

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

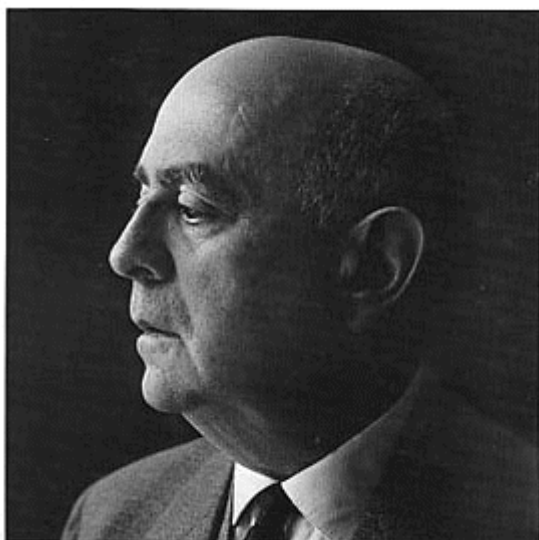
Παιδαγωγικό τμήμα Νηπιαγωγών

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Πολιτισμικές σπουδές: σημειωτικές δομές και πρακτικές

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σημαίνοντα και σημαινόμενα στο έργο του Theodor W. Adorno για τη μουσική

ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ: Δημήτρης Νάσκος

ΕΠΟΠΤΡΙΑ: Ιφιγένεια Βαμβακίδου

ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΕΣ: Γιώργος Σταυριανός, Νίκος Φωτόπουλος

Φλώρινα 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	Σελ. 3
Εισαγωγή	
α. η σχολή της Φρανκφούρτης	Σελ. 4
β. ο Αντόρνο και η εποχή του	Σελ. 5
γ. βιογραφικά στοιχεία	Σελ. 6
δ. εργογραφία	Σελ. 7
ε. η θεώρηση του Αντόρνο για τη δημοφιλή μουσική	Σελ. 10
στ. ολίγα ακόμα περί νέας μουσικής	σελ. 15
Ερευνητικό υλικό	σελ. 17
Αποδελτίωση και θεματική ανάλυση	Σελ. 18
Αποτελέσματα	Σελ. 138

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Βασισμένος στο πρώτο μου πτυχίο που έλαβα από το πανεπιστήμιο Μακεδονίας (τμήμα: Μουσικής επιστήμης και τέχνης) αλλά και στο μάθημα του μεταπτυχιακού προγράμματος που αναφερόταν στην Κριτική σχολή της Φρανκφούρτης, επιλέξαμε ως θέμα κάτι που να συνδέει τις μουσικές επιστήμες με την κοινωνιολογία και τη σημειωτική. Το συγκεκριμένο έργο του Adorno «η Κοινωνιολογία της μουσικής», που αποτελεί σταθμό στην ιστορία και κοινωνιολογία της μουσικής, το είχα ήδη μελετήσει κατά τη διάρκεια των πρώτων μου σπουδών με αποτέλεσμα να γνωρίζω το περιεχόμενο και το νόημα του ως αναγνώστης. Έτσι θεώρησα πως θα ήταν μια καλή επιλογή για διπλωματική εργασία.

Αυτή η μελέτη περιλαμβάνει: θέσεις για τη σχολή της Φρανκφούρτης, το ιστορικό πλαίσιο της εποχής που έδρασε ο Αντόρνο, βιογραφικά του στοιχεία, την ελληνική και γερμανική εργογραφία του, τη θεώρηση του για τη δημοφιλή και νέα μουσική της εποχής του, την αποδελτίωση / ανάλυση του βιβλίου και τα αποτελέσματα που προκύπτουν. Το ερευνητικό ερώτημα που τέθηκε σχετίζεται με την ανάδειξη των μουσικών σημαινόντων σε παραδειγματικό και συνταγματικό άξονα.

Στόχος της αποδελτίωσης αυτής είναι ο εντοπισμός: μουσικών όρων, καλλιτεχνών-φιλοσόφων και μουσικών ειδών (genre).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σχολή της Φρανκφούρτης:¹

Η Σχολή της Φρανκφούρτης (ή ινστιτούτο κοινωνικών ερευνών) πήρε το όνομα της από την ομώνυμη πόλη. Βασικοί εκπρόσωποι της σχολής είναι οι: Max Horkheimer, Theodor Adorno, Walter Benjamin, Herbert Marcuse και Jürgen Habermas. Ιδρύθηκε περίπου το 1920 και στεγάζονταν στο πανεπιστήμιο της Φρανκφούρτης. Η παγκόσμια οικονομική κρίση (κραχ) του 1929, η σταθεροποίηση της Σταλινικής γραφειοκρατίας, η άνοδος του ναζισμού μα και ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος αποτέλεσαν στη συνέχεια αφορμές για την ανάπτυξη της κριτικής θεωρίας.

Η Σχολή της Φρανκφούρτης υιοθέτησε τη μαρξιστική σκέψη. Επιχείρησε όμως κατά μια έννοια να αναθεωρήσει τις όποιες ατελείς αδιέξοδες και ήδη εφαρμοσμένες απόψεις του Μαρξ και να τις προσαρμόσει στις απαιτήσεις της εποχής. Οι διανοούμενοι του ινστιτούτου, θα μπορούσε να ειπωθεί, ότι αποπειράθηκαν να συμφιλιώσουν τον ιδεαλισμό του Χέγκελ (πνεύμα) με τον υλισμό του Μαρξ (ύλη). Αφού είχε τεθεί ως στόχος η δημιουργία μιας ριζοσπαστικής σκέψης, δηλαδή ενός ισχυρού πνεύματος, που θα αντιστέκεται στη χειραγώγηση και που θα δρα απελευθερωτικά. Η εποχή φαίνεται πως είχε ανάγκη από ένα είδος *μετα-μαρξισμού*.

Η Σχολή εναντιώθηκε στην κυρίαρχη ιδεολογία της εποχής (ψευδή συνείδηση) και άσκησε δριμεία κριτική στον καταναλωτισμό, στην πολιτιστική βιομηχανία, στον ναζισμό – σταλινισμό και στη μαζική κουλτούρα. Επίσης η έννοια της τέχνης και του πολιτισμού που άρχισε τότε να εκφυλίζεται, να χάνει τον ανατρεπτικό της ρόλο και να πριμοδοτεί την κυρίαρχη ιδεολογία του καπιταλισμού, μπήκε και αυτή στο στόχαστρο των διανοούμενων.

Σήμερα η φιλοσοφική άποψη του ινστιτούτου κοινωνικών ερευνών θεωρείται ακόμα επίκαιρη και μοντέρνα. Σε μια εποχή της παγκοσμιοποίησης, της αποϊδεολογικοποίησης, της μαζικοποίησης και της πολιτισμικής κρίσης, η σχολή της Φρανκφούρτης αποτελεί ένα νέο κοινωνικό και πολιτικό πρόταγμα επαναπροσδιορισμού της πραγματικότητας και βάση σκέψης για κρίσιμα ζητήματα.

---

¹ Martin Jay, 2009, *η διαλεκτική φαντασία*, Αθήνα., εκδόσεις: Αλεξάνδρεια. Σελ. 4, 41, 143

Ο Αντόρνο και η εποχή του:

Το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο κυρίως θα κινηθούμε αφορά περίπου την περίοδο 1929 – 1945. Το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα επιλέχτηκε για πολλούς λόγους. Ένας από αυτούς, όπως αναφέρθηκε ήδη παραπάνω, έχει να κάνει με την παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929, ένας άλλος με την άνοδο του ναζισμού στην εξουσία το 1933, ένας άλλος με το ξέσπασμα του β' παγκοσμίου πολέμου, ένας άλλος με τον γραφειοκρατικό και χυδαίο υλισμό που ουδεμία σχέση είχε με την αυθεντική σκέψη του Μαρξ κτλ.. Πρόκειται συνεπώς για μια από τις πιο συγκλονιστικές περιόδους στην ιστορία της ανθρωπότητας.

Στο έργο «*minima moralia*» (=μικρά ηθικά) που γράφτηκε στο τέλος του β' παγκοσμίου πολέμου, ο Αντόρνο περικλείει όλους τους στοχασμούς του για την εποχή του. Πρόκειται για μια περίοδο όπου οι άνθρωποι έχουν αποδεχτεί τον ατομικισμό, ο οποίος όμως έχει ληλητήσει κάθε δυνατότητα ή διάθεση για κριτική. Ο παραλογισμός του συστήματος εξουσίας ουσιαστικά δεν επιτρέπει την αληθινή απελευθέρωση. Ο «φετιχισμός» της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής πραγματικότητας απονεκρώνει το υποκείμενο χωρίς την παραμικρή αντίσταση του.

Αυτός ο αλληγορικός ερμηνευτικός τρόπος του κόσμου από τον Αντόρνο αποτυπώνει ξεκάθαρα την κοινωνία μέσα στην οποία ζει το άτομο της μαζικής δημοκρατίας. Ο τρίτος στοχασμός – αφορισμός από τα *Minima Moralia*² καταγράφει την ανεξέλεγκτη δράση της πολιτικής και κοινωνικής βαρβαρότητας. Λίγο μετά τον δραματικό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο ο Αντόρνο υποστηρίζει πως δεν είναι πλέον εφικτή μια καλή και έντιμη ζωή, εξαιτίας της απάνθρωπης κοινωνίας. Μάλιστα κατά την περίοδο 1933 – 1945 όπου κυριαρχούσε ο φασισμός δεν ήταν λίγοι οι διανοούμενοι και οι καλλιτέχνες που εξορίστηκαν όπως και ο ίδιος ο φιλόσοφος.

---

² Theodor W. Adorno, 1950, *Minima Moralia*, Αθήνα, εκδόσεις: *Αλεξάνδρεια*.

Βιογραφικά στοιχεία:³

Ο Theodor W. Adorno γεννήθηκε στις 11 Σεπτεμβρίου του 1903 στη Φρανκφούρτη. Σπούδασε στο πανεπιστήμιο της Φρανκφούρτης φιλοσοφία, κοινωνιολογία, ψυχολογία και μουσικολογία. Το 1924 γίνεται διδάκτορας. Κατά τη διάρκεια των σπουδών του εργάζεται ως μουσικοκριτικός. Το 1925 πηγαίνει στη Βιέννη, όπου σπουδάζει μουσική δίπλα σε σπουδαίους δασκάλους όπως ο Alban Berg (σύνθεση) και ο Eduard Steuermann (πίανο). Από τα τέλη της δεκαετίας του '20, ο Adorno συνεργάζεται με το Ινστιτούτο Κοινωνικής Έρευνας του Πανεπιστημίου της Φρανκφούρτης. Μαζί με τον φίλο του Max Horkheimer αποτελούν τους πρωτεργάτες της κριτικής θεωρίας και θεωρούνται βασικοί εκπρόσωποι της σχολής. Το 1933 του απαγορεύεται η διδασκαλία στα γερμανικά πανεπιστήμια από τους ναζί. Το 1934 μεταναστεύει στην Αγγλία και αρχίζει να διδάσκει στο πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Επισκέπτεται τη Γερμανία μόνο με ψευδώνυμο. Το 1935 παντρεύεται την Gretel Karplus. Το 1938 μεταναστεύει στις ΗΠΑ όπου εργάζεται στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Έρευνας, το οποίο έχει ήδη μεταφερθεί στη Νέα Υόρκη. Το 1941 ζει στο Λος Άντζελες όπου αναπτύσσει πλούσια συγγραφική, ερευνητική και διδακτική δραστηριότητα. Το 1949 επιστρέφει στη Γερμανία και διδάσκει φιλοσοφία και κοινωνιολογία στο πανεπιστήμιο της Φρανκφούρτης. Το 1956 γίνεται διευθυντής του. Το 1961 αρχίζει η γνωστή ως «διαμάχη περί θετικισμού» αντιπαράθεση μεταξύ Karl Popper και Adorno σχετικά με μεθοδολογικά προβλήματα των κοινωνικών επιστημών. Στις 6 Αυγούστου του 1969 πεθαίνει από έμφραγμα στην Ελβετία.

---

³ Theodor W. Adorno, 2000, *αισθητική θεωρία*, Αθήνα, εκδόσεις: Αλεξάνδρεια.

Εργογραφία:

(...έργα του Αντόρνο μεταφρασμένα στα ελληνικά...)

Η διαλεκτική του διαφωτισμού

Minima Moralia

Αισθητική θεωρία

Τρεις μελέτες για τον Χέγκελ

Η φιλοσοφία της νέας μουσικής

Τέχνη και μαζική κουλτούρα

Διαλεκτική του διαφωτισμού

Η κοινωνιολογία της μουσικής

Πρωτόκολλα ονείρων

Σύνοψη της πολιτιστικής βιομηχανίας

Θεωρία της ημιμόρφωσης

Επιστημολογία

Theodor W. Adorno - Thomas Mann: Αλληλογραφία 1943 - 1955

Αρνητική διαλεκτική

Για τον Νίτσε

(...έργα του Αντόρνο που εκδόθηκαν στα γερμανικά κατά τη διάρκεια της ζωής του...)

Kierkegaard. Konstruktion des Ästhetischen. Tübingen 1933

Willi Reich (Hrsg.): Alban Berg. Mit Bergs eigenen Schriften und Beiträgen von Theodor Wiesengrund-Adorno und Ernst Krenek. Wien, Leipzig, Zürich 1937

Max Horkheimer / Theodor W. Adorno: Dialektik der Aufklärung. Philosophische Fragmente. Amsterdam 1947

Philosophie der neuen Musik. Tübingen 1949

Theodor W. Adorno / Else Frenkel-Brunswik / Daniel J. Levinson / R. Nevitt Sanford: The Authoritarian Personality. New York 1950, in Deutschland posthum erschienen unter dem Titel Studien zum autoritären Charakter. Frankfurt am Main 1973 (vgl. auch Autoritäre Persönlichkeit)

Minima Moralia. Reflexionen aus dem beschädigten Leben. Berlin, Frankfurt am Main 1950

Versuch über Wagner. Berlin, Frankfurt am Main 1952

Prismen. Kulturkritik und Gesellschaft. Berlin, Frankfurt am Main 1955

Zur Metakritik der Erkenntnistheorie. Studien über Husserl und die phänomenologischen Antinomien. Stuttgart 1956

Dissonanzen. Musik in der verwalteten Welt. Göttingen 1956

Aspekte der Hegelschen Philosophie. Berlin, Frankfurt am Main. 1957

Noten zur Literatur I. Berlin, Frankfurt am Main 1958

Klangfiguren. Musikalische Schriften I. Berlin, Frankfurt am Main 1959

Mahler. Eine musikalische Physiognomie. Frankfurt am Main 1960

Noten zur Literatur II. Frankfurt am Main 1961

Einleitung in die Musiksoziologie. Zwölf theoretische Vorlesungen. Frankfurt am Main 1962

Max Horkheimer / Theodor W. Adorno: Sociologica II. Reden und Vorträge. Frankfurt am Main 1962

Drei Studien zu Hegel. Frankfurt am Main 1963

Eingriffe. Neun kritische Modelle. Frankfurt am Main 1963

Der getreue Korrepetitor. Lehrschriften zur musikalischen Praxis. Frankfurt am Main 1963

Quasi una fantasia. Musikalische Schriften II. Frankfurt am Main 1963

Moments musicaux. Neu gedruckte Aufsätze 1928–1962. Frankfurt am Main 1964

Jargon der Eigentlichkeit. Zur deutschen Ideologie. Frankfurt am Main 1964

Noten zur Literatur III. Frankfurt am Main 1965

Negative Dialektik. Frankfurt am Main 1966

Ohne Leitbild. Parva Aesthetica. Frankfurt am Main 1967

Berg. Der Meister des kleinsten Übergangs. Wien 1968

Impromptus. Zweite Folge neu gedruckter musikalischer Aufsätze. Frankfurt am Main 1968

Sechs kurze Orchesterstücke op. 4 <1929>. Milano 1968

Theodor W. Adorno / Hanns Eisler, Komposition für den Film. München 1969

Stichworte. Kritische Modelle 2. Frankfurt am Main 1969

Η θεώρηση του Adorno για τη δημοφιλή μουσική:

α. κοινή γνώμη⁴

Ο Αντόρνο θεωρούσε πως πλέον είναι δύσκολο να καθοριστεί η αληθινή σχέση της μουσικής με τον άνθρωπο μιας και η κοινωνία διαμορφώνει σε μεγάλο βαθμό τη συνείδηση και το γούστο. Η κοινωνία πάντα διαθέτει μια συλλογική μνήμη, η οποία διαμορφώνει την κυρίαρχη ιδεολογία που με τη σειρά της ορίζει τον τρόπο με τον οποίο θα δράσει και η μουσική. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι μαζικές λιποθυμίες που συνοδεύουν την εμφάνιση ενός αστέρα του τραγουδιού, οι οποίες διαμορφώνονται από τους μηχανισμούς προβολής του ή από εκείνους που διαχειρίζονται τα μέσα ενημέρωσης.

Η αγνή και άσπιλη σχέση του ανθρώπου με τη μουσική παρεμποδίζεται από τα οικονομικά συμφέροντα. Η τέχνη άρχισε να εμπορευματοποιείται και να αποξενώνεται από την αλήθεια, υποβιβάζεται και λειτουργεί κυρίως ως διασκέδαση. Αναγάγεται σε μια εντύπωση θορύβου (η μουσικότητα του άμουσου) που φλερτάρει με το χυδαίο και το χονδροειδές του αστικού υλισμού. Το μουσικό ιδεώδες μετουσιώνεται σε αυτό που ονομάζουμε άνεση, πνευματική απουσία και σωματική ανάπαυση.

Πλέον όλοι οι άνθρωποι έχουν τη δυνατότητα να ακούν μουσική και να εκφέρουν απόψεις ή κρίσεις, πράγμα που ξεπερνά τα προνόμια ενός κλειστού κύκλου με αυθεντίες. Φαινομενικά θα μπορούσε να ισχυριστεί κάποιος πως αυτό θα λειτουργούσε θετικά όμως η ελευθερία χρήσης της μουσικής από τον οποιονδήποτε απειλεί την ελευθερία της τέχνης μιας και το άκαμπτο της απαίδευτης κοινής γνώμης με την καθυστερημένη συνείδηση πάνω στην προοδευτικότητα της τέχνης ουσιαστικά τη δεσμεύει και την περιορίζει.

Ο Αντόρνο θεωρούσε πως η κριτική της μουσικής είναι επιβεβλημένη και νόμιμη. Μόνο με αυτόν τον τρόπο οδηγείσαι στην κρυμμένη αλήθεια που περιέχει. Μονάχα έτσι μας αποκαλύπτονται νέα επίπεδα του έργου. Μέσω της κριτικής του έργου τέχνης μετέχουμε σε μια κοινωνική προβληματική που ωφελεί την κοινή συνείδηση.

---

⁴ Theodor W. Adorno, 1997, *η κοινωνιολογία της μουσικής*. Αθήνα, εκδόσεις: Νεφέλη. Σελ. 30, 34

β. νέα μουσική⁵

Ο Αντόρνο εξέφραζε την άποψη ότι η νέα μουσική εμπεριέχει μια επιθετικότητα. Ίσως γιατί αντιστέκεται στις τυποποιημένες φόρμες της δημοφιλούς μουσικής, ίσως γιατί περιφρονεί την απόλαυση του υποκειμένου και εξερευνεί νέα μονοπάτια αδιαφορώντας για την κοινωνία και ίσως γιατί είναι ένας τρόπος να αντιστέκεσαι στην τάση του καπιταλισμού για εμπορευματοποίηση.

Η νέα ή μοντέρνα μουσική αποστρέφεται το παραδοσιακό στοιχείο και το παρελθόν γενικότερα. Οι εκπρόσωποι της αποφεύγουν να συνθέτουν οτιδήποτε θυμίζει συνηθισμένα ηχητικά αποτελέσματα. Μάλιστα απορρίπτουν και την τονικότητα. Ισχυρίζονται πως η κυριαρχία της μείζονος και ελάσσονος κλίμακας διαρκεί μονάχα λίγες εκατοντάδες χρόνια, πρωτύτερα δεν υπήρχαν τονικές βάσεις με τον τρόπο που μας έχουν επιβληθεί σήμερα. Ουσιαστικά η αντίληψη αυτής της μουσικής φλερτάρει περισσότερο με μια πρωτόγονη ακατανόητη κατάσταση.

Κάποτε ένας μεγιστάνας του κινηματογράφου ανάθεσε τη μουσική σύνθεση μιας ταινίας στον μεγάλο προοδευτικό συνθέτη Schonberg. Λέγεται πως καλοπροαίρετα θέλοντας να τον επαινέσει χαρακτήρισε το έργο του «lovely music», εκείνος του απάντησε οργισμένα «my music is not lovely» και η συνεργασία δεν ευδοκίμησε ποτέ. Με αυτό το παράδειγμα συμπεραίνονται πολλά για την εξελικτική πορεία της μουσικής και για την στροφή που έκανε ως προσπάθεια να διασωθεί από τη μέγγενη του εξωραϊσμού και της διασκέδασης που επέβαλε η μαζική κουλτούρα.

Είναι σημαντικό να ειπωθεί πως ο Αντόρνο δεν θεωρούσε ακόμα και την τζαζ της εποχής του προοδευτική μουσική όπως κάποιοι θα πίστευαν. Τη χαρακτήριζε καθαρό προϊόν της μαζικής κουλτούρας που εξυπηρετεί την ανάγκη των αποθιμένων παρορμήσεων για εξέγερση. Οτιδήποτε διαθέτει το στοιχείο της μόδας συνήθως αποστρέφεται την αληθινή δημιουργία και γίνεται σόου.

---

⁵ Theodor W. Adorno, 1997, *η κοινωνιολογία της μουσικής*. Αθήνα, εκδόσεις: Νεφέλη. Σελ. 85, 86

γ. το μουσικό υλικό⁶

Ο Αντόρνο κατέληγε πως είναι αρκετά δύσκολο να οριστεί η σχέση μεταξύ σοβαρής και δημοφιλούς μουσικής. Είναι δύσκολο να οριοθετηθεί η περιοχή που κινείται η μια και η άλλη. Επιστημονικά δεν μπορεί να αποδειχθεί κάτι τέτοιο εκτός και αν επικεντρωθεί ίσως η έρευνα αποκλειστικά στο κύριο χαρακτηριστικό ιδίωμα της δημοφιλούς μουσικής που ονομάζεται «τυποποίηση». Για παράδειγμα το ελαφρό τραγούδι διαθέτει συνήθως στίχους που υπακούουν σ' ένα απόλυτο μορφικό πρότυπο, ενώ το παραδοσιακό τραγούδι διαθέτει ποιήματα δίχως μορφικό περιορισμό με αποτέλεσμα η μουσική να κινείται ελεύθερα και να προσπαθεί να αποδώσει το νόημα. Με άλλα λόγια το δημοφιλές τραγούδι είναι κατασκευασμένο με προδιαγραφές ενώ το σοβαρό αφήνει τη φαντασία του συνθέτη ελεύθερη.

Ο τρόπος με τον οποίο συνθέτεται το δημοφιλές τραγούδι είναι τυποποιημένος ακόμα και όταν γίνονται προσπάθειες για το αντίθετο (π.χ. με διάφορους εμβόλιμους αυτοσχεδιασμούς). Είναι γνωστό πως τα ρεφρέν συνήθως αποτελούνται από 32 μέτρα και πως η έκταση της μελωδίας της φωνής δεν ξεπερνά τη μια οκτάβα και μια νότα. Επίσης η αρχή ενός ρεφρέν θα μπορούσε να αντικατασταθεί με τις αρχές χιλιάδων άλλων ρεφρέν χωρίς κανένα αισθητικό πρόβλημα.. Το «χιτ» γενικά ξυπνάει μέσα μας τα πιο κλασικά αρμονικά γεγονότα ή καλύτερα την αίσθηση του οικείου, πως κάτι το γνωρίζουμε a priori. Αυτό φυσικά έχει αρνητικά αποτελέσματα διότι με αυτόν τον τρόπο τίποτα το ριζικά καινούργιο δεν προστίθεται στη μουσική εμπειρία μας.

Αυτός ο τρόπος ανάλυσης του φιλοσόφου μας βοηθά στο να συλλάβουμε ουσιαστικά κάποιες βασικές διαφορές ανάμεσα στη σοβαρή και στη δημοφιλή μουσική και να μην αναλωνόμαστε σε ρευστές αναπόδεικτες έννοιες όπως «το χαμηλό και το υψηλό» ή «το απλοϊκό και το εξεζητημένο».

Το δημοφιλές τραγούδι, συνεχίζει ο Αντόρνο, λαμβάνει υπόψη του τον ακροατή και τον κολακεύει. Έτσι με αυτόν τον τρόπο του στερεί τη δυνατότητα της ανακάλυψης και του αυθορμητισμού. Η αντίδραση του είναι αναμενόμενη και προβλέψιμη. Δεν απαιτείται καμιά προσπάθεια εκ μέρους του. Τα πανομοιότυπα μορφικά πρότυπα καθιστούν την ακρόαση ως μασημένη τροφή, ως κάτι που δεν χρειάζεται κόπο.

---

⁶ Theodor W. Adorno, 1997, *η κοινωνιολογία της μουσικής*. Αθήνα, εκδόσεις: Νεφέλη. Σελ. 166, 167, 177

Η απομίμηση είναι ένα άλλο χαρακτηριστικό των «χιτ». Είναι μάλλον η αιτία της δημιουργίας των στερεοτύπων. Όταν ένα τραγούδι σημείωνε μεγάλη επιτυχία και θεωρούνταν επιτυχημένο, απευθείας ξεφύτρωναν χιλιάδες άλλα που το μιμούνταν. Έτσι παίζεται το παιχνίδι στη βιομηχανία του τραγουδιού και όποιος δεν προσαρμόζεται στους κανόνες αυτομάτως αποκλείεται και περιθωριοποιείται.

Η δημοφιλής μουσική επιβάλλεται εύκολα στην κοινωνία διότι εκπληρώνει δυο βασικές απαιτήσεις του ακροατή. Η πρώτη έχει να κάνει με τα βασικά ερεθίσματα που προκαλούν την προσοχή και η δεύτερη με αυτό που αποκαλεί ο άμουσος «φυσική μουσική». Δηλαδή ένα σύνολο από συμβάσεις και φόρμες στο οποίο έχει εθιστεί. Ο πειραματισμός δεν απορρίπτεται εντελώς αρκεί βέβαια να μπορεί να ενσωματωθεί εύκολα σε αυτό που ονομάζει το κοινό «φυσική μουσική».

δ. ψευδο-εξατομίκευση⁷

Το γούστο ή η μόδα γενικά έχει ως βασική αρχή της την απόκρυψη της τυποποίησης. Έτσι γεννιέται η έννοια της «ψευδό-εξατομίκευσης». Με τον όρο αυτόν εννοούμε τον μανδύα που παρέχει η μαζική κουλτούρα, ο οποίος συνοδεύεται πάντα με το φωτοστέφανο της ελεύθερης επιλογής ή της ανοικτής αγοράς. Με άλλα λόγια το υποκείμενο ενταγμένο σε μια βιομηχανική κοινωνία νομίζει πως είναι ελεύθερο να επιλέξει μα στην ουσία εγκλωβίζεται στους νόμους του εμπορίου.

Σχετικά με τη μουσική, ο Αντόρνο αναφέρει ως χαρακτηριστικό παράδειγμα ψευδό-εξατομίκευσης τους αυτοσχεδιασμούς της τζαζ. Οι μουσικοί της όσο κι αν νομίζουν πως καινοτομούν, στην ουσία πράττουν σαν να επιθυμούν να καθιερώσουν μια τυποποιημένη φόρμα εξατομίκευσης. Η βιομηχανία της τζαζ υποστηρίζει τον μύθο της δεξιοτεχνίας της αυθεντίας ή του ειδικού για να κολακέψει τους οπαδούς της. Ο αυτοσχεδιασμός εντάχθηκε στην τυποποίηση της δημοφιλούς μουσικής για να κάνει τον ακροατή να νιώθει ασφαλής και πως πατάει σε στέρεο έδαφος. Ακόμα όμως και στις περιπτώσεις των σκληρών και λάθος νοτών της τζαζ κλίμακας καλλιεργήθηκε η άποψη πως πρόκειται για ένα παιχνίδι όπου το αυτί συλλαμβάνει το λάθος ή το φάλτσο και το διορθώνει επαναφέροντας το. Με άλλα λόγια οποιαδήποτε αρμονική τολμηρότητα εκλαμβάνεται από τους ακροατές ως κάτι που ξέφυγε και που θα επανέλθει και όχι ως κάτι φυσιολογικό.

---

⁷ Theodor W. Adorno, 1997, *η κοινωνιολογία της μουσικής*. Αθήνα, εκδόσεις: Νεφέλη. Σελ. 179, 180

ε. λαϊκή μουσική και ελεύθερος χρόνος

Είναι ξεκάθαρο πως η κυρίαρχη ιδεολογία της δημοφιλούς μουσικής είναι η διασκέδαση. Δηλαδή η άποψη της αναψυχής και της έλλειψης προσοχής. Οι άνθρωποι επιθυμούν να αποδράσουν από τις απαιτήσεις της σκληρής πραγματικότητας που τους καταπιέζει και να ξεχαστούν με μια μορφή τέχνης που πριμοδοτεί τη χαλάρωση.

Ο καπιταλιστικός τρόπος ζωής προκαλεί ανασφάλεια στον κόσμο, φόβους για το εισόδημα του, αγωνίες για το αν θα υπάρχει απασχόληση, τρόμους για τον πόλεμο κι έτσι εντοπίζει ένα εξισορροπητικό ισοδύναμο, την εκτόνωση. Οι άνθρωποι επιθυμούν οτιδήποτε δεν απαιτεί προσπάθεια συγκέντρωσης και κόπο. Αντίθετα μια πλήρη καλλιτεχνική εμπειρία φαντάζει εφικτή μόνο για εκείνους που ζουν μια ζωή δίχως εντάσεις με απεριόριστο ελεύθερο χρόνο.

Αυτοί που εκπροσωπούν τη βιομηχανία της διασκέδασης ισχυρίζονται πως τροφοδοτούν το πλήθος με αυτό που επιθυμεί και χρειάζεται. Γιατί όμως να επιθυμεί κάτι τέτοιο; Στην υπάρχουσα κοινωνία οι μάζες είναι εξαρτώμενες από τη βιομηχανία και την παραγωγή. Συνεπώς ο ελεύθερος χρόνος τους πρέπει αφενός να έχει σχέση με την κατανάλωση και αφετέρου να θεωρείται ευχάριστη ανάπαυλα από την εργασία.

Υπάρχει όμως ένα μικρό πρόβλημα που καλείται να αντιμετωπίσει η βιομηχανία. Σίγουρα κάποιος θα συμφωνούσε με την άποψη πως τα προϊόντα θα πρέπει να προβάλλονται για να πουληθούν. Για παράδειγμα αν δεν προωθηθεί ένα τραγούδι δεν θα πουλήσει. Αν προωθηθεί όμως ελλοχεύει ο κίνδυνος να κουράσει και να το βαρεθεί ο κόσμος εύκολα άμα το ακούει συχνά. Έτσι μοιραία η παραγωγή τραγουδιών είναι καταδικασμένη να τροφοδοτεί την αγορά με νέα μουσική, ξανά και ξανά.

Ολίγα ακόμα περί νέας μουσικής:

Γενικά επικρατεί η άποψη πως η ζωγραφική ήταν η πρωτοποριακή τέχνη μέσα στους αιώνες και πως η μουσική πάντα την ακολουθούσε. Παρατηρείται συνεπώς η ανάγκη της σύγχρονης ζωγραφικής να στρέψει την πλάτη της στην εικονικότητα μιας και βρέθηκε αντιμέτωπη ξαφνικά με το καλλιτεχνικό εμπόρευμα της φωτογραφίας. Έτσι και η νέα μουσική διέρρηξε τη σχέση της με την τονικότητα και το οικείο εκφράζοντας την αντίθεση της στην επέκταση της βιομηχανίας στον χώρο του πολιτισμού.

Πρόκειται για μια περίοδο (1945 περίπου) που αποδυναμώνεται σταδιακά ο ρόλος της αυθεντίας και που ο οικονομικός συγκεντρωτισμός που επικρατεί στο μουσικό γίνεσθαι επιβάλλει μια διαφορετική νοοτροπία. Η βιομηχανία του πολιτισμού εκπαίδευσε τους ανθρώπους με τέτοιο τρόπο ώστε στον ελεύθερο χρόνο τους να καταναλώνουν πνευματικά προϊόντα χωρίς να κοπιάζουν. Έτσι γαντζώνεται το πλήθος περισσότερο στο φαίνεσθαι παρά στην ουσία.

Ο περισσότερος κόσμος δεν απολαμβάνει τη νέα μουσική διότι βασίζεται στο ρεύμα της «νοησιαρχίας». ⁸ Με άλλα λόγια πρόκειται για μια μουσική που γεννιέται στο κεφάλι και όχι στην καρδιά. Θεωρείται μουσική υπολογισμών στο χαρτί. Όμως το ότι οι συνθέσεις αυτές παρουσιάζονται περισσότερο επινοημένες και λιγότερο εμπνευσμένες ίσως και να σημαίνει πως το κοινό αδυνατεί να τις κατανοήσει.. Εξάλλου η τέχνη που θέλει να έχει ουσία πρέπει να στοχάζεται διαρκώς και να συνειδητοποιεί.

Ο Nietzsche που υπήρξε και μουσικός ισχυρίζονταν πως η φύση ενός μεγάλου έργου τέχνης συνίσταται στο γεγονός ότι όλες οι συνιστώσες του θα μπορούσαν να είναι διαφορετικές. ⁹ Η συγκεκριμένη άποψη του γερμανού φιλοσόφου δεν θα μπορούσε να αποτελέσει προπομπό της σκέψης του Adorno περί νέας μουσικής;

Η ατονικότητα (νέα μουσική) η οποία ουσιαστικά προήρθε από την κάθαρση της μουσικής από τις συμβάσεις εμπεριέχει μια μορφή βαρβαρότητας ή επιθετικότητας προς τον νέο πολιτισμό. Η διάφωνη συγχορδία ηχεί παράξενα μπροστά στη συμφωνία και δίνει την εντύπωση πως η εποχή δεν κατάφερε ακόμη να τη χαλιναγωγήσει και πως είναι αρχαιότερη από την τονικότητα. ¹⁰

---

⁸ Theodor W. Adorno (2012) *η φιλοσοφία της νέας μουσικής*, εκδόσεις: Νήσος, Αθήνα. Σελ. 41

⁹ Theodor W. Adorno (2012) *η φιλοσοφία της νέας μουσικής*, εκδόσεις: Νήσος, Αθήνα. Σελ. 77

¹⁰ Theodor W. Adorno (2012) *η φιλοσοφία της νέας μουσικής*, εκδόσεις: Νήσος, Αθήνα. Σελ. 78

Οι προοδευτικοί συνθέτες ήταν ενάντια στο παίγνιο (=ψυχαγωγία, παιχνίδι) και το φαίνεσθαι. Ενάντια στον ρομαντισμό. Ισχυρίζονταν πως η μουσική δεν πρέπει να λειτουργεί σαν κόσμημα, μα να αναζητεί την αλήθεια. Δεν πρέπει να επικεντρώνεται στη δεξιοτέχνητα μα στο δέον. Όταν αφαιρείς το φαίνεσθαι και το παίγνιο η μουσική οδηγείται προς τη γνώση.¹¹ Οι προοδευτικοί συνθέτες γενικά προσπαθούσαν να δημιουργήσουν την εντύπωση μιας μυθικά βέβαιης πλοήγησης σ' ένα χάος νέων ήχων. Όμως έρχονταν συχνά σε απόγνωση αφού είναι δύσκολο κάποιος καλλιτέχνης να εκμηδενίσει την απόσταση που χωρίζει μια απελευθερωμένη τέχνη από μια δέσμια καταναλωτική κοινωνία.

Μια ίσως αρνητική εξέλιξη για τη νέα μουσική είναι η υποδούλωση της μέσα στην ίδια της την ελευθερία. Για να υποτάξει το υποκείμενο τη δωδεκάφθογγη μουσική οδηγήθηκε στον απόλυτο εξορθολογισμό (η διαδικασία της ολοκληρωμένης κυριαρχίας πάνω σε κάτι) και στην απόλυτη οργάνωση της (π.χ. σειραιοσμός). Όμως η απελευθερωμένη, από τις συμβάσεις της κλασικής αρμονίας, ατονική μουσική έχοντας ως εργαλείο την απόλυτη οργάνωση ουσιαστικά αποτυγχάνει. Αντιθέτως φια παράδειγμα ο Beethoven δρώντας πάνω σ' ένα αμιγώς τονικό σύστημα υπήρξε πιο ελεύθερος διότι βασίστηκε στην υποκειμενική ελευθερία.

Η νέα μουσική παίρνει θέση και μάλιστα κρούει τον κώδωνα του κινδύνου στην καινούργια εποχή που βαδίζει προς την καταστροφή του πολιτισμού. Συνειδητοποιεί τη δυστυχία και περιφρονεί το φαινομενικά ωραίο. Οι υποστηρικτές της μοντέρνας άποψης θεωρούσαν πως το κάθε υποκείμενο που ονομάζεται καλλιτέχνης θα πρέπει να αξιολογείται σύμφωνα με τον τρόπο που εναντιώνεται στη μαζική κουλτούρα που είναι εμποτισμένη με το φαίνεσθαι και το παίγνιο.

Ο Stravinsky εισήγαγε στη μουσική την έννοια της «ηβηφρενίας», που στην ψυχιατρική ερμηνεύεται ως η αδιαφορία του ασθενούς απέναντι στην εξωτερική πραγματικότητα. Ψυχρότητα συναισθημάτων και συγκινησιακή ρηχότητα, όπως συμβαίνει στους σχιζοφρενείς. Αυτή η κατάσταση μετατράπηκε από τον Στραβίνσκι σε κάτι θετικό, με την έννοια πως το υποκείμενο αδιαφορεί για τα πάθη ή φετίχ που του επιβάλλουν τα αντικείμενα ολόγυρα του και το αλλοτριώνουν. Δεν επηρεάζεται δηλαδή από ορμέμφυτα αλλά συμπεριφέρεται σαν να δρα στο βασίλειο των ιδεών.

---

¹¹ Theodor W. Adorno (2012) *η φιλοσοφία της νέας μουσικής*, εκδόσεις: Νήσος, Αθήνα. Σελ. 79

ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Το βιβλίο που θα ερευνήσουμε ονομάζεται «η Κοινωνιολογία της μουσικής». Κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Νεφέλη στην Αθήνα το 1997 και αποτελείται από 200 σελίδες. Οι μεταφραστές είναι ο Θοδωρής Λουπασάκης, ο Γιώργος Σαγκριώτης και ο Φώτης Τερζάκης. Ο τελευταίος επίσης έκανε την επιμέλεια, συνέγραψε τον πρόλογο και το επίμετρο. Ο τίτλος του πρωτοτύπου είναι: *Fragment über Musik und Sprache. Öffentliche Meinung, Kritik. Klassik, Romantik, Neue Musik u.a.*. Η συγκεκριμένη έκδοση αποτελείται ουσιαστικά από 8 δοκίμια που συγκροτούν το περιεχόμενο του έργου και που ο φιλόσοφος έγραψε σε διάφορες περιόδους της ζωής του.

Ο Αντόρνο όπως συμπεραίνεται και από το κείμενο στο οπισθόφυλλο του βιβλίου προβληματίζεται σχετικά με το αν ταυτίζεται η γλώσσα της μουσικής με την προθετική γλώσσα (τη διάλεκτο που έχει θέληση να επιτύχει κάτι). Καταλήγει πως μάλλον πρόκειται για δυο αρκετά διαφορετικά πράγματα. Η μουσική για τον Αντόρνο παίρνει διάσταση θεολογική, με την έννοια πως αυτό που επιθυμεί να εκφράσει αποκαλύπτεται και ταυτόχρονα αποκρύπτεται.

Η μουσική προσπαθεί να σχηματοποιήσει τη θεϊκή της προέλευση. Πρόκειται δηλαδή για μιαν ανθρώπινη απόπειρα ορισμού του θεϊκού στοιχείου και όχι μετάδοσης νοημάτων. Η έννοια της ερμηνείας όμως είναι απαραίτητη τόσο στη μουσική όσο και στη γλώσσα. Για τη γλώσσα ερμηνεύω σημαίνει, κατανοώ. Ενώ η μουσική ερμηνεία έχει να κάνει περισσότερο με τη μιμητική πρακτική. Για να παίξεις σωστά μουσική πρέπει να γνωρίζεις ικανοποιητικά τη γλώσσα της. Πρόκειται όμως για μια διαδικασία μίμησης περισσότερο παρά αποκρυπτογράφησης. Αν θελήσουμε να αναφέρουμε ένα σχετικό παράδειγμα θα λέγαμε πως η μουσική μοιάζει πιο πολύ με τη διαδικασία της μεταγραφής ενός γλωσσικού κειμένου παρά με την αποκωδικοποίηση του νοήματός του.

ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Μουσικά σημαίνοντα και σημαινόμενα που ορίζουν τη μουσική

Σελ. 13

Σημαίνον 1 – τίτλος κεφαλαίου: μουσική και γλώσσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – η μουσική μοιάζει με γλώσσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – μουσικό ιδίωμα. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – μουσικός τονισμός. Επίθετο αρσενικό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – η μουσική δεν ταυτίζεται με τη γλώσσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – η μουσική μοιάζει με γλώσσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – αρθρωμένων ήχων. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – απλοί ήχοι. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – καλή η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 10 – η διαδοχή των ήχων. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – η μουσική δεν δημιουργεί σημειωτικό σύστημα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 12 – σημαντικών ήχων. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 13 – τον μεμονωμένο ήχο. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 14 – τη νότα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 15 – σύνδεση των ήχων. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Όπως προκύπτει από την αποδελτίωση και με βάση το ερευνητικό ερώτημα που θέσαμε παρατηρούμε ότι ο συγγραφέας αναζητεί ήδη από

τον τίτλο του πρώτου κεφαλαίου τη σχέση της γλώσσας με τη μουσική. Δέχεται ότι η μουσική διαθέτει δικό της σημειωτικό σύστημα που μοιάζει αλλά δεν ταυτίζεται με τη γλώσσα. Επίσης φαίνεται η μουσικολογική παιδεία του συγγραφέα καθώς με άνεση χρησιμοποιεί όρους μουσικής απόδοσης όπως: *νότα* (= είναι ο ήχος – φωνή που έχει ένα καθορισμένο ύψος καθώς και το σχήμα με το οποίο γράφουμε ένα μουσικό φθόγγο στο πεντάγραμμο)¹².

Σελ. 14

Σημαίνον 1 – μουσικές χειρονομίες. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε πτώση ονομαστική.

Σημαίνον 2 – Μπετόβεν. Ονομα συνθέτη.

Σημαίνον 3 – bagatelles στο opus 33. Μουσικό έργο.

Σημαίνον 4 – χαρακτηριστικό της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – να διακρίνουμε τη γλώσσα από τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – οι έννοιες είναι ξένες στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – η μουσική περιλαμβάνει πράγματα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – τονικότητα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – συγχορδίες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 10 – μελωδικές φιγούρες. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – την αρμονία. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 12 – τη μουσική ιδιαιτερότητα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 13 – των μουσικών εννοιών. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 14 – η σύγχρονη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο συγγραφέας αναφέρεται στον Λουντβιχ Βαν Μπετόβεν (1770-1887). Ο οποίος υπήρξε ένας από τους μεγαλύτερους γερμανούς συνθέτες

---

¹² Ιωάννης Χριστοφίλου, 1985, θεωρία της μουσικής 1, Αθήνα, εκδόσεις: music lovers. Σελ. 13

όλων των εποχών. Βιρτουόζος του πιάνου και η κορυφαία μορφή της κλασικής περιόδου. Η συμβολή του στη μουσική είναι τεράστια παρόλο που αντιμετώπιζε πρόβλημα κώφωσης. Η ενάτη συμφωνία θεωρείται ένα από τα σπουδαιότερα έργα που γράφτηκαν ποτέ. Πέρα από το συμφωνικό του έργο ξεχωρίζουν και οι τρεις σονάτες του: *παθητική, υπό το σεληνόφως, απασιονάτα*.¹³

Επαναλαμβάνεται η μουσικολογική παιδεία του συγγραφέα καθώς με άνεση χρησιμοποιεί όρους μουσικής απόδοσης όπως: *τονικότητα* (= είναι οι καλές σχέσεις μεταξύ των διαφόρων βαθμίδων της κλίμακας, που με την εμφάνιση τους κάνουν μια μελωδία να ακούγεται ευχάριστα¹⁴), *συγχορδίες* (= το ταυτόχρονο άκουσμα τριών ή περισσότερων φθόγγων οι οποίοι είναι τοποθετημένοι ο ένας πάνω στον άλλο σε διαστήματα τρίτης¹⁵) και *αρμονία* (= η ένωση φθόγγων σε συνήχηση και η σχέση διαδοχής παρόμοιων συνηχήσεων¹⁶).

Σημαίνον 1 – στη σφαίρα της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – την ομοιότητα της μουσικής με τη γλώσσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – η σχέση ανάμεσα στη μουσική και τη γλώσσα έχει γίνει κριτική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – η γλώσσα της μουσικής είναι αρκετά διαφορετική. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – η μουσική φιλοδοξεί να είναι γλώσσα χωρίς προθέσεις. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – η μουσική διαπερνάται. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – τον εξορθολογισμό στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – η μουσική απογυμνωμένη. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – φαινομενική σύνδεση ήχων. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

---

¹³ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 52 - 53

¹⁴ Ιωάννης Χριστοφίλου, 1985, *θεωρία της μουσικής 3*, Αθήνα, εκδόσεις: music lovers. Σελ. 73

¹⁵ Ιωάννης Χριστοφίλου, 1985, *θεωρία της μουσικής 3*, Αθήνα, εκδόσεις: music lovers. Σελ. 28

¹⁶ Ιωσήφ Ντουμπόφσκι, 1998, *εγχειρίδιο αρμονίας*, Αθήνα, εκδόσεις: Νάκας. Σελ. 9

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Αντόρνο αναφέρεται για ακόμη μια φορά στη σχέση μουσικής και γλώσσας. Θεωρεί ότι η μουσική διαθέτει ένα σημειωτικό σύστημα που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως γλώσσα. Αναφέρεται όμως σε μια γλώσσα δίχως προθέσεις. Κάθε γλωσσική διάλεκτος έχει πρόθεση να μεταφέρει ένα μήνυμα το οποίο είναι ξεκάθαρο, στη μουσική γλώσσα αντιθέτως, όπως γράφεται και στο οπισθόφυλλο του βιβλίου που μελετούμε, οι προθέσεις δεν είναι ξεκάθαρες και τα μηνύματα που μεταφέρονται στον ακροατή δεν είναι σαφή, παίρνουν θεολογικές διαστάσεις.

Ο Θρασύβουλος Γεωργιάδης στο έργο του «μουσική & γλώσσα» ισχυρίζεται πως αυτό που έδωσε νόημα στη μουσική είναι η γλώσσα. Η συμβίωση των ήχων με τις λέξεις και σε σημαντικό βαθμό με τη θρησκευτική γλώσσα. Υπάρχει μια εξελικτική πορεία συμβίωσης, μια ιστορικότητα, που ξεκινά από την ελληνική αρχαιότητα και φτάνει ως το τέλος της εποχής των κλασικών της Βιέννης.¹⁷

Σελ 16

Σημαίνον 1 – θα έπαυε να είναι μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – η μουσική δείχνει προς την αληθινή γλώσσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – η μουσική, αυτή η πιο εύγλωττη από τις γλώσσες. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – ο Κάφκα. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – στη μουσική γλώσσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – Ρίλκε. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – μουσικών εφέ. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – την αληθινή μουσικότητα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – μουσικός σημαίνει. Επίθετο αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 10 – η μουσική γίνεται δομή. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – τόσο για τη μουσική όσο και για τη γλώσσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

---

¹⁷ Θρασύβουλος Γεωργιάδης, 1994, *μουσική και γλώσσα*, Αθήνα, εκδόσεις: Νεφέλη.

Σημαίνον 12 – η μουσική ερμηνεία. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 13 – κατηγορία της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 14 – το να παίζεις σωστά τη μουσική σημαίνει πρώτα και κύρια να μιλάς σωστά τη γλώσσα της. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο φιλόσοφος αναφέρεται στον Κάφκα που γεννήθηκε το 1883 στην Πράγα και ενταφιάστηκε στην ίδια πόλη το 1924. Είναι ένας από τους πιο σημαντικούς λογοτέχνες του 20^{ου} αιώνα. Όλα του τα έργα τα έγραψε στα γερμανικά. Ορισμένα από τα σημαντικότερα είναι η *μεταμόρφωση*, η *δίκη*, ο *πύργος* και *Αμερική*. Αποτελεί το ύψιστο παράδειγμα ενός συγγραφέα που η φωνή του έγινε γνωστή παγκοσμίως μ' έναν ιδιαίτερο τρόπο, αυτόν της μετάφρασης. Ακόμα και στη χώρα του η μετάφραση αποτέλεσε το μέσον πρόσβασης στο έργο του.¹⁸

Επίσης γίνεται αναφορά και σε έναν άλλο καλλιτέχνη τον Ράινερ Μαρία Ρίλκε που γεννήθηκε το 1875 και πέθανε το 1926. Ο Ρίλκε ήταν λυρικός ποιητής και πεζογράφος του 20ού αιώνα. Η τέχνη του εστιάζεται στη δυσκολία της κοινωνίας μέσα σε μια εποχή δυσπιστίας, μοναξιάς, και βαθιάς ανησυχίας. Με τη συγκεκριμένη θεματολογία τοποθετείται κάπου ενδιάμεσα μεταξύ της παραδοσιακής και νεότερης ποίησης. Τα δύο διασημότερα έργα του είναι τα *Σονέτα στον Ορφέα* και οι *Ελεγείες του Ντουίνο*.¹⁹

Παρατηρούμε πως ο Αντόρνο επιθυμεί να εμπλέξει μέσα στο μουσικό και κοινωνιολογικό του έργο και ορισμένα σπουδαία ονόματα λογοτεχνών – ποιητών που έχουν άμεση σχέση με τη γλώσσα και όχι με τη μουσική.

Σελ. 17

Σημαίνον 1 – η μουσική αποκαλύπτει τον εαυτό της μόνο μέσα στη μιμητική πρακτική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – είναι πράγματι η μουσική μια μη αποφαντική γλώσσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – της μεγάλης μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

---

¹⁸ Nicholas Murray, 2005, Κάφκα, Αθήνα, εκδόσεις: Ινδίκτος. Σελ. 7, 8, 509

¹⁹ Εγκυκλοπαίδεια "Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα", 1996, λήμμα: *Ρίλκε, Ράινερ Μαρία*, Εκδόσεις Πάπυρος, Αθήνα.

Σημαίνον 4 – ένατη συμφωνία. Μουσικό έργο.

Σημαίνον 5 – τετριμμένα μουσικά κομμάτια. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε πτώση ονομαστική που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – η μουσική μορφή. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – ένα μουσικό πλαίσιο αποκτάει αυθεντικότητα. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο συγγραφέας αναφέρεται στην έννοια της μίμησης που ενυπάρχει μέσα στη μουσική. Η μίμηση ως μουσικός όρος σημαίνει ένα από τα κύρια στοιχεία του πολυφωνικού στιλ. Πρόκειται για την επανάληψη από μια φωνή ενός τμήματος μεγαλύτερου ή μικρότερου μιας μελωδίας που έχει παρουσιάσει ήδη κάποια άλλη φωνή.²⁰ Προφανώς ο Αντόρνο εννοεί πως αρχικά υπάρχει μια κύρια χαρακτηριστική μελωδία που αποτελεί τον κορμό και τη βασική ιδέα του συνθέτη και πάνω σε αυτή την ιδέα με τη μέθοδο της μίμησης κτίζεται όλη η σύνθεση. Έτσι αποκαλύπτει η μουσική τον εαυτό της.

Ο Αντόρνο θέτει ένα ερώτημα σχετικά με το αν η μουσική είναι μια μη αποφαντική γλώσσα. Αποφαντικός σημαίνει κατηγορηματικός, δηλαδή ρητός ή σαφής²¹. Παρατηρείται συνεπώς για ακόμη μια φορά ο προβληματισμός του φιλοσόφου σχετικά με το αν μπορεί η μουσική να εκφράσει σαφή νοήματα όπως η γλώσσα.

Σελ. 18

Σημαίνον 1 – η διάκριση ανάμεσα σε μουσική και γλώσσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – με την έννοια του τέλους της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – η μουσική βρίσκει άμεσα το απόλυτο. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – η μουσική εκδηλώνει μια περαιτέρω ομοιότητα με τη γλώσσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

---

²⁰ Γιάννης & Ανθούλα Παπαδοπούλου, 1991, *μορφολογία της μουσικής τέχνης*, Αθήνα, εκδόσεις: Νάκας. Σελ. 23.

²¹ Τεγόπουλος – Φυτράκης, 2007, *μείζον ελληνικό λεξικό*, Αθήνα, εκδόσεις: αρμονία.

Σημαίνον 5 – στη μουσική οι προθέσεις θρυμματίζονται και σκορπίζονται. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – η μουσική έχει ονομαστεί δομημένη. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – τίποτα μέσα στη μουσική δεν στέκεται μόνο του. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο συγγραφέας αγωνιά να ορίσει τη μουσική σε σχέση, συνάρτηση, αλληλεξάρτηση με τη γλώσσα. Είναι χρήσιμο να αναφερθεί πως δυο βασικά στοιχεία ενός μουσικού έργου τέχνης είναι η μορφή και το περιεχόμενο. Η μορφολογία είναι σχετικά μια νέα επιστήμη. Ξεκίνησε να αναπτύσσεται κυρίως στη Γερμανία τον 18αι. Σκοπός της είναι να δομήσει, να μορφοποιήσει και να αναγνωρίσει το εκάστοτε μουσικό οικοδόμημα.²² Με αυτήν την έννοια θα μπορούσε να ειπωθεί πως η γλώσσα και η μουσική συνιστούν συστήματα επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων και είναι «γλώσσες» με την ευρύτερη έννοια του όρου. Έχουν δική τους δομή, φόρμα και σημειογραφία. Επίσης σημαντικό είναι το θέμα της προτεραιότητας του προφορικού έναντι του γραπτού λόγου, όπως αντιστοίχως της προφορικής μουσικής έκφρασης έναντι της προσπάθειας για καταγραφή της.²³

Σελ. 19

Σημαίνον 1 – η μουσική ως ολότητα ενσωματώνει προθέσεις. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – η μουσική είναι σχεδόν το αντίθετο της φέρουσας σημασία ολότητας. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – **Heinrich Schenker.** Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – του μουσικού περιεχομένου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – **Schonberg.** Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – **Βάγκνερ.** Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – το περιεχόμενο της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

---

²² Γιάννης & Ανθούλα Παπαδοπούλου, 1991, *μορφολογία της μουσικής τέχνης*, Αθήνα, εκδόσεις: Νάκας, Σελ. 9, 10

²³ Κωνσταντίνος Ντίνας, *Γλώσσα και μουσική: βίοι παράλληλοι.. Διπλωματική εργασία που υποστηρίχθηκε στις εξετάσεις για τη λήψη του Διπλώματος Βυζαντινής Μουσικής.*
http://www.nured.uowm.gr/dinas/Glossa_kai_mousike.html

Σημείον 8 – των μουσικών στιγμών. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Στη συγκεκριμένη σελίδα γίνεται αναφορά στον Heinrich Schenker (1868-1935). Υπήρξε συνθέτης, πιανίστας, μουσικοκριτικός και θεωρητικός της μουσικής. Περισσότερο όμως έγινε γνωστός για τις μουσικές αναλύσεις του. Πολλές φορές γίνεται λόγος και για σενκεριανές αναλύσεις.²⁴

Επίσης εμφανίζεται το όνομα του γερμανού συνθέτη, μαέστρου και θεωρητικού της μουσικής Άρνολντ Σένμπεργκ (1874-1951). Πρόκειται για μια σπουδαία φυσιογνωμία μιας και σε αυτόν χρεώνεται ένα νέο πρωτότυπο σύστημα σύνθεσης που ονομάζεται «δωδεκαφθογγικό». Προσέφερε δηλαδή στη μουσική την πλήρη ανεξαρτησία των φθόγγων. Κατάργησε την τονικότητα και τις κλίμακες πράγμα πολύ επαναστατικό για την εποχή του. Υπήρξε παραγωγικότατος. Ιδιαίτερα γνωστή σύνθεση του είναι *το βιβλίο των κρεμαστών κήπων*. Δυο ταλαντούχοι μαθητές του ήταν οι Άλμπαν Μπεργκ και Άντον Βέμπερν²⁵.

Επίσης εμφανίζεται και το όνομα του Ρίτσαρντ Βάγκνερ (1813-1883). Πρόκειται για έναν γερμανό συνθέτη, φιλόσοφο, συγγραφέα και μεταρρυθμιστή του λυρικού θεάτρου της χώρας του. Έχει χαρακτηριστεί ως ιδιοφυΐα. Θεωρείται ο εθνικός συνθέτης της Γερμανίας. Εμπνεόταν τη θεματολογία των έργων του από έπη, μύθους και λαϊκές παραδόσεις. Σημαντικά έργα του είναι: Τριστάνος και Ιζόλδη, ιπτάμενος ολλανδός, Βαλκυρία, Ζίγκφριντ.²⁶

Ο Αντόρνο κάνει λόγο και για το περιεχόμενο της μουσικής. Πράγμα που καταδεικνύει την άποψη του περί ουσίας και αναζήτησης νοήματος. Αναλογιζόμενοι και τις προϋπάρχουσες αναφορές του σε έναν κορυφαίο μουσικοαναλυτή, σε έναν επαναστατικό συνθέτη και σε μια ιδιοφυΐα της κλασικής μουσικής συμπεραίνουμε τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται τη μουσική ο συγγραφέας.

---

²⁴ Helmut Federhofer, 1985, *Heinrich Schenker, nach Tagebüchern und Briefen in der Oswald Jonas Memorial Collection*, Hildesheim: Georg Olms Verlag,

²⁵ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 83

²⁶ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 52 - 53

Σελ. 20

Σημαίνον 1 – της μουσικής ως αντηχούσας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – του οργανωμένου ήχου. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – η μουσική είναι κάτι περισσότερο από προσεκτικότητα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – δεν υπάρχει μουσική που να είναι εξ ολοκλήρου κενή από εκφραστικά στοιχεία. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – στη μουσική ακόμα και η μη εκφραστικότητα γίνεται έκφραση. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – αντηχούσα και έμπυχη είναι λίγο πολύ το ίδιο πράγμα η μουσική. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – το μουσικό περιεχόμενο. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – υπακούουν στους κανόνες της μουσικής σύνταξης και γραμματικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – κάθε μουσικό φαινόμενο. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 10 – αυτό που συμβαίνει στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 11 – η μουσική δομή ή μορφή. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 12 – η μουσική αποκτάει νόημα όσο περισσότερο ορίζει τον εαυτό της. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Αντόρνο αναφέρεται και πάλι σε έννοιες όπως δομή και μορφή, πράγμα που δηλώνει την αγωνία του να παραλληλίσσει τη μουσική με τη γλώσσα. Η διαφορά μεταξύ των δυο εννοιών είναι πως με τον όρο μουσική δομή εννοούμε τις φόρμες – στιλ που υιοθέτησε ο συνθέτης για να συγκροτήσει το έργο του όπως μοτίβα, προτάσεις – φράσεις, περιόδους κτλ., ενώ μουσική μορφή είναι το είδος του μουσικού στυλ όπως γρηγοριανό μέλος. Να σημειωθεί πως οι διαφορές είναι ανεπαίσθητες και πως οι δυο έννοιες είναι σχεδόν πανομοιότυπες.²⁷

---

²⁷ Γιάννης & Ανθούλα Παπαδοπούλου, 1991, *μορφολογία της μουσικής τέχνης*, Αθήνα, εκδόσεις: Νάκας. Σελ. 11, 12, 13

Σελ. 22

Σημαίνον 1 – σχέση της κοινής γνώμης με τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – τη λειτουργία της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – οι σχετικές με τη μουσική σκέψεις. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – ο ρόλος της μουσικής απέναντι στην τρέχουσα πραγματικότητα. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – άμεσο στοιχείο της συλλογικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – ενός αστέρα του τραγουδιού. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – οι σχετικές με τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Μέσα σε μια εποχή όπου η νέα μουσική προσπαθεί να αντισταθεί στη μαζική κουλτούρα και να χαράξει μοντέρνα μονοπάτια, οι βιομηχανίες του θεάματος και της τέχνης διαμορφώνουν προς όφελος τους μια σχέση μεταξύ της κοινής γνώμης και της μουσικής. Προφανώς ο Αντόρνο εννοεί τη δημοφιλή μουσική ή συλλογική που υποβαθμίζει και που δεν εκτιμά μιας και τη θεωρεί ευτελή.²⁸

Σελ. 23

Σημαίνον 1 – η μουσική σχετίζεται μ' ένα ειδικό ταλέντο. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – να έχει μουσική προδιάθεση. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – ειδική διαφορά των τεχνών. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – γενική έννοια της τέχνης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – άλογο χαρακτήρα της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – το ειδικό ταλέντο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – ένα είδος χαρίσματος. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – ο ιδιαίτερος χώρος της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

---

²⁸ Βλέπε τα σχετικά κεφάλαια παραπάνω για δημοφιλή μουσική και κοινή γνώμη.

Σημαίνον 9 – ψυχολογικές ιδιαιτερότητες της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – από ακουστικής πλευράς. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – ανάμεσα σε υψηλούς και χαμηλούς τόνους. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 12 – η περί μουσικότητας ιδέα. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 13 – προνόμιο της μουσικότητας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 14 – μουσική κατανόηση. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 15 – το προνόμιο της μουσικότητας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο συσχετισμός μουσικής και ταλέντου (= ιταλικός όρος που σημαίνει φυσικό χάρισμα. Στην ελληνική αρχαιότητα «τάλαντο»²⁹) καταδεικνύει πως ο συγγραφέας αποδέχεται ότι η μουσική εμπερικλείει το χάρισμα. Συνεπώς θα μπορούσε να εννοηθεί ότι η τέχνη γενικότερα έχει και θεϊκές ιδιότητες.

Να έχει μουσική προδιάθεση³⁰ σημαίνει να έχει κλίση ή έμφυτη ικανότητα. Έκφραση που επίσης σημαίνει αποδοχή θεϊκών ιδιοτήτων.

Παρατηρείται ακόμη ένας χαρακτηρισμός της μουσικής που σχετίζεται με τη γλώσσα. Με την έννοια «άλογος» ο Αντόρνο αναφέρεται στη μουσική δίχως λόγο, δηλαδή στην οργανική.

Με τον όρο χάρισμα γίνεται ακόμη μια φορά αναφορά στο θεϊκό στοιχείο ως δώρο προσφερόμενο στον συνθέτη.

Ο φιλόσοφος αναφέρεται στη μουσική και στην ικανότητα της να επηρεάζει ψυχολογικά. Ο άνθρωπος αποτελείται από το υλικό σώμα (άθροισμα οργάνων). Όμως η ουσία του σώματος είναι μια συμφωνία συχνοτήτων που προσπαθούν να επιτύχουν την τέλεια ισορροπία, την αρμονία. Συνεπώς ο ήχος προσκρούει στο σώμα και το επηρεάζει αναλόγως.³¹

Σελ. 24

Σημαίνον 1 – των μουσικά καλλιεργημένων. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

²⁹ Τεγόπουλος – Φυτράκης, 2007, *μείζον ελληνικό λεξικό*, Αθήνα, εκδόσεις: αρμονία.

³⁰ Τεγόπουλος – Φυτράκης, 2007, *μείζον ελληνικό λεξικό*, Αθήνα, εκδόσεις: αρμονία.

³¹ Randall McCellan, 1997, *οι θεραπευτικές δυνάμεις της μουσικής*, Αθήνα, εκδόσεις: fagotto books. Σελ. 43

Σημαίνον 2 – εκ μέρους των άμουσων. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – στην έννοια του μουσικού την οποία τρέφει η κοινή γνώμη. Επίθετο αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – η έννοια της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – από τη μουσική η ιδεολογία. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – η μουσική ζωή. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – δεν τιμάται η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – Ernest Krenek. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – βαρέων βαρών ή η τιμή του έθνους. Ονόματα έργων.

Σημαίνον 10 – για ένα χορευτικό ρεκόρ. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 11 – χορηγείται άδεια στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 12 – ως προς την ουσία της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 13 – η ανάγκη για την ίδια τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 14 – το άξιο της προαγωγής της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Αντόρνο σχετίζει τη μουσική με την ιδεολογία. Πράγμα που δηλώνει τον τρόπο αντίληψης του. Ότι δηλαδή η τέχνη εμπεριέχει πνεύμα που επιθυμεί να μεταφέρει μηνύματα.

Ο Ernest Krenek (1900-1991) ήταν αυστριακός συνθέτης. Υιοθέτησε μοντέρνα είδη σύνθεσης όπως το ατονικό στυλ. Έγραψε βιβλία εκ των οποίων τα γνωστότερα είναι: *Music Here and Now & a study of Johannes Ockeghem*.³²

Σελ. 25

Σημαίνον 1 – στην οποία προγράφεται και η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – καθολική διάδοση της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

---

³² Garrett H. Bowles, 1989, *Ernst Krenek: A Bio-bibliography*, New York and London: Greenwood Press.

Σημαίνον 3 – αυτών που πωλούν τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – η τύφλωση της κοινής γνώμης σχετικά με τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – η μουσική, η τέχνη είναι ένα είδος δωρεάς εκ φύσεως. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – στην αλήθεια που περιέχεται στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – ποια είναι η μουσική, πως εμφανίζεται, που και ποια εποχή. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – αποστροφή έναντι της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – στη σχέση μεταξύ διευθυντή ορχήστρας και ορχήστρας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – η εξέγερση των άμουσων. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – tedium musicae (=απέχθεια για τη μουσική). Λατινικός όρος.

Σημαίνον 12 – απέναντι στον μουσικό πληθωρισμό. Επίθετο αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 13 – Schonberg. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 14 – να αποτρέπει τις εκτελέσεις των ίδιων της των έργων. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 15 – μεταξύ λογικού και άλογου χαρακτήρα της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Με τον όρο η εξέγερση των άμουσων ο φιλόσοφος αναφέρεται στην απαίδευτη κοινή γνώμη που έχει επιβληθεί ως κυρίαρχη ιδεολογία της εποχής και με τη χρήση λατινικών όρων και αναφορών αναδεικνύεται η ευρυμάθεια του.³³ Με τον όρο «μουσικός πληθωρισμός» αναφέρεται στην τάση της πολιτισμικής βιομηχανίας να παράγει διαρκώς τυποποιημένες συνθέσεις προς κατανάλωση.³⁴

---

³³ Βλέπε σχετικό κεφάλαιο για κοινή γνώμη.

³⁴ Βλέπε σχετικό κεφάλαιο για λαϊκή μουσική και ελεύθερος χρόνος.

Σελ. 26

Σημαίνον 1 – η μουσική, όπως και κάθε τέχνη. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – το λόγο ύπαρξης για τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – η αντινομία όχι μόνο της μουσικής αλλά και κάθε τέχνης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – θέση εναντίον της τέχνης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – της πλατωνικής πολιτείας. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – εμφατική επίθεση κατά της τέχνης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – Erich Unger. Όνομα φιλοσόφου.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Enrich Unger (1887-1950) ήταν εβραίος φιλόσοφος που δημοσίευσε πολλά βιβλία και άρθρα στα γερμανικά. Ασχολήθηκε με την ποίηση, με τον Νίτσε, με την πολιτική θεωρία και με τη γενική φιλοσοφία. Η αντινομία της μουσικής, αλλά και της τέχνης ευρύτερα σημαίνει τον πολλαπλό ρόλο της τέχνης, η οποία μετέχει στην πραγματικότητα μέσω των καλλιτεχνών, αλλά παράλληλα και αντιθετικά παράγει νέες πραγματικότητες, υπερκείμενες.³⁵

Η Πολιτεία είναι ένα από τα πιο σημαντικά έργα του Πλάτωνα. Γράφτηκε περίπου το 380 προ Χριστού. Από τότε μέχρι και τις μέρες μας η επιρροή του στην παγκόσμια σκέψη είναι τεράστια. Πραγματεύεται τη σημασία της δικαιοσύνης και της ευτυχίας του ανθρώπου. Ο Πλάτωνας επινοεί μια φανταστική ιδανική πολιτεία που την ονομάζει «Καλλίπολη». Με αυτόν τον τρόπο υποδεικνύει πως θα έπρεπε να είναι ο τέλειος κόσμος.³⁶

Σελ. 27

Σημαίνον 1 – στον δόκτορα Φάουστους του Τομας Μαν. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – στην τέχνη αντιτάσσονται μάλλον ορθόδοξοι θεολόγοι. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

---

³⁵ Information about the author has been published by Esther Ehrman on: http://en.wikipedia.org/wiki/Erich_Unger

³⁶ Alexandre Koyre, «Φιλοσοφία και Πολιτεία-Εισαγωγή στην ανάγνωση του Πλάτωνα», εκδόσεις: Αλεξάνδρεια, 1990

- Σημαίνον 3 – όπως και στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 4 – έναντι της τέχνης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 5 – της μουσικής ζωής στην Αμερική. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 6 – μια ανοικτή εχθρότητα κατά της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 7 – απέναντι και στην τέχνη. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 8 – την επίσκεψη στην Όπερα. Ουσιαστικό θηλυκό αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 9 – στη Σαλώμη. Όνομα έργου.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Τόμας Μαν (1875-1955) ήταν γερμανός συγγραφέας που βραβεύτηκε με νόμπελ λογοτεχνίας το 1929. Σπούδασε ιστορία, οικονομικά, ιστορία της τέχνης και λογοτεχνία. Κατά την άνοδο των Ναζί στην εξουσία το 1933 βρίσκονταν στη Ζυρίχη. Δεν επέστρεψε στη Γερμανία καθώς τα προηγούμενα χρόνια είχε ασκήσει έντονη κριτική στον Ναζισμό. Το 1936 πήρε την τσεχοσλοβακική υπηκοότητα και του αφαιρέθηκε η γερμανική.³⁷

Σελ. 28

- Σημαίνον 1 – αποδίδει τιμές στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 2 – Ερνστ Μπλοχ. Όνομα φιλοσόφου.
- Σημαίνον 3 – κατηγορώντας τες ως τέχνη. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 4 – να υπάρχει μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 5 – ως προς τα μουσικά πράγματα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Ερνστ Μπλοχ (1885-1977) ήταν γερμανός φιλόσοφος. Σπούδασε φιλοσοφία, φυσική και γερμανική φιλολογία στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου. Στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο πηγαίνει να ζήσει μετανάστης στην Ελβετία. Το 1949 αναλαμβάνει την έδρα της φιλοσοφίας στο πανεπιστήμιο της Λειψίας. Όταν χτίστηκε το τείχος του Βερολίνου το 1961, δεν επέστρεψε στην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας, αλλά πήγε στη Δυτική Γερμανία,

---

³⁷ Λάμπρος Η. Μυγδάλης, 2002, *Ο Thomas Mann και η νεοελληνική κριτική*, εκδόσεις: Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη.

όπου έγινε επισκέπτης καθηγητής.³⁸

Σελ. 29

Σημαίνον 1 – που μιλούν για μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – όσο περισσότερο συγχωνευμένη είναι η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – της δημόσιας μουσικής ζωής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – μουσικά υγιείς απόψεις. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – απέναντι στη σύγχρονη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – **Alban Berg**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – **Schonberg**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – δεν πιστεύω ότι αυτή η μουσική θα επικρατήσει ποτέ. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – όπως η κλασική. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 10 – αυτή η τελευταία μουσική είναι τόσο ψυχρή. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – που να μείνει χώρος για το ανθρώπινο, το συναίσθημα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Αντόρνο αναφέρεται για ακόμα μια φορά στη δημόσια μουσική γεγονός που καταδεικνύει την αποστροφή του για το συγκεκριμένο είδος. Γίνεται αισθητή η αντίληψη του περί διαχωρισμού της τέχνης σε υψηλή και ευτελή.³⁹ Ο Alban Berg (1885-1935) ήταν αυστριακός συνθέτης και μέλος της σχολής της Βιέννης μαζί με τον Σένμπεργκ και τον Βέμπερν. Συνέθεσε πολλά έργα υιοθετώντας κυρίως το δωδεκαφθογγικό σύστημα του Σένμπεργκ. Τα σημαντικότερα είναι: *Piano Sonata, Op. 1 String Quartet, Op. 3 Violin Concerto*.

---

³⁸ Martin Jay, 1996, *Ο Ερνστ Μπλοχ και η επέκταση του μαρξιστικού υλισμού στη φύση*, Αθήνα, Φιλίστωρ.

³⁹ Βλέπε σχετικό κεφάλαιο για δημοφιλή μουσική.

Σελ. 30

Σημαίνον 1 – εξακολουθεί να είναι μουσική αυτό το πράγμα; Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – της μουσικής δυναμικής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – μια πραγματικά ιστορική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – ένα ακραίο fortissimo αντιμετωπίζεται ως θόρυβος, ως εχθρός της μουσικής. Ιταλική λέξη που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση και με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – χαμηλή φωνή. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – οι ακουστικές ακρότητες. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – List. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – Strauss. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – Wagner. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – του υποτιθέμενου θορύβου. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – εντύπωση θορύβου στη μουσική είναι η μουσικότητα του άμουσου. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση, με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση και με επίθετο αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 12 – συναίνεσης της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 13 – το δημόσιο μουσικό ιδεώδες. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 14 – στην περιφέρεια της μουσικής αναπαραγωγής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 15 – προς τη μουσική η φράση του Χέγκελ. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Fortissimo θα πει πολύ δυνατά. Βγαίνει από την ιταλική λέξη forte. Είναι μουσικός όρος και δηλώνει το δυνατό παίξιμο κάποιου οργάνου.⁴⁰ Ο Αντόρνο το συνδέει με τον θόρυβο και το χαρακτηρίζει εχθρό της μουσικής. Προφανώς αναφέρεται στον επιτηδευμένο εξωραϊσμό της δημοφιλούς μουσικής που αποστρέφεται επαναστατικές μεθόδους.

---

⁴⁰ Βάσω Κιούση: Λεξικό Μουσικών Όρων

Χαμηλή φωνή είναι στη γλώσσα της μουσικής ο μπάσος (= βαθύφωνος, όργανο μιας οικογένειας με τη χαμηλότερη ή τη δεύτερη χαμηλότερη φωνή).⁴¹

Με τη φράση «ακουστικές ακρότητες» ο φιλόσοφος αναφέρεται στον τρόπο σύνθεσης της νέας μουσικής που επαναστατεί απέναντι στον πνευματικό κομπορμισμό της εποχής.⁴²

Ο Φραντς Λιστ (1811-1886) ήταν Ούγγρος συνθέτης. Μεγάλη μουσική φυσιογνωμία και εκπληκτικός δεξιότηχης του πιάνου. Σε ηλικία εννέα ετών έδινε ρεσιτάλ. Προήγαγε σε μεγάλο βαθμό την τεχνική του πιάνου.⁴³

Ο Ρίχαρντ Στράους (1864-1949) ήταν γερμανός συνθέτης, πιανίστας και μαέστρος. Συνέθεσε πρωτότυπα έργα και ιδιόρρυθμα. Ένα από τα πιο δημοφιλή του είναι: *Τάδε Έφη Ζαρατούστρας*.⁴⁴

Ο Γκέοργκ Βίλχελμ Φρήντριχ Χέγκελ ή Έγκελος (1770-1831) υπήρξε σημαντικός Γερμανός φιλόσοφος και κύριος εκπρόσωπος του γερμανικού ιδεαλισμού. Επηρέασε βαθιά τη δυτική φιλοσοφία και έγινε γνωστός για τη διαλεκτική θεωρία του. Γεννήθηκε στη Στουτγάρδη και σπούδασε Φιλοσοφία και Θεολογία. Το 1801 έγινε καθηγητής του Πανεπιστημίου της Ιένας. Μεταξύ 1812-16 εργάστηκε ως Διευθυντής Γυμνασίου στη Νυρεμβέργη. Το 1816 έγινε καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης και το 1818 στο πανεπιστήμιο του Βερολίνου και το 1830 πρότανης.⁴⁵

Σελ. 31

Σημαίνον 1 – απέναντι στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – η μουσική του Schonberg. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – Berg. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – επαναστατικά του έργα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – Schonberg. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – των δυνατοτήτων του έργου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – Berg. Όνομα καλλιτέχνη.

---

⁴¹ Βάσω Κιούση: Λεξικό Μουσικών Όρων

⁴² Βλέπε σχετικό κεφάλαιο για τη νέα μουσική

⁴³ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 62

⁴⁴ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 78

⁴⁵ Franz Wiedmann, 2002, *Χέγκελ*, Αθήνα, εκδόσεις: Πλέθρον. Σελ. 165 - 166

Σημαίνον 8 – **Schonberg**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – **Berg**. Όνομα καλλιτέχνη.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Αντόρνο αναφέρεται ξανά στη νέα μουσική που έχει ως κύριο εκφραστή της τον Schonberg. Ονομάζει τα έργα του επαναστατικά, έννοια χαρακτηριστική του μοντέρνου τρόπου σύνθεσης εκείνης της εποχής.

Ο συγγραφέας αποδέχεται πως όλοι οι τρόποι σύνθεσης και όλες οι συλλήψεις δεν είναι επέδιδες και όμοιες. Χρησιμοποιώντας τη λέξη «δυνατότητες του έργου» θεώρει πως η τέχνη έχει διαβαθμίσεις.

Σελ. 32

Σημαίνον 1 – **Schonberg**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – η μουσική πρέπει να παρέχει θαλπωρή. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – στη σύγχρονη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – εξίσου κομμάτια εξαιρετικής εκφραστικότητας. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – όπως κάθε μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – όσον αφορά τη μουσική μετά βίας. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – στοιχεία ζώσας μουσικής εμπειρίας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 33

Σημαίνον 1 – μουσικολογικά. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – είναι σκοτεινά για τους ακροατές. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – η εμπειρία της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – στην περιοχή της παραδοσιακής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – οι οποίοι κατακλύζονται από μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – ως προς τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – **Λοκ**. Όνομα φιλοσόφου.

Σημαίνον 8 – Γιούργκεν Χάμπερμας. Όνομα φιλοσόφου.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο φιλόσοφος όταν αναφέρεται στην παραδοσιακή μουσική εννοεί τη μουσική κουλτούρα που επικρατούσε πριν τη νέα μουσική. Τη διαχωρίζει από την ευτελή δημοφιλή μουσική της εποχής του. Την αντιμετωπίζει ως ένα κομμάτι της φυσικής εξέλιξης της ιστορίας της μουσικής που έδωσε τη σκυτάλη στο επόμενο στάδιο που ονομάζεται, κατά τη γνώμη του, νέα μουσική.⁴⁶

Ο Τζων Λοκ (1632-1704) ήταν Άγγλος φιλόσοφος. Αποτελεί τον κύριο εκπρόσωπο του ρεύματος του εμπειρισμού. Μαζί με τον Ντέιβιντ Χιουμ (1711-1776) και τον Τζωρτζ Μπέρκλεϋ (1684-1753) συγκροτούν τους θεμελιωτές του αγγλικού Διαφωτισμού. Η πολιτική του φιλοσοφία επηρέασε σε τεράστιο βαθμό την Αμερικανική Επανάσταση, το Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών, την Γαλλική Επανάσταση καθώς και το πρώτο Σύνταγμα της Γαλλίας, και με αυτόν τον τρόπο τα Συντάγματα των περισσότερων φιλελευθέρων κρατών.⁴⁷

Ο Γιούργκεν Χάμπερμας γεννήθηκε το 1929. Είναι Γερμανός φιλόσοφος και κοινωνιολόγος που ασχολήθηκε με την παράδοση της κριτικής θεωρίας και του Αμερικανικού πραγματισμού. Έγινε αρκετά δημοφιλής με την εργασία του πάνω στην έννοια της *δημόσιας σφαίρας*, που ήταν το θέμα και ο τίτλος του πρώτου του βιβλίου. Η εργασία του επικεντρώθηκε στα θεμέλια της κοινωνικής θεωρίας και της επιστημολογίας, την ανάλυση των αναπτυσσόμενων καπιταλιστικών κοινωνιών και της δημοκρατίας. Το θεωρητικό σύστημα του Χάμπερμας ασχολείται με την αποκάλυψη της δυνατότητας του λόγου, της πολιτικής χειραφέτησης, και της λανθάνουσας ορθολογικής - κριτικής επικοινωνίας στους σύγχρονους θεσμούς.⁴⁸

Σελ. 34

Σημαίνον 1 – Ρουσσώ. Όνομα φιλοσόφου.

Σημαίνον 2 – περί μουσικής γνώμη. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – η δυνατότητα όλων να ακούνε μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – Τοκβίλ. Όνομα φιλοσόφου.

---

⁴⁶ Βλέπε σχετικό κεφάλαιο για νέα μουσική.

⁴⁷ Μεταξόπουλος, Αίμιλιος, (1981). *Οι φιλοσοφικές θεωρίες του Φυσικού Δικαίου και το πρόβλημα της ατομικής ιδιοκτησίας*. Τόμας Χόμπς και Τζον Λόκ, Ο Πολίτης, 45, σσ. 46-57

⁴⁸ Jay Martin, 1989, *Habermas και Μοντερνισμός*, Αθήνα, εκδόσεις: Λεβιάθαν.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Ζαν Ζακ Ρουσσώ (1712-1778) ήταν Ελβετός φιλόσοφος, συγγραφέας, πολιτικός θεωρητικός, και αυτοδίδακτος συνθέτης στην περίοδο του Διαφωτισμού. Οι πολιτικές ιδέες του Ρουσσώ επηρέασαν τη γαλλική επανάσταση, την ανάπτυξη της κομμουνιστικής και σοσιαλιστικής θεωρίας, και την ιδεολογία του εθνικισμού. Ο Ρουσσώ έγινε ευρύτερα γνωστός από το βιβλίο του «*Το κοινωνικό συμβόλαιο*» (1762), στο οποίο αναπτύσσει την πολιτική φιλοσοφία του. Πιο δημοφιλή όμως τον έκαναν κυρίως τα αυτοβιογραφικά γραπτά του που είναι οι «Ονειροπολήσεις» του και οι «Εξομολογήσεις». ⁴⁹

Ο Alexis de Tocqueville γεννήθηκε στο Παρίσι το 1805 και πέθανε στις Κάννες το 1859. Γάλλος ιστορικός και πολιτικός. Το ταξίδι του στις ΗΠΑ κατέληξε στη συγγραφή του μνημειώδους έργου του "Η δημοκρατία στην Αμερική". Το έργο αυτό εξακολουθεί να θεωρείται, η πλέον διεισδυτική και προφητική ανάλυση του αμερικανικού πολιτισμού. ⁵⁰

Σελ. 35

Σημαίνον 1 – **μουσικές ομάδες**. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – **Piccini**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – **Wagner**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – **Brahms**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – **αν ποτέ θα γινόταν όντως αυτό στη μουσική**. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – **η μουσική γνώμη**. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Niccolò Piccinni (1728-1800) ήταν ιταλός συνθέτης. Έγραψε συμφωνίες, μουσική δωματίου και όπερες. Θεωρείται ένας από τους βασικούς εκπροσώπους της όπερας buffa (=η όπερα ανάλογα με την υπόθεση της διαχωρίζονταν σε σοβαρή-seria και σε κωμική-buffa. Η μπούφα εμφανίστηκε στα τέλη του 17^{ου} αιώνα και συνήθως παίζονταν ανάμεσα στις πράξεις της σοβαρής

---

⁴⁹ Δημήτρης Κιτσίκης, 2006, *Jean-Jacques Rousseau et les origines françaises du fascisme*. Nantes: Ars Magna Editions.

⁵⁰ Αλέξης Ντε Τοκβίλ, 2008, *η δημοκρατία στην Αμερική*, Αθήνα, εκδόσεις: Στοχαστής. Μετάφραση: Μπάμπης Λυκούδης.

όπερας με ανεξάρτητο θέμα. Το λιμπρέτο της ήταν εμπνευσμένο από κοινωνικά θέματα της εποχής και είχε σαν ήρωες καθημερινούς ανθρώπους).⁵¹

Ο Γιόχαν Μπραμς (1833-1897) ήταν γερμανός συνθέτης και ένας από τους μεγαλύτερους παγκοσμίως. Ριζοσπαστικός ως προς την αρμονική του τόλμη, συντηρητικός όμως σε σχέση με την παράδοση των μουσικών δομών. Συνδυάζει με σπουδαίο τρόπο τον κλασικισμό και τον ρομαντισμό. Υπήρξε παραγωγικότατος.⁵²

Σελ. 37

Σημαίνον 1 – η κοινή περί μουσικής γνώμη. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – αστική θρησκεία της τέχνης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – το μίσος κατά των κριτικών η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – το μίσος ζημιώνει τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – κατηγορούνται στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 38

Σημαίνον 1 – δεν μπορεί εν γένει να υπάρξει εμπειρία της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – ξένων προς τη μουσική φορέων κύρους. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – σε όλες τις περί μουσικής κρίσεις. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – μιας μουσικής φράσης. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – ποτ πουρί. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – μεταξύ μιας συμφωνίας του Mahler. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – Sibelius. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – ενός δεξιοτέχνη. Επίθετο αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – ενός απειρότεχνου. Επίθετο αρσενικό σε γενική πτώση.

---

^{51 51} Γιάννης & Ανθούλα Παπαδοπούλου, 1991, *μορφολογία της μουσικής τέχνης*, Αθήνα, εκδόσεις: Νάκας. Σελ. 135

⁵² Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 68

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ποτ πουρί σημαίνει στα γαλλικά φαγητό από πολλών ειδών κρέας. Στη μουσική θα πει συρραφή διαφόρων μελωδιών σε ενιαίο σύνολο. Γενικά πρόκειται για ένα μείγμα από διάφορα πράγματα.⁵³

Ο Gustav Mahler (1860-1911) ήταν αυστριακός συνθέτης και μαέστρος. Υπήρξε σπουδαίος πιανίστας. Πρωτοποριακή προσωπικότητα που προετοίμασε το έδαφος για τις μεταγενέστερες καινοτομίες των επόμενων συνθετών. Έγραψε πολλά έργα εκ των οποίων η όγδοη συμφωνία που ονομάζεται «συμφωνία των χιλίων» που για να παιχτεί απαιτούνται χίλιοι εκτελεστές.⁵⁴

Ο Jean Sibelius (1865-1957) ήταν Φιλανδός συνθέτης. Υπήρξε πηγαίο ταλέντο. Πριν ακόμη σπουδάσει μουσική άρχισε να συνθέτει. Από τα γνωστότερα έργα του είναι η συμφωνία «Κουλέριο» που βασίζεται σε εθνικό έπος της Φινλανδίας.⁵⁵

Σελ. 39

Σημαίνον 1 – μπρεσιονισμού. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – οι εικαστικές τέχνες παρά η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – της κοινής περί μουσικής γνώμης. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – στην ίδια τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – η κριτική της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – η μουσικοκριτική είναι νόμιμη. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – ιδιοποίηση μουσικών φαινομένων. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Ιμπρεσιονισμός είναι ένα καλλιτεχνικό ρεύμα που αναπτύχθηκε στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα. Αρχικά επηρέασε περισσότερο τη ζωγραφική, αργότερα όμως εξαπλώθηκε και στη λογοτεχνία και στη μουσική. Ο όρος

---

⁵³ Τεγόπουλος – Φυτράκης, 2007, *μείζον ελληνικό λεξικό*, Αθήνα, εκδόσεις: αρμονία.

⁵⁴ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 76

⁵⁵ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 80

Ιμπρεσιονισμός (Impressionism) εικάζεται πως ίσως επιβλήθηκε από το έργο του Κλωντ Μονέ *Impression, Sunrise*. Κύριο χαρακτηριστικό του ιμπρεσιονισμού στη ζωγραφική τέχνη είναι τα ζωηρά χρώματα, θέματα εμπνευσμένα από εξωτερικούς χώρους και από ασυνήθιστες οπτικές γωνίες και η έμφαση στην αναπαράσταση του φωτός. Οι ιμπρεσιονιστές ζωγράφοι θέλησαν να αποτυπώσουν την άμεση εντύπωση (impression) που προκαλεί ένα αντικείμενο ή μια καθημερινή εικόνα.⁵⁶

Σελ. 40

Σημαίνον 1 – ο **Μπένγιαμιν**. Όνομα φιλοσόφου.

Σημαίνον 2 – η κοινωνική ανεπάρκεια της **μουσικοκριτικής**. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – **Wagner**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – **Hanslick**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – την καθαρώς **μουσική** *reinture* (=χρωματισμός). Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – **Paul Bekker**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – **Julius Korngold**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – η κοινή περί **μουσικής** γνώμη. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Βάλτερ Μπένγιαμιν (1892-1940) ήταν Γερμανοεβραίος Μαρξιστής και κριτικός της λογοτεχνίας, δοκιμογράφος, μεταφραστής, και φιλόσοφος. Συνδέονταν κατά καιρούς με την Σχολή της Φρανκφούρτης για την κριτική θεωρία και επηρεάστηκε επίσης από τα γραπτά ενός νεότερου συγχρόνου, του Μπέρτολτ Μπρεχτ, που ανέπτυξε την κριτική αισθητική και τον διαλεκτικό υλισμό. Τις τελευταίες δεκαετίες, το ενδιαφέρον για το έργο του αυξήθηκε δραματικά, κάνοντάς τον έναν από τους πιο σημαντικούς στοχαστές του εικοστού αιώνα σχετικά με την λογοτεχνία και την σύγχρονη αισθητική εμπειρία.⁵⁷

Με τη φράση «κοινωνική ανεπάρκεια της μουσικοκριτικής» ο Αντόρνο αναφέρεται στην απαίδευτη κοινή γνώμη που δεν μπορεί να επεξεργαστεί την τυποποιημένη μουσική που της παρέχει η πολιτισμική βιομηχανία.

---

⁵⁶ Αλίκη Μεγαρίτου, 1988, «*Εμπρεσιονισμός. Ποιητική ονειροπόληση της ύλης*», Φιλολογική Πρωτοχρονιά

⁵⁷ Jay Martin, 1993, «*Εμπειρία χωρίς υποκείμενο: Ο W. Benjamin και το μυθιστόρημα*», Λεβιάθαν.

Ο Eduard Hanslick (1825-1904) ήταν γερμανός μουσικοκριτικός. Σπούδασε νομική και μουσικοί. Από νεαρή ηλικία έγραφε σε εφημερίδες. Διατηρούσε σχέσεις με τον Βάγκνερ και τον Σούμαν. Με την προσωπικότητα του επηρέασε την αισθητική της μουσικής.⁵⁸

Ο Paul Bekker (1882-1937) ήταν από τους πιο διάσημους μουσικοκριτικούς του εικοστού αιώνα.⁵⁹

Ο Julius Korngold (1860-1945) όταν ένας από τους κορυφαίους μουσικοκριτικούς στη Βιέννη, τον καιρό που η συγκεκριμένη πόλη θεωρούνταν το κέντρο της κλασικής μουσικής. Ασχολήθηκε με τον Μάλερ όταν κανείς δεν του έδινε ακόμα ιδιαίτερη σημασία.⁶⁰

Σελ. 41

Σημαίνον 1 – μουσικά φαινόμενα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – τα Gurrelieder του Schonberg. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – στα ότα κωφών. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – Wagner. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – για υπέρβαση της Βαγκνεριανής ορχήστρας. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – για το τέλος του υστερορομαντικού ύφους. Επίθετο ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – της προηγούμενης παρτιτούρας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – Schonberg. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – τα νεανικά του έργα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 10 – ο συνθέτης. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – σηματισμός μελωδίας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 12 – κλιμακωτή αρμονικότητα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

---

⁵⁸ Eduard Hanslick, ed. and int. Henry Pleasants, *Music Criticism 1846-99*, Harmondsworth 1963.

⁵⁹ Literatur von und über Paul Bekker

⁶⁰ Literatur von und über Julius Korngold

Σημαίνον 13 – η δημιουργία αυτοδύναμων παραφωνιών. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 14 – μέσα από τη σειρά των φωνών. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 15 – μονωδιακή χαλάρωση του ήχου. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 16 – τολμηρή χειραφέτηση της αντίστιξης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 17 – τη συγχορδία του Τριστάνου στο άσμα των αγριοπερίστερων. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα έργου και με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 18 – για την παραδοσιακή μουσική. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ρομαντική ονομάζεται η μουσική που ανήκει στο ευρύτερο πνευματικό κίνημα που εμφανίστηκε στο τέλος του 18ου αιώνα στη Γερμανία και διαδόθηκε κατά τις πρώτες δεκαετίες του 19ου στην υπόλοιπη Ευρώπη. Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από έντονες αναφορές σχετικά με την ελευθερία του ανθρώπου, την παιδεία του, την σχέση του με τη φύση αλλά και τον άνθρωπο. Κυριαρχεί μία τάση απελευθέρωσης των συναισθημάτων που δεν υπήρχε στις προηγούμενες εποχές και οι καλλιτέχνες εκφράζουν τον πόνο, την αγάπη, την χαρά χωρίς να αισθάνονται την ανάγκη να τα καλύψουν. Αυτές όλες οι τάσεις ήταν φυσικό να επηρεάσουν την τέχνη στο σύνολό της και φυσικά και τη μουσική που από την πλευρά της εκφράζει όλες αυτές τις επιθυμίες και τα αισθήματα με νέες τεχνικές όπως: Αλλοιωμένες συγχορδίες, συνεχείς μετατροπίες (αλλαγές τονικών κέντρων - κλιμάκων), πληθωρικότητα στη μελωδική έκφραση, πλούσιες σε ηχοχρώματα ενορχηστρώσεις και πολυπληθείς ορχήστρες.⁶¹

Αντίστιξη σημαίνει ένα είδος πολυφωνικής σύνθεσης. Ο όρος προέρχεται από την εποχή που δεν υπήρχαν ακόμη φθογγόσημα-νότες. Τότε οι συνθέτες

---

⁶¹ Άρνολντ Γουίτελ, 1997, *Ρομαντική μουσική*, μετάφραση: Μιρέλλα Σιμωντά-Φιδετζή, Αθήνα, εκδόσεις: Ζαχαρόπουλος.

χρησιμοποιούσαν διάφορα σημάδια-στίγματα. Στις συνηγήσεις το ένα στίγμα βρίσκονταν έναντι του άλλου εξ ου και η λέξη αντίστιξη.⁶²

Σελ. 42

Σημαίνον 1 – **Mozart**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – **Haydn**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – **Wozzeck**. Όνομα έργου.

Σημαίνον 4 – της χρωματικής του **Τριστάνου**. Όνομα έργου.

Σημαίνον 5 – **υμνούν τον Στραβίνσκι**. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – **ostinati με τα αρχέγονα ρυθμικά φαινόμενα**. Ιταλικός όρος που συνδέεται με επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – **Toscanini**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – **του μετρονόμου του Beethoven**. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – **όσο περισσότερο σύμμετρη είναι η σύγχρονη μουσική**. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 10 – **κοινωνικού έλεγχου της μουσικής**. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) ήταν αυστριακός συνθέτης. Υπήρξε για πολλούς το μεγαλύτερο ταλέντο όλων των εποχών. Η μουσική του διακρίνεται για τη λεπτότητα, τη γλυκύτητα και για τη πνευματική και ψυχική ευαισθησία της. Άρχισε να συνθέτει σε ηλικία μόλις 7 ετών. Εξαιρετικός σολίστ του πιάνου. Παρόλο που πέθανε νέος υπήρξε παραγωγικότατος συνθέτης. Μερικά από τα σημαντικότερα έργα του είναι: *αρπαγή απ' το σεράι, οι γάμοι του Φιγκαρό, μαγεμένος αυλός, δον Τζιοβάνι, ρέκβιεμ*. Το τελευταίο είναι πένθιμη σύνθεση ανυπέβλητης αξίας και φημολογείται πως το ολοκλήρωσε ο συνθέτης Σαλιέρι ο οποίος ενδεχομένως να δηλητηρίασε τον Μότσαρτ.⁶³

---

⁶² Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 116

⁶³ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 50-51

Ο Joseph Haydn (1732-1809) ήταν αυστριακός συνθέτης. Το πηγαίο ταλέντο του ανέβασε σε υψηλό επίπεδο τη μουσική τέχνη. Θεωρείται από τους πρώτους αξιολογούς συνθέτες της κλασικής εποχής. Καθιέρωσε το ύφος και τη φόρμα της συμφωνίας. Συνέθεσε πολλά έργα, κάποια που ξεχωρίζουν είναι τα 2 κοντσέρτα για βιολοντσέλο.⁶⁴

Ο Στραβίνσκι (1882-1971) ήταν ρώσος συνθέτης. Μουσική ιδιοφυΐα, μαέστρος και πιανίστας. Έγραψε πολλά είδη μουσικής. Υιοθέτησε σε αρκετά έργα του το ατονικό-ιμπρεσιονιστικό σύστημα. Διάσημα έργα του είναι: *fireworks & scherzo, ιεροτελεστία της άνοιξης, Ορφείας κτλ.*⁶⁵

Στη μουσική *ostinati* σημαίνει το μοτίβο ή η φράση που επαναλαμβάνεται στην ίδια μουσική φωνή και συνήθως στον ίδιο τόνο. Το γνωστότερο έργο που υιοθετεί αυτή την τεχνική είναι το *μπολερό του Ραβέλ*.⁶⁶

Ο Arturo Toscanini (1867-1957) θεωρείται ένας από τους μεγαλύτερους μαέστρους όλων των εποχών και πολλοί επιμένουν ότι είναι ο μεγαλύτερος του 20ού αιώνα. Γεννήθηκε στην Πάρμα της Ιταλίας. Παγκοσμίως διάσημος έγινε όταν ανέλαβε τη διεύθυνση της Σκάλας του Μιλάνου, το 1898. Η φήμη του εξαπλώθηκε ακόμη περισσότερο όταν έγινε μουσικός διευθυντής της Μητροπολιτικής Όπερας της Νέας Υόρκης, το 1908.⁶⁷

Ο μετρονόμος είναι ένα όργανο που χρησιμοποιείται στη μουσική για να μετρά ίσα χρονικά διαστήματα και τις διάφορες ταχύτητες ρυθμικής αγωγής.⁶⁸

Σελ. 43

Σημαίνουν 1 – η προαγωγή σε **μουσικοκριτικό**. Επίθετο αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 2 – **εναρμονίζονται**. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό.

Σημαίνουν 3 – **δεν ακούγεται πλέον καλά**. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

---

⁶⁴ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 48

⁶⁵ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 88-89

⁶⁶ Homo, Bruce; Swiss, Thomas (1999). *Form and Music: Key Terms in Popular Music and Culture*. Malden, Massachusetts: Blackwel

⁶⁷ Αύγουστος Ζενάκος, 8/9/2002, εφημερίδα: βήμα της Κυριακής.

⁶⁸ Τεγόπουλος – Φυτράκης, μείζον ελληνικό λεξικό.

Σελ. 44

Σημαίνον 1 – αν οι ίδιοι οι κριτικοί είναι μουσικοί. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – **Schumann**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – **Brahms**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – **Schubert**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – σημαντικοί συνθέτες. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – **Hugo Wolf**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – **Brahms**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – **Debussy**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – η ειδική μουσική κατάρτιση δεν είναι terminus ad quem (=αυτοσκοπός). Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 10 – όπως εκείνοι οι συνθέτες. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – **Lessing**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 12 – η μουσική όμως, ανεξαρτητοποιούμενη. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 13 – τη μουσικολογικά σωστή τεχνοτροπία. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Robert Schumann (1810-1856) ήταν γερμανός συνθέτης. Άριστος πιανίστας. Στα έργα του συνδυάζει έξοχα τον ρομαντισμό με την κλασική δομή. Το κονσέρτο του για πιάνο θεωρείται από τα καλύτερα του είδους.⁶⁹

Ο Hugo Wolf (1860-1903) ήταν αυστριακός συνθέτης που έγινε περισσότερο γνωστός για τα τραγούδια του. Υιοθέτησε μια ιδιαίτερη υστερορομαντική φόρμα. Έπασχε από σύφιλη. Μερικά διάσημα έργα του είναι: *Mörike*, *Goethe*, *Spanisches*, *Michelangelo*.⁷⁰

Ο Claude Debussy (1862-1918) ήταν Γάλλος συνθέτης. Θεωρείται ο κύριος εκπρόσωπος του κινήματος του μουσικού ιμπρεσιονισμού, αν και ο ίδιος δεν αποδεχόταν τον χαρακτηρισμό αυτό. Δεν είναι μόνο ένας από τους γνωστότερους

⁶⁹ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 61

⁷⁰ Ernest Newman, 1907, *Hugo Wolf* (Methuen, London).

Γάλλους συνθέτες, αλλά και μία από τις σημαντικότερες προσωπικότητες της δυτικής μουσικής, σηματοδοτώντας το πέρασμα από την ρομαντική εποχή στη μοντέρνα μουσική του 20ού αιώνα.⁷¹

Ο Gotthold Ephraim Lessing (1729-1781) ήταν γερμανός συγγραφέας, φιλόσοφος και κριτικός τέχνης.⁷²

Σελ. 45

Σημαίνον 1 – το πλέγμα της μουσικής ζωής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – η γνήσια μουσική εμπειρία. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – οι συνθέσεις γίνονται ολοένα και περισσότερο άκαμπτες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – οι κυρίαρχες μορφές μουσικοκριτικής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – το αγλαίσμα της μουσικής γνώσης. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – ανάμεσα στους θεσμούς της μουσικής ζωής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 46

Σημαίνον 1 – **Richard Strauss**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – η σύγχρονη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – τη μουσική παιδεία. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – **Wagner**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – μετατόπιση του μουσικού κέντρου βάρους. Επίθετο ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – νέους ευρωπαίους μουσικούς. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – η νεότερη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – **Μπρεχτ**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – περί μουσικής γνώμη. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

---

⁷¹ Roger Nichols, 2004, *The Life of Debussy*, μετάφραση: Πέτρος Δασκαλόπουλος, *Η ζωή του Ντεμπυσσύ*, Αθήνα: Λέσχη 2004.

⁷² *Gotthold Ephraim Lessing, Werke und Briefe*. Vol. 1, ed. Jürgen Stenzel, Frankfurt am Main: Deutscher Klassiker Verlag, 1998. p 1081.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Μπέρτολτ Μπρεχτ (1898-1956) ήταν Γερμανός δραματουργός, σκηνοθέτης και ποιητής του 20ού αιώνα. Θεωρείται ο πατέρας του "επικού θεάτρου" στη Γερμανία. Τα έργα του χαρακτηρίζονταν αρχικά από πνεύμα καταδίκης του πολέμου και του μιλιταρισμού, ενώ στη συνέχεια παρατηρείται μια αποφασιστική στροφή στη σκέψη και τη ζωή του, που εμπνέεται από τη μαρξιστική φιλοσοφία. Σημαντική ώθηση στη σχέση του με την εργατική τάξη και το κίνημά της έδωσε η μαζική εξαθλίωση που προκάλεσε η παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929 και η νέα ορμητική ανάπτυξη του εργατικού κινήματος στη Γερμανία. Η παγκοσμιότητα του έργου του αναγνωρίστηκε ευρέως μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο. Τα έργα του κλείνουν μέσα τους μια διάρκεια, καθώς αναδεικνύουν την ανθρώπινη υπόσταση. Έτσι, όχι μόνο δεν καταλύθηκαν από το χρόνο, αλλά τώρα προβάλλονται και τιμώνται περισσότερο παρά ποτέ.⁷³

Σελ. 47

Σημαίνον 1 – τίτλος κεφαλαίου: κλασική, ρομαντική, σύγχρονη μουσική. Τρία επίθετα θηλυκά σε ονομαστική πτώση που συνδέονται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – τη σύγχρονη μουσική προς τη ρομαντική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – ο Schonberg στις Chorsatiren. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με όνομα έργου.

Σημαίνον 4 – οι συνθέτες. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – της δημιουργίας μουσικών μορφών. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – του Στραβίνσκι. Ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 7 – στη δωδεκαφθογγική και τη σειρική τεχνική. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – προς τη σύγχρονη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – την ιδιάζουσα σ' εκείνον μουσική μορφή. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

---

⁷³ Joann-Friedrich Anders, 1973, «Πρόταση ερμηνείας της διαμάχης Μπρέχτ-Λούατς», εκδόσεις: Ηριδανός.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Η κλασική εποχή χρονολογείται από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα μέχρι τις αρχές του 19^{ου}. Χαρακτηριστικό της μουσικής που ανήκει σε αυτή την περίοδο είναι η μεγάλη συμμετρία ρυθμού και μελωδίας. Το σύστημα σύνθεσης είναι ταυτόχρονα πολυφωνικό και ομοφωνικό. Στο πρώτο οι φωνές κινούνται παράλληλα επί του πενταγράμμου και κάθε φωνή διατηρεί την ανεξαρτησία της, ενώ στο δεύτερο οι φωνές συνηχούν με συγχορδίες. Η ρομαντική περίοδος χρονολογείται από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα μέχρι περίπου το τέλος του. Τα μουσικά έργα των ρομαντικών συνθετών ξεφεύγουν από τα κλασικά πρότυπα και τις τυποποιημένες φόρμες. Έχουν σκοπό να δημιουργήσουν συγκίνηση και να αγγίξουν όσο το δυνατόν περισσότερο τη συναισθηματική σφαίρα του ανθρώπου. Η σύγχρονη μουσική γεννήθηκε τον εικοστό αιώνα. Πρόκειται για μια εποχή που γράφτηκε μουσική όλων των ειδών. Ορισμένοι σύνθετες με πλούσια φαντασία, συνέθεσαν έργα που εντυπωσιάζουν εξαιρετικά με την πρωτοτυπία τους.⁷⁴

Η σειραϊκή ή δωδεξαφθογγική τεχνική είναι ένας συνδυασμός των δώδεκα νοτών της χρωματικής κλίμακας. Ένας βασικός κανόνας αυτού του είδους σύνθεσης είναι ότι οι καθορισμένοι φθόγγοι πρέπει να υπακούουν σε μια ορισμένη διαδοχή. Για παράδειγμα οι νότες με τον αριθμό 7 και 8 μπορούν να ακουστούν ταυτόχρονα αλλά ποτέ πριν από τη νότα με τον αριθμό 6. Όταν η σειρά εντυπωθεί στη μνήμη του ακροατή τότε ξεχωρίζουν ακουστικά και οι παραλλαγές της μελωδίας (αναστροφή, ανάποδη κίνηση κτλ.)⁷⁵

Σελ. 48

Σημαίνον 1 – ως σύγχρονη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – Schubert. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – Mahler. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – Richard Strauss. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – Schumann. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

---

⁷⁴ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 15-16

⁷⁵ Christopher Headington, 1994, *ιστορία της δυτικής μουσικής 2*, Μετάφραση: Μάρκος Δραγούμης, Αθήνα, εκδόσεις: Gutenberg. Σελ. 181-182

Σελ. 49

Σημαίνον 1 – **musica ficta** (=πεπονημένης μουσικής). Λατινικός όρος.

Σημαίνον 2 – για το μουσικό χώρο. Επίθετο αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – ο μουσικός κλασικισμός. Επίθετο αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – **Cherubini**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – **Beethoven**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – **Berlioz**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – **Ντελακρουά**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – προς το συνθετικό του Debussy. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – **Strauss**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – **Webern**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 11 – **Κλεέ**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 12 – **Μοντριάν**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 13 – **Debussy**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 14 – ο νεοκλασικισμός του Στραβίνσκι. Όνομα καλλιτέχνη.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Luigi Cherubini (1760-1842) ήταν ιταλός συνθέτης που έζησε το μεγαλύτερο μέρος της καλλιτεχνικής του εποχής στη Γαλλία. Το αγαπημένο του είδος σύνθεσης ήταν η όπερα και η θρησκευτική μουσική.⁷⁶ Ο Hector Berlioz (1803-1869) ήταν γάλλος συνθέτης. Ο πλούτος των ιδεών του και η καθιέρωση της προγραμματικής μουσικής αποτελούν τη μεγάλη προσφορά του στη μουσική. Είναι ο πρώτος που χρησιμοποίησε την έμμονη ιδέα (light motive). Ένα από τα διασημότερα έργα του είναι η φανταστική συμφωνία.⁷⁷ Ο Ευγένιος Ντελακρουά (1798-1863) ήταν μεγάλος Γάλλος ρομαντικός ζωγράφος του 19ου αιώνα, που επηρέασε τη ζωγραφική συμβάλλοντας στην ανάπτυξη του ιμπρεσιονισμού. Εμπνεύστηκε από ιστορικά γεγονότα όπως η Ελληνική και η Γαλλική Επανάσταση, καθώς και από ένα ταξίδι του στο Μαρόκο.⁷⁸ Ο Anton Webern (1883-1945) ήταν αυστριακός συνθέτης και μαέστρος.

⁷⁶ Basil Deane, 1965, *Cherubini*, Oxford Studies of Composers

^{77 77} Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 59

⁷⁸ Ζωρζ Πεγιέ, 1984, *Η ζωγραφική στον 19^ο αιώνα*, Αθήνα, εκδόσεις: νεφέλη. Μετάφραση: Άλκη Χαραλαμπίδης.

Δημιουργούσε κυρίως με το ατομικό σύστημα. ⁷⁹

Ο Πάουλ Κλέε (1879-1940) ήταν Γερμανός ζωγράφος. Μολονότι δεν εντάχθηκε επισήμως σε καμία σχολή ή κίνημα, το έργο του είχε σημαντική συμβολή στη διαμόρφωση των περισσότερων καλλιτεχνικών τάσεων της μοντέρνας τέχνης, ενώ υπήρξε και δάσκαλος στη σχολή Μπαουχάους (*Bauhaus*). Άφησε συνολικά πάνω από 9.000 έργα, μεταξύ αυτών υδατογραφίες, χαρακτηριστικά και σχέδια, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων φιλοξενείται σήμερα στο *Κέντρο Πάουλ Κλέε* της Βέρνης. ⁸⁰

Ο Πιτ Μοντριάν (1872-1944) ήταν Ολλανδός ζωγράφος, ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της μοντέρνας τέχνης και συνιδρυτής του κινήματος του νεοπλαστικισμού. Από τους πλέον επιδραστικούς ζωγράφους του 20ου αιώνα. ⁸¹

Παρατηρείται για ακόμη μια φορά η λατινική ευρυμάθεια του Αντόρνο.

Σελ. 50

Σημαίνον 1 – η καθαρή ατομικότητα του Schonberg. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – Καντίνσκυ. Όνομα καλλιτέχνη.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Βασίλι Καντίνσκυ (1866-1944) ήταν Ρώσος ζωγράφος και θεωρητικός της τέχνης. Θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους καλλιτέχνες του 20ού αιώνα και ένας από τους πρωτοπόρους της αποκαλούμενης αφηρημένης τέχνης. Έλαβε μέρος σε ορισμένα από τα σημαντικότερα ρεύματα της μοντέρνας τέχνης εισάγοντας τις δικές του καινοτομίες και μία νέα αντίληψη για τη ζωγραφική, καταγράφοντας ένα πλούτο θεωριών και ιδεών στην πραγματεία *Για το πνευματικό στην τέχνη*. ⁸²

Σελ. 51

Σημαίνον 1 – δεν ισχύει λιγότερο για τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

---

⁷⁹ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 89

⁸⁰ Πάουλ Κλέε, 1985, *Τα ημερολόγια 1898-1918, τόμος I*, εκδόσεις: Νεφέλη.

⁸¹ Bax Marty, 2001, *Complete Mondrian*.

⁸² Βασίλι Καντίνσκυ, 1986, *Τέχνη και καλλιτέχνες*, εκδόσεις: Νεφέλη.

Σημαίνον 2 – το ξεκίνημα της σύγχρονης μουσικής ανταρσίας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 52

Σημαίνον 1 – στη μουσική επιφάνεια. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – του μπαρόκ. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – ο λόγος περί μουσικής μπαρόκ. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – της ιστορίας της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – G. F. Hartlaub. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – αδιαφοροποίητη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – Purcel. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – Hendel. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – θέλει να βρει στη μουσική το μπαρόκ. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – Bruckner. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 11 – αυθεντικές προοπτικές μπαρόκ στη σύνθεση. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 12 – προβληματικές στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 13 – τα έξι αφιερωμένα στον Haydn κουαρτέτα του Mozart. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με δυο ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 14 – Schumann. Όνομα καλλιτέχνη.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Η λέξη «μπαρόκ» πιθανόν προέρχεται από την πορτογαλική λέξη «barocco» που σημαίνει κακοσχηματισμένο-ακατέργαστο-ασύμμετρο μαργαριτάρι. Αρχικά παρέπεμπε σε έναν διακοσμητικό ρυθμό στην ιταλική τέχνη. Η περίοδος μπαρόκ ξεκινά περίπου από τον 17^ο αιώνα με την εμφάνιση της όπερας και τελειώνει με τον Bach και τον Handel.⁸³

---

⁸³ Christopher Headington, 1994, *ιστορία της δυτικής μουσικής 1*, Αθήνα, εκδόσεις: Gutenberg. Μετάφραση: Μάρκος Δραγούμης.

Ο Gustav Friedrich Hartlaub (1884-1963) ήταν ιστορικός της γερμανικής τέχνης. Μελέτησε ειδικότερα τη σχέση μεταξύ τέχνης, μαγείας και μυστικισμού. Οργάνωσε πολλές επιτυχημένες εκθέσεις.⁸⁴

Ο Henry Purcell (1659-1695) ήταν άγγλος συνθέτης. Υιοθέτησε όμως ιταλικά και γαλλικά στιλιστικά στοιχεία τα οποία και χρησιμοποίησε στα έργα του. Θεωρείται ένας από τους κύριους εκφραστές της μπαρόκ μουσικής στην Αγγλία. Γενικά είναι ένας από τους διασημότερους άγγλους συνθέτες.⁸⁵

Ο Friedrich Handel (1685-1789) ήταν γερμανός συνθέτης. Εξέχουσα μουσική φυσιογνωμία. Δεξιοτέχνης του τσέμπαλου και του εκκλησιαστικού οργάνου. Έδρασε κυρίως στην Αγγλία όπου και του αποδόθηκε ο τίτλος του εθνικού ήρωα. Σημαντικά έργα του είναι: *αλμόρα, Ιούλιος Καίσαρ, ο μεσσίας κτλ.*⁸⁶

Ο Anton Bruckner (1824-1896) ήταν αυστριακός συνθέτης που έγινε διάσημος κυρίως για τις συμφωνίες του και τα μοτέτα. Τα έργα του διακρίνονται από μια πλούσια αρμονική γλώσσα που σε συνδυασμό με τον πολυφωνικό χαρακτήρα της αποτελούν σημείο αναφοράς για το γερμανοαυστριακό υστερορομαντικό ύφος.⁸⁷

Σελ. 53

Σημαίνον 1 – της φαντασίας για πιάνο. Μουσικό έργο που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – Kreisleriana. Όνομα έργου.

Σημαίνον 3 – Eichendorff. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – Mozart. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – Γκαίτε. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – Αλφιέρι. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – η κλασικότητα του Mozart. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – παραμένουν αμφίβολες στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – στη φύση της μουσικής κλασικότητας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

---

⁸⁴ María de los Santos García Felguera, 1993, *Las vanguardias históricas*, Madrid, Planeta.

⁸⁵ Jonathan Keates, 1995, *Purcell*, Chatto & Windus, London.

⁸⁶ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 44

⁸⁷ Bruckner biography, 19th century Austrian culture and society

Σημαίνον 10 – **Wilhelm Meister**. Όνομα έργου.

Σημαίνον 11 – **Σέλιγγκ**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 12 – **η μεγάλη μουσική**. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 13 – **Beethoven**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 14 – **της συνάτας σε ντο δίεση ελάσσονα, της περίφημης Συνάτας του σεληνοφώτος**. Όνομα έργου που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση, με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Joseph Freiherr von Eichendorff (1788-1857) ήταν γερμανός ποιητής και νομπελίστας της υστερορομαντικής σχολής. Θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους εκφραστές του είδους του. Το έργο του γνώρισε και γνωρίζει μέχρι σήμερα τεράστια επιτυχία στη χώρα του.⁸⁸

Ο Γιόχαν Βόλφγκανγκ Γκαίτε (1749-1832) ήταν Γερμανός ποιητής, δραματουργός, μυθιστοριογράφος και επιστήμονας. Σε ηλικία 15 χρονών έγραψε τα πρώτα του ποιήματα, τα οποία στη συνέχεια κατέστρεψε. Το 1765 ξεκίνησε σπουδές Νομικής στη Λειψία. Παράλληλα με τις σπουδές του ασχολήθηκε με τις εικαστικές τέχνες. Υπήρξε φίλος της ελληνικής κουλτούρας. Αφιέρωσε πολλά έργα του στην Ελληνική Αρχαιότητα. Το 1769 η υγεία του κλονίστηκε και επέστρεψε στη Φρανκφούρτη. Τότε άρχισε να ανακαλύπτει μέσα του τον *Φάουστ*.⁸⁹

Ο κόμης Βιττόριο Αλφιέρι (1749-1803) ήταν Ιταλός δραματουργός και ποιητής.⁹⁰

Ο Φρίντριχ Βίλχελμ Γιόζεφ Σέλιγγκ (1775-1854) ήταν γερμανός φιλόσοφος και κριτικός Σπούδασε θεολογία. Θεωρείται ένας από τους κορυφαίους Γερμανούς ιδεοκράτες. Άσκησε μεγάλη επίδραση με την υπερβατική του φιλοσοφία και με τις απόψεις του περί φιλοσοφίας της φύσης. Κυριότερα έργα του: *Δυνατότητα μιας μορφής γενικής φιλοσοφίας, Σύστημα του ιδεαλισμού που υπερέχει*.⁹¹

Ο Αντόρνο χαρακτηρίζει τη μουσική «μεγάλη». Πρόκειται συνεπώς για ένα ποιοτικό σημαινόμενο που επιτρέπει να συμπεράνουμε πως ο φιλόσοφος διαχωρίζει τα είδη της μουσικής ανάλογα με το περιεχόμενο τους σε μεγάλα και ευτελή.

---

⁸⁸ Joseph von Eichendorff Chronology Published by the Goethe Institut

⁸⁹ Παναγιώτης Κανελλόπουλος, *Ιστορία του Ευρωπαϊκού Πνεύματος* 1, εκδόσεις: Οι φίλοι του Βιβλίου

⁹⁰ Autori vari, 2006, *Enciclopedia Biografica Universale*, Torino, Biblioteca Treccani edizione.

⁹¹ *Idées pour une philosophie de la nature* (1797). Extraits, Paris, Ellipses, 2000, 64 p. Premier essai de "philosophie de la nature".

Σελ. 54

Σημαίνον 1 – nocturnes του Chopin. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – Βαγκνερικοί βιογράφοι του Beethoven. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – όπως στην Cavatina από το μεγάλο κουαρτέτο σε λα δίεση μείζονα.

Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – το ρομαντικό είδος των τραγουδιών χωρίς λόγια. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – Andante con moto quasi Allegretto του κουαρτέτου σε ντο μείζονα έργο 59, αρ. 3. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και με όνομα έργου.

Σημαίνον 7 – που ηγεί σαν έλλαμψη του Schubert. Ρήμα σε τρίτο ενικό που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – θέματα του κουαρτέτου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – το Adagio του έργου 74. Όνομα έργου.

Σημαίνον 10 – ο λυρισμός έργων για πιάνο. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 11 – της σονάτας σε λα μείζονα, έργο 101. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και όνομα έργου.

Σημαίνον 12 – το Rondo της μικρής σονάτας σε λα μείζονα έργο 90. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και με όνομα έργου.

Σημαίνον 13 – ο κύκλος στη μακρινή αγαπημένη. Όνομα έργου.

Σημαίνον 14 – από το ρομαντικό τραγούδι στη συμφωνία του επιλόγου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 15 – την ερμηνεία της σύγχρονης μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 16 – ο μουσικός νεοκλασικισμός. Επίθετο αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Frederic Chopin (1810-1849) ήταν πολωνός συνθέτης. Βιρτουόζος πιανίστας με εκπληκτική εσωτερική ισορροπία και τεχνική. Γνωστότερα έργα του είναι τα «νυχτερινά». ⁹²

Με τον όρο ρυθμική αγωγή εννοούμε τον βαθμό της αργής ή της γρήγορης ταχύτητας των κινήσεων των μουσικών μέτρων κατά την εκτέλεση του κομματιού. Για να δείξει ο συνθέτης πόσο γρήγορο ή αργό θα είναι το κομμάτι σημειώνει πάνω στο πεντάγραμμο κάποιες λέξεις στην ιταλική γλώσσα που καθορίζουν την ταχύτητα του. grave = βαρύ, largo = πλατύ, larghetto = αρκετά πλατύ, lento = πάρα πολύ αργά, adagio = πολύ αργά, andante = αργά, andantino = αρκετά αργά, moderato = μέτρια, allegretto = λίγο γρήγορα, allegro = γρήγορα, presto = ταχύ, prestissimo = ταχύτατα, veloce = ταχύτατα. ⁹³

Με τον όρο μουσική δωματίου εννοούμε το είδος σύνθεσης που εκτελείται από λίγα όργανα. Μορφολογικά ακολουθούν τον τύπο της σονάτας. Η ονομασία τους δηλώνει τον αριθμό των οργάνων που παίζουν. Duo (2 όργανα), trio (3), quartetto (4), quintetto (5). ⁹⁴

Λυρισμός σημαίνει η χρησιμοποίηση ποιητικού ύφους. Η έκφραση υποκειμενικών συναισθημάτων. ⁹⁵

Η σονάτα θεωρείται το πιο συγκροτημένο και αξιόλογο έργο κατά την περίοδο της κλασικής εποχής. Αποτελείται συνήθως από τρία μέρη (γρήγορο, αργό, γρήγορο). Στο πρώτο μέρος υπάρχει το κύριο και το δευτερεύον θέμα. Στο δεύτερο μέρος γίνεται η επεξεργασία τους και στο τρίτο επανέρχονται τα θέματα στην αρχική τους τονικότητα για να κλείσουν με ένα φινάλε που λέγεται coda. ⁹⁶

Το ροντό είναι είδος σύνθεσης που εκτελείται από δυο μπάσους και τέσσερις τενόρους. Αργότερα εξελίχτηκε σε έργο ενόργανης μουσικής όπου το αρχικό θέμα επαναλαμβάνεται πολλές φορές. ⁹⁷

Ο νεοκλασικισμός είναι και μουσικό ρεύμα του 20^{ου} αιώνα. Κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου έφτασε στην ακμή του. Σήμαινε την επιστροφή στα ιδεώδη του

---

⁹² Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 61

⁹³ Ιωάννης Χριστοφίλου, 1985, *Θεωρία της μουσικής 3*, Αθήνα, εκδόσεις: music lovers. Σελ. 46

⁹⁴ Γιάννης & Ανθούλα Παπαδοπούλου, 1991, *μορφολογία της μουσικής τέχνης*, Αθήνα, εκδόσεις: Νάκας. Σελ. 102

⁹⁵ Τεγόπουλος-Φυτράκης, μείζον ελληνικό λεξικό.

⁹⁶ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 112

⁹⁷ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 119

κλασικισμού (συμμετρία, τάξη, αυστηρότητα). Δημιουργήθηκε ως αντίδραση απέναντι στον υπέρ-συναισθηματισμό και την έλλειψη φόρμας του υστερορομαντισμού αλλά και στον διαρκή άναρχο πειραματισμό της νέας μουσικής. Επέστρεψε στο τονικό σύστημα, στους απλούς ρυθμούς, στις δοκιμασμένες κλασικές φόρμες και στα κλασικές ηχοχρωματικές σχέσεις μεταξύ των οργάνων.⁹⁸

Σελ. 55

Σημαίνον 1 – του ύφους νεομπαρόκ. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – του μουσικού ρομαντισμού. Επίθετο αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – από τις μεγαλύτερες οργανικές φράσεις του ώριμου Schubert. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – το Andante της συμφωνίας σε ντο μείζονα. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – επαφή μουσικών ιδεών. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – Schumann. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – ο μουσικός ρομαντισμός. Επίθετο αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – Brahms. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – του συνθετικού τρόπου του Schonberg. Επίθετο αρσενικό σε γενική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σελ. 56

Σημαίνον 1 – να εξαντικειμενιστεί η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – την ανεπάρκεια της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – ρομαντική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – ενός μουσικού κλασικισμού. Επίθετο αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – οι Davidsbundler του Schumann. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

---

⁹⁸ Daniel Albright, 2004, *Modernism and Music: An Anthology of Sources*. Chicago: University of Chicago Press

Σημαίνον 7 – η μουσική της ακμής του ρομαντισμού. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – η σύγχρονη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – όπως πολιτογραφήθηκε στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – ο μη υλικός χαρακτήρας της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – η μουσική εμφανίζεται. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 12 – αν ακουστούν. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό.

Σελ. 57

Σημαίνον 1 – **Berlioz**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – συνέθετε ως ονειροπόλος της φαντασίας. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 3 – άλογης μουσικής χειρονομίας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – η χειραφέτηση ωστόσο της ορχήστρας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – της επονομαζόμενης ρομαντικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – **Wagner**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – αν μπορούσαν να διαβάσουν παρτιτούρα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – είχε γνωρίσει ως τότε η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – **Βάγκνερ**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – **Strauss**. Όνομα καλλιτέχνη.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Εκτόρ Μπερλιόζ (1803-1869) ήταν Γάλλος συνθέτης. Σπούδαζε αρχικά ιατρική όμως γρήγορα τον κέρδισε η μουσική. Το ταλέντο του δεν εκτιμήθηκε όσο ζούσε με αποτέλεσμα να αργήσει πολύ να μπει στο πάνθεον των μεγάλων μουσουργών. Εκφράζει κυρίως τα προσωπικά του αισθήματα. Θεωρείται ο

δημιουργός της προγραμματικής μουσικής Άλλα έργα του: *Τρώες, Ρωμαίος και Ιουλιέτα, Καταδίκη του Φάουστ*.⁹⁹

Σελ. 58

Σημαίνον 1 – **Strauss**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – **Schumann**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – κυρώνονται από τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – στη σύγχρονη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – **Strauss**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – προς το ηχητικό υλικό. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – η σχεδόν σύγχρονη Αναμονή του Schonberg. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – μια ιστορία της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – η συνθετική εξέλιξη. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 59

Σημαίνον 1 – η επονομαζόμενη ρομαντική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – στο πρότυπο της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – αποκοπή από τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – τη μουσική για πρότυπο της. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – κάθε μουσική έχει ρομαντικά χαρακτηριστικά. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – **Bach**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – **Beethoven**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – **Schumann**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – **Bach**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – δεν εξύμνησε μάταια η αισθητική του Σοπενχάουερ. Ρήμα σε τρίτο ενικό που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 11 – ο κόσμος ως βούληση και ως παράσταση. Όνομα έργου.

---

⁹⁹ Hector Berlioz, 1998, *Les Soirées de l'orchestre*, Gründ.

Σημαίνον 12 – τη μουσική ως την ύψιστη των τεχνών. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 13 – δεν είναι μάταια μουσικής υφής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 14 – Tieck. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 15 – Wackenroder. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 16 – δίχως μουσικό ιδεώδες. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 17 – με τη μουσική εμπειρία. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Johan Sebastian Bach (1685-1750) ήταν γερμανός συνθέτης. Υπήρξε κορυφαίος οργανίστας κι ένας από τους σπουδαιότερους συνθέτες όλων των εποχών. Το έργο του είναι ο συνδετικός κρίκος δυο εποχών. Της πολυφωνικής και της κλασικής εποχής. Έφερε σε απόλυτη ισορροπία το αίσθημα με τη φόρμα. Έγραψε έργα για εκκλησιαστικό όργανο, τσέμπαλο και πιάνο. Γνωστά έργα του είναι: τα 6 Βραδεμβούργια κοντσέρτα, τα κατά Ματθαίον πάθη κτλ. Σημαντικό είναι επίσης και το διδακτικό του έργο (η τέχνη της φούγκας). Ήταν υπέρ του απόλυτου συγκερασμού των δώδεκα ημιτονίων της μουσικής κλίμακας.¹⁰⁰

Ο Johann Ludwig Tieck (1773-1853) ήταν γερμανός ποιητής, μεταφραστής, νομπελίστας και κριτικός. Μαζί με τον συγγραφέα Wilhelm Heinrich Wackenroder (1773-1798) θεωρούνται δυο από τους πατέρες που ανακάλυψαν το ρομαντικό κίνημα στα τέλη του 18^{ου} αιώνα.¹⁰¹

Ο Αντόρνο αναφέρεται στο μουσικό ιδεώδες. Γίνεται και πάλι αντιληπτή η αγωνία του να προσδώσει στη μουσική μια ανώτερη έννοια. Η εξύψωση και πνευματικοποίηση της τέχνης είναι απαραίτητη για τον φιλόσοφο.

Σελ. 60

Σημαίνον 1 – αντιμουσικά. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – εισέδυσαν στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – της μουσικής κίνησης. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

---

¹⁰⁰ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 43

¹⁰¹ Roger Paulin: *Ludwig Tieck*, 1985 (**German**) (Slg. Metzler M 185, 1987; German translation, 1988)

Σημαίνον 4 – ο Βερλαίν στην art poétique απαιτεί de la musique avant toute chose (=η μουσική πάνω από όλα). Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με όνομα έργου και με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – κάθε τέχνης στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – η αντίληψη της ρομαντικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – το μουσικό υλικό. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – ο μη μονοσήμαντα εντοπισμένος ήχος. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – στην εκπυσομένη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – a priori της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – Bach. Όνομα καλλιτέχνη.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Πολ Βερλαίν (1844-1896) ήταν γάλλος ποιητής. Αποτέλεσε ηγετική φυσιογνωμία του κινήματος του συμβολισμού και της παρακμής. Χαρακτηρίζεται ως ένας καθαρά λυρικός ποιητής που σημάδεψε μία μετάβαση από το ρομαντισμό στο κίνημα του συμβολισμού, και διακρίνεται για το μουσικό αποτέλεσμα της γραφής του, μέσα από τη χρήση αρκετών μυστικών της γαλλικής προσωδίας, όπως τις παρηχήσεις, τις συνηχήσεις και τους ανισοσύλλαβους στίχους.

102

Σελ. 61

Σημαίνον 1 – αποσπάται από τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – καμιά λογική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – συγκροτεί μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – στον τόνο που αντηχούσε την πέμπτη του. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ρήμα σε τρίτο ενικό και με επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – ο καθαρός ήχος. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – των σειρικών συνθετών. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

---

¹⁰² Joanna Richardson, 1971, *Verlaine*, New York: Viking.

Σημαίνον 7 – να ανάγει τη μουσική απολύτως στο χώρο. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – σημαντικοί σύγχρονοι μουσικοί. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – Schonberg. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – του μουσικού ύφους. Επίθετο ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σελ. 62

Σημαίνον 1 – στα νεότερα χρόνια η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – Wagner. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – Νίτσε. Όνομα φιλοσόφου.

Σημαίνον 4 – η μουσική μοιάζει – ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – κατά τον τόνο και το χαρακτήρα σύνθετες. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – Schonberg. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – Berg. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – Webern. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – με τη σύγχρονη μουσική ιδέα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Φρειδερίκος Βίλχελμ Νίτσε (1844-1900) ήταν γερμανός φιλόσοφος, ποιητής, συνθέτης και φιλόλογος. Έγραψε κριτικά δοκίμια πάνω στη θρησκεία, την ηθική, τον πολιτισμό, τη φιλοσοφία και τις επιστήμες. Οι κεντρικές ιδέες της φιλοσοφίας του περιλαμβάνουν τον «θάνατο του Θεού», «τον υπεράνθρωπο» και «την αιώνια επιστροφή». Πολλοί τον θεωρούν ως έναν από τους πρώτους υπαρξιστές φιλοσόφους. Σπούδασε κλασική φιλολογία στη Βόννη και τη Λειψία. Καταγόταν από θρησκευόμενη οικογένεια. Ο Νίτσε υπήρξε δριμύτατος επικριτής των κατεστημένων σκέψεων και τάξεων, ιδιαίτερα του Χριστιανισμού. Το φιλοσοφικό του έργο εκτιμήθηκε ιδιαίτερα κατά το πρώτο μισό του 20ού αιώνα,

περίοδο κατά την οποία εδραιώθηκε η θέση του και αναγνωρίστηκε ως ένας από τους μείζονες φιλοσόφους.¹⁰³

Σελ. 63

Σημαίνον 1 – στην ιστορία της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – η επονομαζόμενη ρομαντική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – η σύγχρονη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – Στραβίνσκι. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – άλλων μουσικών νεοκλασικιστών. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σελ. 64

Σημαίνον 1 – αν μπορεί κάτι στη μουσική να ονομάζεται ρομαντικό. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – συντεχνιακή οργάνωση στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – εξυμνούσε τον μεσαίωνα. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 4 – η σύγχρονη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 65

Σημαίνον 1 – της επονομαζόμενης υστερορομαντικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – Brahms. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – το υλικό της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – η βαγκνεριανή τεχνική της ακολουθίας απέναντι στις αρμόνικες και οργανικές του ανακαλύψεις. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με δυο επίθετα θηλυκά σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 66

Σημαίνον 1 – Pfitzner. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – Palestrina. Όνομα καλλιτέχνη.

---

¹⁰³ Philip Strokes, 2008, *οι 100 σημαντικότεροι στοχαστές*, Αθήνα, εκδόσεις: Φυτράκη. Σελ. 150, 151

Σημαίνον 3 – **Wagner**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – κάθε ποιητικώς νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – η διαφορά μεταξύ μουσικής ως θεραπεινίδας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – τα πρώτα ατονικά κομμάτια για πιάνο του Schonberg έργο 11.

Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση και σε πληθυντικό αριθμό που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση, με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση, με όνομα καλλιτέχνη και με όνομα έργου.

Σημαίνον 7 – Απόλλων Μουσηγέτης ή η σερενάτα για πιάνο του Στραβίνσκι.

Όνομα έργου που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση, με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση και με όνομα καλλιτέχνη.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Hans Erich Pfitzner (1869-1949) ήταν γερμανός συνθέτης και αντί-μοντερνιστής. Το γνωστότερο έργο του είναι η μετά-ρομαντική όπερα *Παλεστρίνα*.¹⁰⁴

Ο Τζιοβάννι Πιερλουίτζι ντα Παλεστρίνα (1525-1594) ήταν ιταλός συνθέτης πολυφωνικής μουσικής. Θεωρείται ένας από τους κυριότερους εκπροσώπους της και αυτός που άσκησε τη μεγαλύτερη και πλέον σημαντική επίδραση στη διαμόρφωση της δυτικής εκκλησιαστικής μουσικής. Άφησε τεράστιο όγκο έργου, το οποίο αποτελεί σημείο αναφοράς στη φωνητική αντίστιξη, της οποίας θεωρείται ειδήμων.¹⁰⁵

Ατονικότητα στη μουσική σημαίνει έλλειψη τονικού κέντρου. Δηλαδή το αυτί παύει να αντιλαμβάνεται τη βεβαιότητα που παρέχει η τονικότητα και το συγκεκριμένο αίσθημα που δημιουργεί η ελάσσονα και μείζονα κλίμακα. Ο όρος δεν περιγράφει τόσο κάποιο μουσικό κίνημα, αλλά περισσότερο μια τεχνοτροπία. Κύριοι εκφραστές της ατονικής μουσικής είναι: ο Άρνολντ Σένπεργκ, ο Άλμπαν Μπεργκ, ο Άντον Βέμπερν κτλ.¹⁰⁶

---

¹⁰⁴ John Williamson, 1992, *The Music of Hans Pfitzner (Oxford Monographs on Music)*. Oxford University Press.

¹⁰⁵ Marco Della Sciucca, 2009, *Giovanni Pierluigi da Palestrina*, Palermo, L'Epos.

¹⁰⁶ James M. Baker, 1980, "*Scriabin's Implicit Tonality*". Music Theory Spectrum

Σελ. 67

Σημαίνον 1 – περιφρονούν αυτό το συναίσθημα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – η χειραφέτηση της σύγχρονης μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – μουσικά αυτό δεν θα ήταν λιγότερο παιδαριώδες. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – η σύγχρονη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – μουσικής εξαντικειμένισης. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – η σχέση της σύγχρονης μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 68

Σημαίνον 1 – του συνθετικού ιδεώδους. Επίθετο ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – ως προς τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – ένα μουσικό υλικό. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – οι μεγάλοι συνθέτες της σχολής της Βιέννης. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – Haydn. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – Schubert. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – η ιδέα της σύγχρονης μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 69

Σημαίνον 1 – για το αυτί σύγχρονο άκουσμα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – ημιτόνια. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – ως χρωματισμός. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – με τους εκκλησιαστικούς τόνους. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – νέα τονικότητα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – κάθε οργανωμένη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – στη μουσική δεν θα είχαν αφεθεί παρά γυμνοί οι δώδεκα τόνοι. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – με τους δώδεκα τόνους. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – η ρομαντική χρωματικότητα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 10 – η μουσική της πρωτοπορίας. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 70

Σημαίνον 1 – την καλή εφαρμογή δωδεκατονικών σειρών. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – προς τη χρωματική κλίμακα. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – του Τριστάνου. Όνομα έργου.

Σημαίνον 4 – της συνείδησης των διαστημάτων. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – μια ανεξαρτητοποίηση των δώδεκα τόνων. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – το θεμελιώδες στρώμα της σύνθεσης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – ο μουσικός ρομαντισμός. Επίθετο αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – στο άκουσμα της οποίας. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – σε κάθε συνθετική απόπειρα. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – της χειραφετημένης μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – να εξαντικειμενίζουμε τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Με τον όρο δωδεκατονική σειρά και χρωματική κλίμακα, ο Αντόρνο για ακόμη μια φορά προβάλλει τις μουσικολογικές του γνώσεις. Αναφέρεται στη δωδεκαφθογγική ή σειραϊκή μουσική.¹⁰⁷

---

¹⁰⁷ Βλέπε το ανάλογο σημαϊνόμενο για σειραϊκή μουσική.

Σελ. 71

- Σημαίνον 1 – η σύγχρονη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 2 – της ρομαντικής σύνθεσης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 3 – Strauss. Όνομα καλλιτέχνη.
- Σημαίνον 4 – η μουσική γλώσσα. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 5 – της σύγχρονης μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 6 – καλώντας τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 7 – συμβιβαστική έννοια μιας σύνθεσης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 8 – εμπνέει τη σύγχρονη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.
-

Σελ. 72

- Σημαίνον 1 – σε εύστροφους συνθέτες. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 2 – η μουσική που έχει υπ' όψιν της τη συμφιλίωση. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
-

Σελ. 73

- Σημαίνον 1 – τίτλος κεφαλαίου: μουσική και νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 2 – τους τίτλους κάποιων κομματιών από τις Klangfiguren. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση που συνδέεται με όνομα έργου.
- Σημαίνον 3 – για νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 4 – στο χώρο της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 5 – διεθνής εταιρεία νέας μουσικής (internationale gesellschaft fur neue musik). Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
-

Σελ. 74

- Σημαίνον 1 – international society for contemporary music (διεθνής εταιρεία σύγχρονης μουσικής). Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 2 – στα φεστιβάλ. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 3 – της νέας μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – **concerti grossi**. Ιταλικός όρος.

Σημαίνον 5 – **σουίτες, σερενάτες πνευστών**. Δυο ουσιαστικά θηλυκά σε πληθυντικό αριθμό και ονομαστική πτώση που συνδέονται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – **θα ηγούσαν**. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό.

Σημαίνον 7 – **το λεπτό κάλλυμα της παραφωνίας**. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – **Raff**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – **Draeseke**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – **Στραβίνσκι**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 11 – **Bartok**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 12 – **ο όρος νέα μουσική**. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 13 – **για νέα μουσική**. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 14 – **τις όπερες, τις αίθουσες συναυλιών**. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Φεστιβάλ θα πει πανηγυρική καλλιτεχνική εκδήλωση ή σειρά εκδηλώσεων (π.χ. φεστιβάλ τραγουδιού ή κινηματογράφου). Προέρχεται από το λατινικό *festivus* που σημαίνει εορταστικός.¹⁰⁸

Το concerto grosso είναι μουσικό είδος που αποτελείται από τέσσερα μέρη. Το πρώτο και το τρίτο έχει την ίδια φόρμα, το δεύτερο και το τέταρτο έχει κάποιες εναλλαγές μεταξύ ορχήστρας και σόλο οργάνων.¹⁰⁹

Σουίτα ονομάζεται η σύνθεση που αποτελείται από διάφορους χορούς (*allemande, courande, sarabande, gigue*). Αργότερα προστέθηκαν κι άλλα είδη χορών όπως το *burre* και το *menuete*.¹¹⁰

Σερενάτα είναι ένα ορχηστρικό έργο, μερικές φορές μόνο για πνευστά όργανα, με πολλά μέρη. Η ονομασία προέρχεται από την ιταλική λέξη *sera* που θα πει νύχτα. Πρόκειται συνεπώς για μια νυχτερινή μουσική.¹¹¹

---

¹⁰⁸ Τεγόπουλος – Φυτράκης, *μείζον ελληνικό λεξικό*.

¹⁰⁹ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 113

¹¹⁰ Μιχαήλ Μιχαλόπουλος, 200, *Μουσική: οι συνθέτες και το έργο τους διαμέσου των αιώνων*, Αθήνα, εκδόσεις Φυτράκη. Σελ. 114

¹¹¹ Γιάννης & Ανθούλα Παπαδοπούλου, 1991, *μορφολογία της μουσικής τέχνης*, Αθήνα. Εκδόσεις: Νάκας. Σελ. 74

Ο Joseph Joachim Raff (1822-1882) ήταν γερμανοελβετός συνθέτης, δάσκαλος και πιανίστας.¹¹²

Ο Felix August Bernhard Draeseke (1835-1913) ήταν συνθέτης της νέας γερμανικής σχολής. Θαύμαζε τον Liszt και τον Richard Wagner. Έγραψε όπερες, συμφωνίες και μουσική δωματίου.¹¹³

Ο Μπέλα Μπάρτοκ (1881-1945) ήταν Ούγγρος συνθέτης και πιανίστας. Θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους συνθέτες του 20^{ου} αιώνα και μαζί με τον Φραντς Λιστ, ο μεγαλύτερος Ούγγρος συνθέτης.¹¹⁴

Σελ. 75

Σημαίνον 1 – μα είναι αυτό ποια μουσική: ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – ο αποπλισμένος ακροατής. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – η έκφραση νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – των μουσικών προγραμμάτων. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – να συνθέσει όπως ο Bausznern και ο Hausegger, όπως ο George Schumann και ο Max Trapp. Ρήμα σε τρίτο ενικό που συνδέεται με τέσσερα ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 6 – σε συναυλίες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – η φύση της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – η ονομασία νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Dietrich von Bausznern (1928-1980) ήταν γερμανός συνθέτης και οργανίστας. Έγραψε πάνω από 300 συνθέσεις. Ασχολήθηκε με πολλά είδη μουσικής όπως: καντάτες, μοτέτα, χορωδιακή μουσική και μουσική δωματίου. Ο Siegmund von Hausegger (1872-1948) ήταν αυστριακός συνθέτης.¹¹⁵ Ο Hermann Emil Alfred Max Trapp (1887-1971) ήταν γερμανός συνθέτης και

---

¹¹² "Obituary: Joseph Joachim Raff". *The Musical Times and Singing Class Circular*

¹¹³ M. Guiérrez-Denhoff and H. Loos, Eds. *Felix Draeseke: Chronik seines Lebens*. Gudrun Schröder Verlag, Bonn, 1989.

¹¹⁴ Antokoletz, Elliott, 1984. *The Music of Béla Bartók*, University of California Press.

¹¹⁵ Lothar Hoffmann-Erbrecht: *Hausegger, Siegmund von*. In: *Neue Deutsche Biographie*

δάσκαλος. Μια από τις εμβληματικές φιγούρες της βερολινέζικης κουλτούρας τη δεκαετία του τριάντα.¹¹⁶

Σελ. 76

Σημαίνον 1 – η μουσική αποδείχτηκε τέχνη όψιμη. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – στο όνομα νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – της αλλαγής του τονικού συστήματος. Επίθετο ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – την εποχή της τονικότητας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – μια μουσική γλώσσα. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – τα στοιχεία της συγχορδίας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – της μείζονος και ελάσσονος κλίμακας. Δυο επίθετα θηλυκά σε γενική πτώση που συνδέονται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – της διαφοράς ανάμεσα σε συμφωνία και διαφωνία. Δυο ουσιαστικά θηλυκά σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – η ανάπτυξη της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – από την εποχή του Τριστάνου. Όνομα έργου.

Σημαίνον 11 – η προβληματική της νέας μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 12 – του είδους εκείνου της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 13 – τη νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 14 – με ακουστικές συνήθειες. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 15 – **Monteverdi**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 16 – **Richard Strauss**. Όνομα καλλιτέχνη.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Κλαούντιο Μοντεβέρντι (1567-1643) ήταν ένας από τους σημαντικότερους συνθέτες της δυτικής μουσικής. Το έργο του σηματοδοτεί την μετάβαση από την μουσική της Αναγέννησης στο Μπαρόκ. Συνέθεσε μια από τις

---

¹¹⁶ Encyclopedia Entry on Eckhardt-Gramatté, The Canadian Encyclopedia, 2007, Consulté le 2007

πρώτες όπερες, τον *Ορφέα*, στην ιστορία της παγκόσμιας μουσικής.¹¹⁷ Μείζων στη μουσική θα πει χαρούμενος ενώ ελάσσων λυπημένος. Με τον όρο μείζονα ή ελάσσονα κλίμακα εννοούμε μια συγκεκριμένη διαδοχή φθόγγων που αν ακουστούν στη σειρά δημιουργούν εύθυμη ή λυπημένη διάθεση.¹¹⁸

Σελ. 77

Σημαίνον 1 – **Schonberg**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – **Webern**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – **Boulez**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – **Wagner**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – της νέας μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – **Strauss**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – της ιδιοφυούς ηλεκτρως. Όνομα έργου.

Σημαίνον 8 – η παγγρωματική του Max Reger. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – τις αδιάκοπες μετατροπίες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – των μεμονωμένων ήχων. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – της νέας μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 12 – από τονικά υπολείμματα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 13 – τα υπολείμματα του τονικού συστήματος. Επίθετο αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 14 – κατά πόσον μπορεί η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Pierre Boulez (1925-) είναι γάλλος συνθέτης, συγγραφέας και πιανίστας.¹¹⁹

---

¹¹⁷ Denis Arnold, 1975. *Monteverdi*. London, J.M. Dent & Sons Ltd.

¹¹⁸ Ιωάννης Χριστοφίλου, 1985, θεωρία της μουσικής 2, Αθήνα. Εκδόσεις: music lovers. Σελ. 48

¹¹⁹ Pierre Boulez biography and works on the UE website (publisher)

Ο Johann Baptist Joseph Maximilian Reger (1873-1916) ήταν γερμανός συνθέτης, πιανίστας, οργανίστας και ακαδημαϊκός δάσκαλος.¹²⁰

Σελ. 78

Σημαίνον 1 – της **οκταβικής** διαίρεσης. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – στη νέα **μουσική**. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – **Στραβίνσκι**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – **Hindemith**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – η **τονικότητα**. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – ο **Πικάσο**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – του **τέλους της τονικότητας**. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – **αφελείς μουσικοί**. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – **όλης της μουσικής**. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – **Bach**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 11 – **Schonberg**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 12 – **Berg**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 13 – η **έκφραση ατονική**. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 14 – **ως μουσική χωρίς τόνους**. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Πάουλ Χίντεμιτ (1895-1963) υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους Γερμανούς μουσικούς σύγχρονης κλασικής μουσικής του 20ου αιώνα. Ήταν συνθέτης, βιολιστής, βιολονίστας, μουσικοδιδάσκαλος, μουσικολόγος, καθώς και διευθυντής ορχήστρας.¹²¹

Ο Πάμπλο Πικάσο (1881-1973) ήταν Ισπανός ζωγράφος. Είναι ένας από τους κυριότερους Ισπανούς εκπροσώπους της τέχνης του 20ου αιώνα. Μαζί με τον Ζωρζ Μπρακ δημιούργησε το ρεύμα του κυβισμού. Τεράστια είναι η προσφορά του στη διαμόρφωση και εξέλιξη της σύγχρονης τέχνης. Εξαιτίας της ποικιλομορφίας της προσωπικότητάς του, το έργο του Πικάσο χωρίζεται σε διάφορες περιόδους. Ο

---

¹²⁰ Albright, Daniel, 2004, *Modernism and music: an anthology of sources*. University of Chicago

¹²¹ Michael Kater, 2000. "Composers of the Nazi Era: Eight Portraits". New York & Oxford University Press.

κυριότερες από αυτές είναι: *Μπλε περίοδος* (1901-1904): οι πίνακες χαρακτηρίζονται από το μπλε χρώμα και συμβολίζουν μία συναισθηματικά φορτισμένη περίοδο της ζωής του. *Ροζ* (1905-1907): στους πίνακες κυριαρχούν τα κεραμικά χρώματα και οι γήινοι τόνοι. *Αναλυτικός κυβισμός* (1907-1912): είναι η τεχνοτροπία που ανέπτυξε ο ίδιος ο Πικάσο μαζί με τον Μπρακ. *Συνθετικός κυβισμός* (1912-1915): η περίοδος κατά την οποία ο Πικάσο και ο Μπρακ εξέλιξαν την κυβιστική οπτική χρησιμοποιώντας την τεχνική του κολάζ. Το διασημότερο ίσως έργο του είναι η *Γκερνίκα* (η απεικόνιση του Γερμανικού βομβαρδισμού της πόλης της Ισπανίας Γκερνίκα. Αυτός ο μεγάλος καμβάς περιγράφει την απανθρωπιά, την βιαιότητα και την απόγνωση του πολέμου).¹²²

Σελ. 79

Σημαίνον 1 – **Schonberg**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – ο όρος **ατονική**. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – η νέα **μουσική**. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – να γίνεται λόγος για **ατονικότητα**. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – στο **δωδεκάφθογγο**. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – τον **ωκεανό νέων ήχων**. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – **Webern**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – για **ατονική μουσική**. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – **John Cage**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – της **ατονικής παρά της δωδεκαφθογγικής**. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – της νέας **μουσικής**. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 12 – **απόθεμα της τονικής μουσικής**. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 13 – της νέας **μουσικής**. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

---

¹²² Ανρί Ζιντέλ, 2004, *Πάμπλο Πικάσο*, εκδόσεις: Μεταίχμιο.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο John Cage (1912-1992) ήταν συνθέτης πειραματικής μουσικής, θεωρητικός της μουσικής και φιλόσοφος. Ασχολήθηκε με τη μουσική του τυχαίου, την ηλεκτρονική μουσική και με τις αντισυμβατικές χρήσεις μουσικών οργάνων. Ήταν μια από τις ηγετικές φυσιογνωμίες της μεταπολεμικής αβάν-γκαρντ. Θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους αμερικανούς συνθέτες του 20ου αιώνα. Έγινε περισσότερο γνωστός με τη σύνθεση του «4'33» που παρουσίασε το 1952. Το συγκεκριμένο έργο εκτελείται χωρίς να παιχτεί ούτε μια νότα. Ο Cage επιθυμούσε το ακροατήριο να αισθανθεί τους ήχους του περιβάλλοντος για 4 λεπτά και 33 δευτερόλεπτα και να μην εκλάβει το έργο του σαν σιωπή. Αυτή η σύνθεση υπήρξε μια από τις πιο αμφιλεγόμενες συνθέσεις του 20ου αιώνα.¹²³

Σελ. 80

Σημαίνον 1 – την επίσημη μουσική κίνηση. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – της μουσικής ιστορίας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – στα μη μουσικά της μέσα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 81

Σημαίνον 1 – η νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – που προσδίδει στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – και βέβαια η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – από τους φίλους εκείνους της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 82

Σημαίνον 1 – από τη μουσική – ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – η νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – **Schonberg**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – θα ήθελε να λογίζεται μεγάλος συνθέτης. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

---

¹²³ Calvin Tomkins, 1983, *Vite d'avanguardia. John Cage, Leo Castelli, Christo, Merce Cunningham, Johnson Philip, Andy Warhol*.

Σημαίνον 5 – τη μουσική υπόκρουση μιας ταινίας. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – lovely music. Αγγλικός όρος.

Σημαίνον 7 – my music is not lovely. Αγγλικός όρος.

Σημαίνον 8 – η συμφωνία δεν έγινε ποτέ. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – η νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 10 – ο τόνος της νέας μουσικής. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – ορισμένες συνθέσεις. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 12 – προηγμένες παρτιτούρες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 13 – που ηγούν. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό.

Σημαίνον 14 – ο τόνος γίνεται ακόμα πιο ισχυρός. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 83

Σημαίνον 1 – ο τόνος της σωστής συνείδησης. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – ο τόνος της νέας μουσικής. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – η μουσική μια κάποια εικόνα του ανθρώπου. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – στη βουβή αντήχηση. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – ανατεθειμένη στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – η μουσική απεκδύεται. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – το κονσέρτο για πιάνο του Cage. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση και με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – σε κάθε ιδέα έλλογης μουσικής συνάφειας. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – μιας μουσικής της καταστροφής. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – η μουσική έχει αλλάξει. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – η αστική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Κονσέρτο είναι μια σύνθεση όπου ένα όργανο σόλο άλλοτε συνεργάζεται και άλλοτε έρχεται σε αντίθεση με το σύνολο της ορχήστρας.¹²⁴

Σελ. 84

Σημαίνον 1 – την τέρψη των ακροατών. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – η ανάκληση της συμφωνίας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – της μουσικής μορφικής αίσθησης. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – να μιλάει για νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – μα είναι αυτό πια μουσική; ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – έχουμε να κάνουμε με φθόγγους και όχι με θορύβους. Δυο ουσιαστικά αρσενικά σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – για οργανωμένες ηχητικές σχέσεις. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – τη μαγιά των μουσικών. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – στο εσωτερικό των ηχητικών σχέσεων. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – η νέα μουσική παραμένει μουσική. Δυο ουσιαστικά θηλυκά σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – μέχρι και την τελευταία νότα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 12 – η ποιότητα της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 85

Σημαίνον 1 – αν ένα κομμάτι. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – η νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – η νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – την παλαιότερη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

---

¹²⁴ Γιάννης & Ανθούλα Παπαδοπούλου, 1991, *μορφολογία της μουσικής τέχνης*, Αθήνα, εκδόσεις: Νάκας. Σελ. 109

Σημαίνον 5 – η αλλεργική ευαισθησία της νέας μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – της ηλεκτρονικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – συνηθισμένα ηχητικά αποτελέσματα και εφέ. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – τα παραδοσιακά οργανικά μέσα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 86

Σημαίνον 1 – της παραδεδομένης μουσικής γλώσσας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – ένα μουσικό ιδίωμα. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – στη νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – η συμφωνία. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – Riegl. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – τόσο στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – όλων των ειδών μοντέρνας μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – Στραβίνσκι. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – του υποκειμένου στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Alois Riegl (1858-1905) ήταν αυστριακός ιστορικός τέχνης. Υπήρξε μέλος της βιεννέζικης σχολής. Θεωρείται ένας από τους θεμελιωτές της ιστορίας της τέχνης.¹²⁵

Σελ. 87

Σημαίνον 1 – αποβλέπει η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – η μουσική πλησιάζει. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – από την πλευρά της η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

---

¹²⁵ S. Scarrocchia, *Alois Riegl: teoria e prassi della conservazione dei monumenti. Antologia di scritti, discorsi, rapporti 1898-1905, con una scelta di saggi critici*, Bologna, CLUEB, 1995.

Σημαίνον 4 – με τις ομάδες από νότες ή από φθόγγους. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – μεμονωμένων χρωματισμών. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – το νέο όμως μουσικό ιδίωμα. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – η νέα μουσική σημαίνει μάλλον κριτική της παραδοσιακής. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – με τη νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 88

Σημαίνον 1 – Schonberg. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – κάποια διάσημη μελωδία. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – το στρέτο του Τροβαδούρου. Όνομα έργου.

Σημαίνον 4 – αρκούσε ν' ακούσει κανείς τα πρώτα μέτρα. Ρήμα σε τρίτο ενικό που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – το βασικό ρυθμό του μοτίβου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – η μουσική νοημοσύνη. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – καθεμιάς νότας της νέας μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – της παραδοσιακής μουσικής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – από το τέλος τουλάχιστον του ροκοκό. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – το ύφος του ύστερου Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 11 – η σύνθεση ανάμεσα στο τονικό σύστημα και στον κάθε έναν ξεχωριστό μουσικό παλμό. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με επίθετο αρσενικό σε αιτιατική πτώση και με επίθετο αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 12 – σε κάθε δείγμα παραδοσιακής μουσικής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 13 – Brahms. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 14 – **Reger**. Όνομα καλλιτέχνη.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Μοτίβο είναι ένα μικρό, αυθύπαρκτο σύνολο από δυο ή περισσότερες νότες με ρυθμικά ή μελωδικά χαρακτηριστικά.¹²⁶

Σελ. 89

Σημαίνον 1 – του μεμονωμένου συνθέτη. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – το μέτρο της μουσικής ποιότητας. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – συνθέτες του ύψους του Schubert, του Chopin, του Debussy, του Richard Strauss. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με τέσσερα ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 4 – η ασυμφωνία υπήρξε μόνιμο συστατικό της ίδιας της αστικής μουσικής παράδοσης. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – με μουσικούς όρους. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – την ασυνέχεια της μουσικής ιστορίας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – για τη νεότερη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – η μουσική επαψε να αναπτύσσεται τυφλά με τρόπο οργανικό. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με επίθετο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – σε συμφωνία με τις εξορθολογιστικές τάσεις. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – nuove musiche του Cassini. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 11 – το βαγκνερικό έργο τέχνης του μέλλοντος. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 12 – του αυτόνομου συνθετικού. Επίθετο ουδέτερο σε γενική πτώση.

---

¹²⁶ Γιάννης & Ανθούλα Παπαδοπούλου, 1991, *μορφολογία της μουσικής τέχνης*, Αθήνα, εκδόσεις: Νάκας. Σελ. 11

Σελ. 90

Σημαίνον 1 – Bach. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – ως απλές συνθέσεις. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – να χαλιναγωγηθεί το μουσικό υλικό. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – το μουσικό υποκείμενο. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – η νέα μουσική σε αντίθεση προς την παραδοσιακή. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – κάθε παραδοσιακή μουσική. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – το οξυμμένο αυτί του συνθέτη. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – στην παραδοσιακή μουσική. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – η νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 10 – από την τονικότητα της λογικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 11 – με την κρίση του μουσικού νοήματος. Επίθετο ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 12 – η μουσική. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 13 – η νέα μουσική συνεχίζει να είναι μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 14 – δεύτερη φύση της ακοής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 15 – με την τονική μουσική. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 91

Σημαίνον 1 – η νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – με την παραδοσιακή μουσική. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – της νέας μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – από τη μουσική ιστορία στο σύνολο της. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – η φυσικότητα της τονικότητας είναι απατηλή. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – η τονικότητα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – της επίσημης κυριαρχίας της μείζονος και ελάσσονος κλίμακας. Δυο επίθετα θηλυκά σε γενική πτώση που συνδέονται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – για τον ξιπασμένο μέσο ακροατή. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – Webern. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – Stockhausen. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 11 – η τονικότητα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Karlheinz Stockhausen (1928-2007) ήταν πρωτοποριακός γερμανός συνθέτης. Μελέτησε τη μουσική των Σένμπεργκ, Μπεργκ και Βέμπερν, καθώς και τον σειραϊσμό. Το 1952 μετακόμισε στο Παρίσι για να παρακολουθήσει μαθήματα από δυο πρωτοποριακούς συνθέτες τον Νταριούς Μιγιά και τον Ολιβιέ Μεσιάν. Ξεκίνησε να συνθέτει επηρεασμένος από τον δωδεκαφθογγισμό του Βέμπερν, για να προχωρήσει γρήγορα στον καθολικό σειραϊσμό και στον αλεατορισμό (Μουσική του Τυχαίου), κάνοντας χρήση όλων των διαθέσιμων τεχνολογικά μέσων.¹²⁷

Σελ. 92

Σημαίνον 1 – η σχέση μουσικής και κοινωνίας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – είναι τόσο στατική και αρμονική. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – της νέας μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – η παραδοσιακή μουσική. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

---

¹²⁷ Barrett, Richard. 2012. "Stockhausen Today and Tomorrow". Revised version of a paper presented at the Festival of Light, University of Birmingham/Birmingham Conservatoire/mac Birmingham (20 August). Richardbarrettmusic.com (Accessed 11 September 2012).

Σημαίνον 5 – η άμετρη καταπόνηση που επιβάλλει η νέα μουσική στον εαυτό της και στους ακροατές. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση και με ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – το κάθε μέτρο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – η νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 93

Σημαίνον 1 – η νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – ενάντια στη νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – Bach. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – Webern. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – ως φαινόμενο η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – Schubert. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – αν υπάρχει καν εύθυμη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 10 – η ιδέα της νέας μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 94

Σημαίνον 1 – της νέας μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – η νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – ότι βουλώνει τ' αυτιά των ανθρώπων. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – η νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – Μπρεχτ. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – να διαπεράσει το ανθρωπολογικό φράγμα του ήχου. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – ανάμεσα στους ανθρώπους και στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – στην ηλεκτρονική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – τη νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 95

Σημαίον 1 – περί ηλεκτρονικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίον 2 – όταν ακούει φωνές. Ρήμα σε τρίτο ενικό που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίον 3 – για την ηλεκτρονική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίον 4 – η νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 96

Σημαίον 1 – ανεξαρτήτως της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίον 2 – στην ηλεκτρονική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίον 3 – ανάμεσα στην ηλεκτρονική μουσική και τη μουσική νοηματική συνάφεια. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίον 4 – η φυσικοεπιστημονική διάσταση της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίον 5 – στη νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίον 6 – Webern. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίον 7 – η ηλεκτρονική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίον 8 – κάποια προκαθορισμένη αρμονία. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίον 9 – πάνω στη μουσική πρώτη υλη. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίον 10 – ο ορθολογισμός της ηλεκτρονικής ηχητικής παραγωγής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίον 11 – ο συνθέτης έχει στη διάθεση του. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίον 12 – όσον αφορά το ύψος, την ένταση, τη διάρκεια του ήχου. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίον 13 – ένα συνεχές των ηχοχρωμάτων. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και γενική πτώση.

Σημαίον 14 – εκείνη της ορχήστρας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 15 – τα ηχοχρώματα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 97

Σημαίνον 1 – καμιά κλίμακα ηχοχρωμάτων. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – κάθε μουσικός. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – η ηλεκτρονική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – όλων των μουσικών διαστάσεων. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – Stockhausen. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – όλων των δυνατών ηχοχρωμάτων. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – τα μη ηλεκτρονικά φωνητικά και οργανικά ηχοχρώματα. Δυο επίθετα ουδέτερα σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέονται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – να χρησιμοποιήσουν το νέο μέσο ως ηχητικό ερέθισμα. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – από τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – του έργου του Stockhausen Junglinge. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με όνομα έργου.

Σημαίνον 11 – η ηλεκτρονική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 12 – άλλα ηχητικά μέσα όπως το πιάνο και το όργανο. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με δυο ουσιαστικά ουδέτερα σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 13 – της συνθετικής ενασχόλησης μαζί της. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 14 – κάποια κομμάτια ηλεκτρονικής μουσικής. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 15 – της ηλεκτρονικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 16 – στην παραζάλη των οπαδών της τζαζ. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 98

Σημαίνον 1 – στην οργανική νέα μουσική. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – στην ιδέα της χρωματικής μελωδίας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – η νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – τόσο του συνθέτη όσο και του ερμηνευτή. Δυο ουσιαστικά θηλυκά σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – του όρου νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – musica parennis. Λατινικός όρος.

Σημαίνον 7 – η μουσική γενικά απορροφάται από τη νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – η κατηγορία νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – η διάκριση ανάμεσα σε νέα μουσική και μουσική. Δυο ουσιαστικά θηλυκά σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – στη διάκριση ανάμεσα σε καλή και κακή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 99

Σημαίνον 1 – Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – για την καντέντσα του κονσέρτου σε μι ύφεση μείζονα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση, με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και με επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – Schonberg. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – αποσπά την καντέντσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – στην υποκειμενική συνθετική πρόθεση. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – τον ερμηνευτή. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – η αυστηρότητα της ερμηνείας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – η ελευθερία της σύνθεσης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – Schumann «Im frohlichen Ton» (=σε χαρούμενο τόνο). Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ένα στοιχείο απαραίτητο στο κλασικό κοντσέρτο είναι η «καντέντσα». Κάποια στιγμή η ορχήστρα σταματά πάνω σε μια συγχορδία της τονικής σε δεύτερη αναστροφή και ο σολίστ μόνος του χωρίς καμιά συνοδεία έχει τη δυνατότητα να επιδείξει στοιχεία της δεξιοτεχνίας του και να αυτοσχεδιάσει.¹²⁸

Σελ. 100

Σημαίνον 1 – ο χαρούμενος τόνος. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – Στραβίνσκι. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – για τα εκκλησιαστικά όργανα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – τα ορχηστρικά όργανα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – τα αρχαϊκά όργανα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – Buxtehude. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – το valse του Ravel σφραγίζει την παρακμή των βαλς. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη και με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – στην οπερέτα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – της οπερέτας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – της ρομαντικής όπερας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Dieterich Buxtehude (1637-1707) ήταν γερμανός οργανίστας και σημαντικός συνθέτης της Μπαρόκ περιόδου. Τα έργα του για όργανο αποτελούν σημαντικό μέρος του βασικού ρεπερτορίου του οργάνου και εκτελούνται συχνά σε ρεσιτάλ και λειτουργίες. Το στυλ του και το ιδιαίτερο ύφος του επηρέασε πολλούς

---

¹²⁸ Γιάννης & Ανθούλα Παπαδοπούλου, 1991, *μορφολογία της μουσικής τέχνης*, Αθήνα, εκδόσεις: Νάκας. Σελ. 112

συνθέτες όπως τον Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπαχ και τον Γκούσταβ Μάλερ.¹²⁹
Η Οπερέτα είναι ένα είδος όπερας σε απλούστερη και πιο ελαφριά απόδοση με κωμικό χαρακτήρα. Ένα μεγάλο μέρος της είναι πρόζα.¹³⁰

Σελ. 101

Σημαίνον 1 – με τη ρομαντική όπερα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – η μουσική αισθάνεται ανώτερη. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – Καντ. Όνομα φιλοσόφου.

Σημαίνον 4 – Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – των συνθετικών κρίσεων. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Immanuel Kant (1724-1804) ήταν γερμανός φιλόσοφος και επιστήμονας. Θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους στοχαστές και φιλοσόφους όλων των εποχών. Δεν παντρεύτηκε ποτέ και δεν εγκατέλειψε ποτέ τη γενέτειρα πόλη του. Υπόδειγμα αυτοπειθαρχίας και παραξενιάς. Μεγάλα έργα του είναι: *η κριτική του καθαρού λόγου, η κριτική του πρακτικού λόγου και η κριτική της κριτικής δύναμης*.¹³¹

Σελ. 102

Σημαίνον 1 – της νέας μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – η τονικότητα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – Schonberg. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – αυτός συνθέτει τονικά. Ρήμα σε τρίτο ενικό που συνδέεται με επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – γιατί ποια μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – της διατονικής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – πόσο μάλλον στο δωδεκαφθογγικό σύστημα. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

---

¹²⁹ Dietrich Buxtehude, 2001, *The Grove Dictionary of Music and Musicians 4*. Macmillan.

¹³⁰ Waldimiro Fiorentino, 2006, *L'Operetta Italiana*. Edizioni Catinaccio, Bolzano.

¹³¹ Hannah Arendt, 2008, *Η πολιτική φιλοσοφία του Καντ*, μετάφραση: Βασίλης Ρωμανός, εκδόσεις: Νήσος.

Σημαίνον 8 – δεν συνθέτει τονικά. Ρήμα σε τρίτο ενικό που συνδέεται με επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – στο τονικό σχήμα. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – οι συνήθειες ερμηνευτικές μέθοδοι. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – να θεμελιώνει τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 12 – στη νέα μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 103

Σημαίνον 1 – κάθε ερμηνεία της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – το μαραζωμένο Τριστάνο. Όνομα έργου.

Σημαίνον 3 – αμφίβολη στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – μια αυθεντική σερενάτα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – Schonberg. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – ο μπρεσιονισμός του Debussy. Όνομα καλλιτέχνη.

Σελ. 104

Σημαίνον 1 – η αλλαγή της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – Schonberg. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – την Erwartung για χάρη της αναγέννησης του Handel και του λατινικού Οιδίποδα. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη και με όνομα έργου.

Σημαίνον 4 – να συνθέτει. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 5 – της μουσικής κριτικής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – από τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 105

Σημαίνον 1 – η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – ο ίδιος μουσικός. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – με την πραγματική της εκτέλεση. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 4 – στο περιθώριο της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 5 – η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 6 – το παιδί που ψάχνει μια μελωδία στο πιάνο αποτελεί το πρότυπο κάθε αληθινής σύνθεσης. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση και με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 7 – ο συνθέτης. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 8 – των όμοιων μαύρων και άσπρων πλήκτρων του κλαβιέ. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 9 – υπάρχουν συνθέτες. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 10 – σύμβολο της συνθετικής φαντασίας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 106

Σημαίνουν 1 – η συνθετική πρόθεση. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 2 – της αυθεντικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 3 – ως συνθετική γραφή. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 4 – Debussy. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνουν 5 – από τους σύγχρονους συνθέτες. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 6 – το είδος αυτό της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 7 – ο κυρίαρχος μουσικός δυναμισμός. Επίθετο αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 8 – της δυναμικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 107

Σημαίνουν 1 – στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 2 – Στραβίνσκι. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνουν 3 – Κοκτώ. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνουν 4 – από τον Raymond Radiguet στη συντεχνία των μουσικών. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – στη μουσική πορνογραφία. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – οι εκστάσεις του Τριστάνου. Όνομα έργου.

Σημαίνον 7 – η δύσθυμα αντηχούσα ψυχή. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Ζαν Κοκτώ (1889-1963) ήταν γάλλος ποιητής, μυθιστοριογράφος, θεατρικός συγγραφέας και ζωγράφος. Επηρεασμένος από το σουρεαλιστικό κίνημα και τους πρωτοπόρους της αφηρημένης τέχνης στη ζωγραφική και τη γλυπτική πειραματίστηκε και μετέφερε τις τάσεις της εποχής του στο θέατρο.

132

Σελ. 108

Σημαίνον 1 – η μουσική απεικόνιση. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – το ορχηστρικό παραλήρημα. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – το ρομαντισμό στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – την ερωτική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – να αγνοούν τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – κάθε αυθεντική και μεγάλη κακόγουστη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 109

Σημαίνον 1 – στην κακόγουστη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – η επιφανειακή, χαλαρή και μισοερασιτεχνική μουσική της Cavalleria.

Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα έργου.

Σελ. 110

Σημαίνον 1 – **Chopin**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – **Wagner**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – **Schubert**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – από τη συνθετική ροή. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – ο αριστοκρατικός χαρακτήρας της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – στον ψυχολογικό της τόνο. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

---

¹³² Δημήτρης Σφήκας, 1964, Ζαν Κοκτώ, Φιλολογική "Βραδινή", Αθήνα.

Σημαίνουν 7 – όσο στη μπαλάντα σε λα ύφεση μείζονα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και με επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 8 – σαν μελωδία του Schubert. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνουν 9 – ο συνθέτης. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 10 – επάνω από αβύσσους εκφραστικής αρμονίας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 11 – Chopin. Όνομα καλλιτέχνη.

Σελ. 111

Σημαίνουν 1 – η σημασία της μουσικής του Debussy. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνουν 2 – μιας μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 3 – από το μυθιστόρημα του Μωπασάν Mont-oriol. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με όνομα έργου.

Σημαίνουν 4 – η ορχήστρα του καζίνο έπαιζε μια αργή κλασική άρια που ηχούσε. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και με ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνουν 5 – από παύσεις και κενά. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 6 – με μοναδικό ακροατήριο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 7 – την αίσθηση είκοσι οργάνων. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 8 – οι παύσεις αυτού του είδους της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 9 – η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 10 – Debussy. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνουν 11 – το ταλαίπωρο πιάνο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 12 – να ηγήσει σαν ορχήστρα. Ρήμα σε τρίτο ενικό που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 112

Σημαίνον 1 – όταν άκουσα. Ρήμα σε δεύτερο ενικό.

Σημαίνον 2 – να έρχεται από έξω μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – επρόκειτο για κινηματογραφική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – του ποτπουρί. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – που έπαιρνε η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – των μελωδικών φωνών. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – ηγεί η μουσική. Ρήμα σε τρίτο ενικό που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – δεν πρόκειται για μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – οι μελωδίες από παλιότερες όπερες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – ως υπόκρουση. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – την όψη μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 12 – ως μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 13 – υπόκρουση αποτελεί η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 14 – τα έργα μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 113

Σημαίνον 1 – η μονωδία του άλλοτε καταπιέζει την αρμονική διάσταση. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – του αυτού μοτίβου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – τα ίδια τα μοτίβα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – στην ορθολογική τονικότητα της ευρωπαϊκής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – καθώς ηγούν. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό.

Σημαίνον 6 – τα **μοτίβα**. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – μόνο από τη **μουσική**. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – για τις δυνατότητες των **οργάνων**. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – σ' έναν **ήχο**. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – στις **παρτιτούρες** για **πίانو**. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 11 – **Strauss**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 12 – **Mahler**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 13 – πιο «**ενορχηστρωτικός**» από τον **Strauss**. Επίθετο αρσενικό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 14 – του **ήχου**. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 15 – **ακούγεται** στο **πίانو**. Ρήμα σε τρίτο ενικό που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 114

Σημαίνον 1 – **Debussy**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – **Ravel**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – στη **μουσική peinture**. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – ότι **κομμάτια** όπως το **le tombeau de coupertin** επιδεικνύουν την ίδια ποιότητα στο **πίانو** και στην **ορχήστρα**. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα έργου, με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση και με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – ο **ήχος**. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – του **ήχου**. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – στη **μουσική**. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – **ανεπτυγμένης μουσικής ζωής**. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – **να ακούσει**. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 10 – η **δωδεκαφθογγική** τεχνική με την παιδική αίσθηση της **Butterfly** στο **γραμμόφωνο**. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα έργου και με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 11 – να γνωρίσει τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 12 – του κοντσέρτου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Maurice Ravel (1875-1937) ήταν γάλλος συνθέτης. Μαζί με τον Κλωντ Ντεμπυσσύ θεωρούνται οι κύριοι εκφραστές του μουσικού ιμπρεσιονισμού. Τα έργα του για πιάνο θεωρούνται από τα πιο δημοφιλή του κλασικού ρεπερτορίου. Έγραψε επίσης σημαντικά έργα για ορχήστρες όπως το *Δάφνις και Χλόη*. Η γνωστότερη δημιουργία του είναι το *Μπολερό* (1928), το οποίο ο ίδιος θεωρούσε ασήμαντο και κάποτε το είχε περιγράψει ως «ένα κομμάτι για ορχήστρα χωρίς μουσική».¹³³

Σελ. 115

Σημαίνον 1 – για πιάνο σε λα μείζονα του Mozart. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – με ένα σχήμα υπόκρουσης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – ανάμεσα στην τονική και τη δεσπόζουσα. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – με μια μελωδία. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – σε ελάχιστα μοτίβα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – του ήχου. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – Mozart. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – στην coda. Ιταλικός όρος.

Σημαίνον 9 – στη μουσική του Schubert. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – Schubert. Όνομα καλλιτέχνη.

Σελ. 116

Σημαίνον 1 – Schubert. Όνομα καλλιτέχνη.

---

¹³³ Maurice Ravel, 1999, *Biography Resource Center (subscription required)* (Farmington Hills, MI: Thomson Gale) 25 (Contemporary Musicians)

Σημαίνον 2 – από το τρίο σε μι ελάσσονα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – το τελευταίο δεξιοτεχνικό μοτίβο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – Auf Flugeln des Gesanges του Mendelssohn. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – το τραγούδι. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – να παίζουν το τραγούδι αυτό στο πιάνο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΝΤΑ: Ο Felix Mendelssohn (1809-1847) ήταν γερμανός συνθέτης και διευθυντής ορχήστρας. Σπούδασε πιάνο και θεωρία μουσικής. Ένα από τα σπουδαιότερα έργα του είναι το *όνειρο θερινής νυκτός*. Θεωρείται εκπρόσωπος του γερμανικού προρομαντισμού.¹³⁴

Σελ. 117

Σημαίνον 1 – το τραγούδι. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – Καντ. Όνομα φιλοσόφου.

Σημαίνον 4 – Σίλερ. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – με την ωδή στη χαρά ο Beethoven. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – σ' έναν ορισμένο τονισμό. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – ένα είδος μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – ως εισαγωγή σε βαλς. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – την άκουγαν. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό.

Σημαίνον 10 – κάθε άλλο μουσικό ερέθισμα. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 11 – για αυτή τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 12 – την ελάσσονα της. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 13 – κρούσεις συγχορδιών και μελωδίες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό

---

¹³⁴ Brown, Clive (2003). *A Portrait of Mendelssohn*. New Haven and London.

σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση και με ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΝΤΑ: Ο Φρήντριχ Σίλερ (1759-1805) ήταν γερμανός θεατρικός συγγραφέας, ποιητής και ιστορικός. Είναι εκπρόσωπος του ρομαντικού κινήματος. Το πρώτο του θεατρικό έργο αποτελεί ορόσημο στην ιστορία του θεάτρου. Ο ρομαντισμός αναφέρονταν στην αγάπη, στη δικαιοσύνη και στην ελευθερία. Η φίλια του Σίλερ με τον Γκαίτε είχε μεγάλη επίδραση πάνω του.¹³⁵

Σελ. 118

Σημαίνον 1 – ο ακροατής. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – το τελευταίο δίτονο φα των βιολιών. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – η δεσπόζουσα της σι ύφεση μείζονος. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και με επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – σε μια μελωδία βαλς. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – staccato. Ιταλικός όρος.

Σημαίνον 6 – με τη συνοδεία του μι. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – αυτού του είδους η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – ακούγεται καλύτερα. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 9 – ο στεναγμός της φλογέρας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – της μεγάλης τυμπανοκρουσίας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – τα πολύ μικρά μουσικά αποσπάσματα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 12 – της παλιάς φωνητικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 13 – από την αρχή των μουσικοιστορικών σπουδών. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

---

¹³⁵ Peter Lahnstein, 1981, *Schillers Leben*. Frankfurt am Main: Fischer.

Σημαίνον 14 – **Josquin**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 15 – **Lohengrin**. Όνομα έργου.

Σημαίνον 16 – στα αναρίθμητα **ακόρντα**. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 17 – το **μουσικό φαινόμενο**. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΝΤΑ: Ο Josquin des Prez Jodocus (1450-1521) ήταν γάλλο-φλαμανδός συνθέτης της Αναγέννησης. Υπήρξε ο διασημότερος ευρωπαίος συνθέτης θρησκευτικής μουσικής της εποχής του. Έγραψε πολυφωνικά έργα, μοτέτα και λειτουργίες.¹³⁶

Staccato είναι ιταλική λέξη και σημαίνει διακεκομμένα. Στη μουσική χρησιμοποιείται ως όρος για να δηλώσει ότι οι φθόγγοι θα πρέπει να εκτελούνται ξεχωριστά και όχι δεμένοι μεταξύ τους. Το αντίθετο είναι το λεγκάτο.

Σελ. 119

Σημαίνον 1 – η **συνθετική τεχνική**. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – για κάθε **μουσική**. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – **Schubert**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – η ελευθερία του **συνθέτη**. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – την τελευταία μεμονωμένη **νότα**. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – **Schonberg**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – **Wagner**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – **Offenbach**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – το **βαλς της Ελένης**. Όνομα έργου.

Σημαίνον 10 – τα **διηγήματα του Χόφμαν**. Όνομα έργου.

Σημαίνον 11 – η προοικονομία της **τονικής**. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 12 – από την πρώτη αντιστροφή της εβδομης **βαθμίδας**. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 13 – η μειωμένη **έβδομη**. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 14 – το **τρίγχο ποίκιλμα της φωνής που τραγουδά**. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 15 – από την **άρια**. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

---

¹³⁶ David Fallows, 2009, *Josquin*. Turnhout: Brepols Publishers.

ΣΗΜΑΙΝΟΝΤΑ: Ο Jacques Offenbach (1819-1880) ήταν συνθέτης και βιολοντσελίστας της ρομαντικής εποχής. Βασικός δημιουργός του μουσικού είδους της οπερέτας. Ασχολήθηκε με τη δημοφιλή μουσική.¹³⁷

Σελ. 120

Σημαίνον 1 – **Offenbach**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – στο παραλήρημα της παρωδίας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – **Wagner**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – η όπερα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – των τραγουδιστών τους. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – από τις πιο ολοκληρωμένες μελωδίες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – **ηγούυ**. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό.

Σημαίνον 8 – από άλλα μουσικά έργα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 09 – από μια κρυφή μουσική γλώσσα. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – **Schubert**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 11 – **Chopin**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 12 – **Beethoven**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 13 – το ρεφρέν μείζονος τρόπου L' amour est enfant de boheme από την Habanera της Κάρυμεν. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με επίθετο αρσενικό σε γενική πτώση και με δυο ονόματα έργων.

Σελ. 121

Σημαίνον 1 – που ηγεί. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 2 – όταν το ακούει. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 3 – η μοναχικά παραγόμενη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – οι συνθέτες της οπερέτας. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

---

¹³⁷ Paul Bekker, 1909, *Jacques Offenbach* (in German). Berlin: Marquardt.

Σημαίνον 5 – σε μελωδικά άκαμπτες στροφές. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – του ρεφρέν τους. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – του ρεφρέν γενικά. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – Handel. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – Bach. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – με το ρυθμό εν-δου. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 11 – Γκαίτε. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 12 – Σίλερ. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 13 – οι εκπρόσωποι της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 122

Σημαίνον 1 – τον ομοφωνικό Handel. Επίθετο αρσενικό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – στον πολυφωνικό Bach. Επίθετο αρσενικό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – Handel. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – πολλών μεμονωμένων μελωδιών. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – η μουσική ποιότητα. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – Bach. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – από καντάτες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – να κρίνει κανείς τη μουσική με ορούς συνθετικούς. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – Handel. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 11 – του ποιμενικού τόνου στη μουσική του Offenbach. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 12 – από διάφανα πεντάλ. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 13 – τη μελωδία της ευτυχίας του. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Καντάτα είναι μια φωνητική σύνθεση. Εκτελείται από σολίστ, χορωδία και ορχήστρα. Άλλοτε έχει εκκλησιαστικό περιεχόμενο κι άλλοτε κοσμικό. Θα μπορούσε να μοιάσει σε σύντομο ορατόριο δίχως αφηγητή.¹³⁸

Σελ. 123

Σημαίνον 1 – η μελωδία. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – τα όμποε τους. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – τα ξύλινα πνευστά και οι βουκόλοι. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – οι οπερέτες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – των κοριτσιών του μπαλέτου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Το όμποε είναι είδος πνευστού μουσικού οργάνου. Βουκόλος θα πει βοσκός ή αγελαδάρης. Προφανώς κι ο Αντόρνο χρησιμοποιεί την έννοια του βουκόλου ως ενός ανθρώπου που τραγουδάει με κλειστό στόμα και που αναπαράγει κατά κάποιο τρόπο τη φωνή της αγελάδας. Πρόκειται για ένα ηχητικό αποτέλεσμα που ακούγεται σαν ένα μακρόσυρτο «μουουουου». Μπαλέτο είναι ιταλική λέξη και σημαίνει χορογραφική σύνθεση ή χορόδραμα.¹³⁹

Σελ. 124

Σημαίνον 1 – μαγικά βιολιά. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – τραγουδά. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σελ. 125

Σημαίνον 1 – στη χορωδία των κυνηγών. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

---

¹³⁸ Γιάννης & Ανθούλα Παπαδοπούλου, 1991, *μορφολογία της μουσικής τέχνης*, Αθήνα, εκδόσεις: Νάκας. Σελ. 138

¹³⁹ Τεγόπουλος – Φυτράκης, *μείζον ελληνικό λεξικό*.

Σημαίνον 2 – τη μουσική του Weber. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – το κλαρινέτο της ουβερτούρας. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – η ηχώ. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – ακούγεται ως ελπίδα. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

ΣΗΜΑΙΝΟΝΤΑ: Ο Maximilian Weber (1864-1920) ήταν γερμανός οικονομολόγος και κοινωνιολόγος. Συγκαταλέγεται μαζί με τον Καρλ Μαρξ στους κλασσικούς της κοινωνιολογίας. Επιχείρησε να ενσωματώσει τα κοινωνικά φαινόμενα μέσα στο πλαίσιο τελεολογικών ή ντετερμινιστικών φιλοσοφιών. Προσπάθησε να ερμηνεύσει τη δράση του υποκειμένου μέσα στο κοινωνικό σύνολο και να εξηγήσει αιτιακά την πορεία του και τα αποτελέσματα που προκύπτουν.¹⁴⁰

Σελ. 126

Σημαίνον 1 – με τη συνοδεία της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – η όπερα στήνει ένα παιχνίδι. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – της βαγκνερικής μυθολογίας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – pianissimo. Ιταλικός όρος.

Σημαίνον 5 – με το θέμα της Βαλκυρίας. Όνομα έργου.

Σημαίνον 6 – από τα χαμηλωμένα ακόρντα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – ηχούν παλαιότεροι. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό.

Σημαίνον 8 – στο ξύπνημα του Τριστάνου κάτω απ' τον ήχο ενός παλιού σκοπού. Όνομα έργου που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση και με ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – Wagner. Όνομα καλλιτέχνη.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Pianissimo θα πει στα ιταλικά σιγανά, με πολύ αδύνατη ένταση.¹⁴¹

---

¹⁴⁰ Νίκη Παπαγεωργίου, 1992, *Η λαϊκή θρησκεία στον Max Weber*, Κληρονομία 24

¹⁴¹ Τεγόπουλος – Φυτράκης, *μείζον ελληνικό λεξικό*.

Σελ. 127

Σημαίνον 1 – τα τρομπόνια. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – Wagner. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – ο Wagner ενέγραψε μουσική. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – η άμετρη δυσκολία της ικανοποίησης του μορφικού νόμου της όπερας. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – η όπερα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – ο τόνος που εισβάλλει στη δράση. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 128

Σημαίνον 1 – έτσι και η όπερα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – Alle Oper ist Orpheus (=κάθε όπερα είναι κι ένας Ορφέας). Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – στη δική της μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – ο Δον Ζουάν του Μότσαρτ. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – Figaro. Όνομα έργου.

Σημαίνον 6 – κάθε γνήσια όπερα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – της διαλειπούσας θεατρικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – τη φόρμα της όπερας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – Wagner. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – στην εμμένεια της ορχήστρας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – από συνθετική άποψη. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 12 – μελωδικά άναρθρης σκηνικής μουσικής. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 13 – που κλονίζει διατονικά τη συμπαγή χρωματική δομή. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό και σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 14 – να συνθέσει όπερα ο Brahms. Ρήμα σε τρίτο ενικό που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 15 – δυο μέτρα παραπάνω. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 16 – ο αριθμός των μέτρων της όπερας. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 17 – το φινάλε του Figaro. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 18 – ο Alban Berg, ο αρχιτεκτονικός σχεδιαστής της όπερας. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 129

Σημαίνον 1 – του crescendo στο σι. Ιταλικός όρος

Σημαίνον 2 – το αστικό κοντσέρτο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – η τραγουδίστρια. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – ένα τραγούδι. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – της φωνής τους. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – του Mozart, του Gluck και του Spontini. Τρία ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 7 – τα τραγουδούσα. Ρήμα σε πρώτο ενικό.

Σημαίνον 8 – μ' ένα όμορφο ταλέντο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – με έβαζε να τραγουδάω. Ρήμα σε πρώτο ενικό.

Σημαίνον 10 – σε έναν οίκο μουσικών απολαύσεων. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – τα φωνητικά στολίδια της colorature. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ιταλικό όρο.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Η λέξη crescendo προέρχεται από την ιταλική διάλεκτο και σημαίνει στην ορολογία της μουσικής: η βαθμιαία αύξηση της έντασης των ήχων.¹⁴²

---

¹⁴² Τεγόπουλος – Φυτράκης, *μείζον ελληνικό λεξικό*.

Ο Christoph Willibald Gluck (1714-1787) ήταν βοημικής καταγωγής συνθέτης όπερας. Σε νεαρή ηλικία υπήρξε πλανόδιος μουσικός. Η καινοτομία του ήταν να προσθέσει το δράμα στην όπερα, οδηγώντας τη σε νέα ύψη. Ορισμένες από τις πιο δημοφιλείς του όπερες είναι οι: *Ορφέας και Ευριδίκη*, *Ο θρίαμβος της Κλέλιας*, *Άλκηστη*, *Ιφιγένεια εν Αυλίδι* και *Ιφιγένεια εν Ταύροις*.¹⁴³ Ο Gaspare Luigi Pacifico Spontini (1774-1851) ήταν ιταλός συνθέτης της όπερας.¹⁴⁴

Σελ. 130

- Σημαίνουν 1 – η τραγουδίστρια. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνουν 2 – στο πιάνο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνουν 3 – εγώ έπρεπε να τραγουδήσω. Ρήμα σε πρώτο ενικό.
- Σημαίνουν 4 – του κοντσέρτου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.
- Σημαίνουν 5 – να πάει σε κοντσέρτο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνουν 6 – της τραγουδίστριας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνουν 7 – με το πληρωμένο τραγούδι. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνουν 8 – οι μπαλαρίνες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνουν 9 – της άγνωστης τραγουδίστριας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνουν 10 – για τα μεγάλα κοντσέρτα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.
-

Σελ. 131

- Σημαίνουν 1 – κρουστά. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνουν 2 – Mahler. Όνομα καλλιτέχνη.
- Σημαίνουν 3 – τα κύμβαλα θα πρέπει να στερεωθούν πάνω στο μεγάλο τύμπανο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνουν 4 – στις στρατιωτικές ορχήστρες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

---

¹⁴³ J. Rushton, 1987, *The Musician Gluck*, *The Musical Times*, cxxvι

¹⁴⁴ Elisa Morelli, 2013, *La Musica Vocale da Camera di Gaspare Spontini*, Libreria Musicale Italiana (LIM) Lucca.

Σημαίνουν 5 – στους περιπλανώμενους μουσικούς. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 6 – τα δυο όργανα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 7 – μιας μουσικής για τους φτωχούς. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 8 – στην ανεξαρτησία των οργάνων. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 9 – η μηχανική νοσταλγία της αρμονικής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 10 – τα κρουστά. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 11 – τη φτώχεια του άκαμπτου φθόγγου. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 12 – από τον απλό θόρυβο. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 13 – το μεγάλο τύμπανο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 14 – σε τόνο απειλητικό. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 15 – το τύμπανο διέσωσε αυτή την αμφισημία εισάγοντας την στη μεγάλη μουσική. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 16 – κρούση κυμβάλων. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 17 – με το ύψος της η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 18 – μικρό τύμπανο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 19 – ενός και μόνο οργάνου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 20 – κάθε μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Η λέξη κύμβαλο προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη «κύμβη» που θα πει κοίλο αγγείο. Πρόκειται για ένα είδος κρουστού μουσικού οργάνου.¹⁴⁵

Σελ. 132

Σημαίνουν 1 – στον ήχο της. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

¹⁴⁵ Τεγόπουλος Φυτράκης, *μείζον ελληνικό λεξικό*.

Σημαίνον 2 – κουδούνισμα τριγώνου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – για ένα χτύπημα τριγώνου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – πάνω στα όργανα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – τις χορδές να αστράφτουν. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – ξυλόφωνο: άχρωμα κόκαλα που παίζουν την πιο παρδαλή μουσική. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ρήμα σε τρίτο πληθυντικό και με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – ένα μουσικό περίπτερο. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – ο μόνος ήχος. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – του τυμπάνου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – το τύμπανο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – στη μουσική μας ηγεί. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σελ. 133

Σημαίνον 1 – τους ακροατές. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – που συνέθεταν. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό.

Σημαίνον 4 – Richard Strauss. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – γέος συνθέτης. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – το Ροντό του Schubert. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – η σονάτα του Κρότσερ. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – τα νυχτερινά του Chopin. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – από το κονσέρτο των συνθετών. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – με το όνομα του **Richard Strauss** συνδέεται μια μουσική ηγηρή. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και με επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 11 – τα θορυβώδη μέρη του συνθετικού του έργου. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με επίθετο ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σελ. 134

Σημαίνον 1 – στον Οθέλο. Όνομα έργου.

Σημαίνον 2 – τη μουσική του Strauss. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – τον Berlioz, τον Liszt, τον Wagner. Τρία ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 4 – τη θεωρία της ενορχήστρωσης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – ενός μπάσου κλαρινέτου. Επίθετο ουδέτερο σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – ενός αγγλικού κόρνου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – της άγνωστης Ηλέκτρας. Όνομα έργου.

Σημαίνον 8 – στον Δον Ζουάν. Όνομα έργου.

Σημαίνον 9 – στο Ein Heldenleben. Όνομα έργου.

Σημαίνον 10 – τα συγκεκριμένα εκείνα όργανα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – της μουσικής του Strauss. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σελ. 135

Σημαίνον 1 – Strauss. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – ακούσει. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 3 – που συνθέτουν. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό.

Σημαίνον 4 – Strauss. Όνομα καλλιτέχνη.

Σελ. 137

Σημαίνον 1 – σε ακροατή και μουσικό. Δυο ουσιαστικά αρσενικά σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – στον ακροατή την ώρα που ακούει τη μουσική. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ρήμα σε τρίτο ενικό και με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – η αντήχηση της μυθικής καταγωγής της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 138

Σημαίνον 1 – των μουσικών ηρώων. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – πιο ηχηρό ακούγεται. Επίθετο αρσενικό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 3 – στη μουσική δωματίου. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – από την αυτονομία του ακροατή. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – στο βιρτουόζο. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – ο βιρτουόζος. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 139

Σημαίνον 1 – στα κοντσέρτα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 140

Σημαίνον 1 – τον ήχο της σκηνής. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 141

Σημαίνον 1 – αποθεώνει τον τενόρο. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – από την παρτιτούρα τις μέσες φωνές του Τριστάνου. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση και με όνομα έργου.

Σελ. 142

Σημαίνον 1 – από τον ακροατή. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – ο τραγουδιστής που τραγουδά. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 3 – Don't shoot the piano player, he does his best (=μην πυροβολείτε τον πιανίστα, κάνει ότι μπορεί). Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – με το ζωηρό βόμβο της αγοράς. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 143

Σημαίνον 1 – από την ορχήστρα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – στην ορχήστρα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – της colorature. Ιταλικός όρος.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Η λέξη coloratura προέρχεται από την ιταλική διάλεκτο και δηλώνει στη μουσική ορολογία τη σοπράνο τραγουδίστρια με τις ιδιαίτερες ικανότητες ευκινησίας, ευλυγισίας και δεξιοτεχνίας. Χαρακτηριστικό της είναι η μεγάλη έκταση της φωνής.

Σελ. 144

Σημαίνον 1 – στη ράμπα της ορχήστρας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – η ράμπα της ορχήστρας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 145

Σημαίνον 1 – στη μεγάλη colorature. Ιταλικός όρος.

Σημαίνον 2 – από την άβυσσο της ορχήστρας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 147

Σημαίνον 1 – εμπειρία της όπερας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – οι θέσεις στην ακρόαση. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 148

Σημαίνον 1 – με ιδεώδη ακουστική. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – στα θεωρεία ο ήχος. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – προς την ορχήστρα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

- Σημαίνουν 4 – ο ήχος αποκτά. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνουν 5 – δεν ακούει κανείς. Ρήμα σε τρίτο ενικό.
- Σημαίνουν 6 – βέλτιστο σε όγκο, πλαστικότητα και αντήχηση. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνουν 7 – η ηχητική εικόνα. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνουν 8 – της όπερας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνουν 9 – τις τυπωμένες νότες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνουν 10 – στο απλό ηχητικό αποτέλεσμα. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνουν 11 – με μαέστρους. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.
-

Σελ. 149

- Σημαίνουν 1 – η όπερα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνουν 2 – από τους φευγαλέους ήχους της μουσικής. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνουν 3 – την όπερα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.
-

Σελ. 150

- Σημαίνουν 1 – το μουσικό θέατρο. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνουν 2 – να ακούν. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό.
- Σημαίνουν 3 – της όπερας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνουν 4 – η όπερα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
-

Σελ. 151

- Σημαίνουν 1 – ένα ιντερμέδιο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνουν 2 – δεν άκουσες τίποτα. Ρήμα σε δεύτερο ενικό.
- Σημαίνουν 3 – η αρμονία των σφαιρών. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνουν 4 – να καταγράψει τον ήχο αυτό. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.
-

Σελ. 152

- Σημαίνουν 1 – η όπερα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
-

Σελ. 153

- Σημαίνον 1 – στην περίπτωση της όπερας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 2 – το μοναδικό εκείνο ακουστικό χώρο. Επίθετο αρσενικό σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 3 – του ήγου της όπερας. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 4 – από την όπερα. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 5 – η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 6 – με τη μορφή χορωδίας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 7 – τον ήχο. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 8 – οι όπερες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 9 – οι αληθινές όπερες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 10 – η γοητεία των μελωδιών του Puccini. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.
- Σημαίνον 11 – σαν τραγουδισμένος τόνος. Επίθετο αρσενικό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.
-

Σελ. 154

- Σημαίνον 1 – ο αιχμαλωτισμένος φθόγγος. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 2 – να τραγουδήσει. Ρήμα σε τρίτο ενικό.
- Σημαίνον 3 – η ρητή αντίληψη. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 4 – το σφαλερό τραγούδι. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.
-

Σελ. 155

- Σημαίνον 1 – το τραγούδι. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 2 – που τραγουδούν. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό.
- Σημαίνον 3 – η αλληλουχία άσματος. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 4 – και ήγους. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 5 – στη συγχορδία. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.
-

Σελ. 156

Σημαίνον 1 – τίτλος κεφαλαίου: σημειώσεις επί του περιθωρίου για τον Μάλερ.

Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – το γιατί ο Μάλερ έγραψε τα τραγούδια για τον θάνατο των παιδιών.

Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 157

Σημαίνον 1 – στα τραγούδια της γης. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – με λίγα μέτρα στα κλαρινέτα. Δυο ουσιαστικά ουδέτερα σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – στα τραγούδια για τον θάνατο των παιδιών. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατή πτώση.

Σημαίνον 4 – της μουσικής του Mahler. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – στον Beethoven, στον Brahms, ακόμα και στον Schonberg. Τρία ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 6 – της επίκλησης στον Mahler. Όνομα καλλιτέχνη.

Σελ. 158

Σημαίνον 1 – της αστικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – ως μουσικού αντικειμένου. Επίθετο ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – ο Mahler. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – σε μια παραμυθένια χώρα της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – η μουσική ως αμεσότητα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – να γράψει κινήσεις στα πνευστά. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – από τα πρώτα του κομμάτια. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – δεν έχουν περισσότερα κοινά με τη μουσική του απ' ότι ο Bach. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – η κριτική του στη μουσική πραγματοποίηση. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – ένας μουσικά μεταμφιεσμένος Δον Κιχώτης. Επίθετο ουδέτερο σε πλυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 159

Σημαίνον 1 – ασχολείται με πραγματοποιημένη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – η μουσική θρυμματίζεται. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – η συμφωνική ορθολογικότητα. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – ο Mahler. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – που καταφρονούν τον Mahler. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – της Έκτης Συμφωνίας. Όνομα έργου.

Σημαίνον 7 – και τραγουδά μέχρι το φεγγάρι να λάμψει. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 8 – το τοπίο του όψιμου Mahler. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – αυτός που τραγουδάει. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σελ. 160

Σημαίνον 1 – την κούπα της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – στη μουσική του Mahler. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – στο τέλος των τραγουδιών της γης. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – με τον Ντοστογιέφσκι. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – ο Ιβάν Καραμαζώφ έχει βρει τη μουσική του στον Mahler. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – μόνο αυτή η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – που ξέφυγε από τη μουσική του Mahler. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Φιόντορ Μιχάηλοβιτς Ντοστογιέφσκι (1821-1881) ήταν Ρώσος συγγραφέας. Πρόκειται για μια από τις κορυφαίες μορφές της παγκόσμιας

λογοτεχνίας. Σπούδασε ιατρική κι έγινε στρατιωτικός γιατρός. Σημαντικά έργα του είναι: *Ο ηλίθιος, Οι δαιμονισμένοι, Αδελφοί Καραμαζώφ, Λευκές νύχτες*.¹⁴⁶

Σελ. 161

Σημαίνον 1 – η μουσική του Mahler. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – ως τα ερείπια του μουσικού αντικειμενικού κόσμου. Επίθετο αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – υπερκορεσμένη από μουσική άρθρωση. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – όμως ο Mahler. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – στην Όγδοη Συμφωνία. Όνομα έργου.

Σημαίνον 6 – στην εγκόσμια ιερατική μουσική του Mahler. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – η μουσική του Mahler. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – καθένα από τα κομμάτια του Mahler. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – από τα Τραγούδια του Οδοιπόρου μέχρι την Ένατη Συμφωνία. Δυο ονόματα έργων.

Σημαίνον 10 – στο θέμα του Adagio του. Ιταλικός όρος.

Σημαίνον 11 – το βιολί αναρριχάται με ένα μοτίβο δεύτερων. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 162

Σημαίνον 1 – ο αμφίσημος Mahler. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – η μουσική του Mahler. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – για τον Mahler. Όνομα καλλιτέχνη.

---

¹⁴⁶ Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι, 2011, *Εγώ, ο Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι. Εκμυστηρεύσεις και στοχασμοί*, μετάφραση: Πάνος Σταθόγιαννης, εκδόσεις: Printa, Αθήνα.

Σελ. 163

Σημαίνον 1 – η μουσική του Mahler. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – για τους νέους δεσμούς της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – τη μουσική του Mahler. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – ο Mahler παραμένει ο μόνος παραδειγματικός συνθέτης. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – του οποίου η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – μέσα στη μελλοντική μοίρα της μουσικής του Mahler. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – η μουσική ως θρυμματισμένη. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 164

Σημαίνον 1 – τα ρήγματα στον Mahler. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 2 – αλλά στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – στην πρώτη κίνηση της Τρίτης Συμφωνίας. Όνομα έργου.

Σημαίνον 4 – ακούγεται όμως από την πλευρά του ατόμου. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 5 – την κατάχρηση της μουσικής του Mahler. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 6 – με τις απαστράπτουσες τρομπέτες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – ο μικρός φτωχός τυμπανιστής. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – ο Mahler. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – ολόκληρο το συμφωνικό του έργο είναι ένα εγερτήριο. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 165

Σημαίνον 1 – τίτλος κεφαλαίου: για τη δημοφιλή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – το μουσικό υλικό. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – οι δυο σφαίρες της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – η δημοφιλής μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – προς τη σοβαρή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – τόσο μουσικούς. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – στη μουσική παραγωγή. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 166

Σημαίνον 1 – η διάκριση σε δυο σφαίρες της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – η δημοφιλής μουσική στην Αμερική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – η αμερικανική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – μεταξύ σοβαρής και δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 167

Σημαίνον 1 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – το ρεφρέν αποτελείται από τριάντα δυο μέτρα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – η κλίμακα περιορίζεται σε μια οκτάβα και μια νότα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με δυο ουσιαστικά θηλυκά σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – η γενική μορφή των «χιτ». Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – οι χορευτικοί τύποι. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – όπως τραγούδια της μάνας. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – τραγούδια της πατρίδας. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – τραγούδια «μοντέρνα». Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – ρυθμοί από δήθεν παιδικά τραγουδάκια. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – θρήνοι για ένα χαμένο κορίτσι. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – το αρμονικό θεμέλιο. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 12 – τα «χιτ». Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 13 – τα πιο πρωτόγονα αρμόνια γεγονότα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 14 – τι έχει μεσολαβήσει αρμόνια. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 15 – το «χιτ». Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 168

Σημαίνον 1 – συγκοπές, «μπλου» συγχορδίες, «βρώμικες» νότες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με δυο ουσιαστικά θηλυκά σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – ατομικού εφέ. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – στους μουσικούς. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – στον ακροατή. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – ο ακροατής. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – στο συγκεκριμένο κομμάτι της μουσικής που ακούει. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση και με ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 7 – η πραγματική μουσική εμπειρία. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – στρατηγικές μουσικά θέσεις. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – η αρχή του ρεφρέν. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – τα μεσαία μέτρα της γέφυρας. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – ως μουσικό γεγονός. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 12 – η σοβαρή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Όπως όλα τα μουσικά είδη έτσι και η τζαζ μουσική έχει τη γλώσσα της. Με τον όρο «συγκοπή» εννοούμε τον τονισμό του ασθενούς μέρους του μέτρου αντί του ισχυρού. Με τον όρο «μπλου συγχορδία» την περαστική συγχορδία ανάμεσα σε δυο κυρίαρχες και με τον όρο «βρώμικη νότα» εννοούμε τη λάθος νότα που ξέφυγε σκόπιμα από την αρμονική τάξη.¹⁴⁷

Σελ. 169

Σημαίνον 1 – αντλεί τη μουσική σημασία της. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – του κομματιού. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – ενός μουσικού σχήματος. Επίθετο ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – της Έβδομης Συμφωνίας του Beethoven. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 5 – το δεύτερο θέμα (σε ντο ματζόρε). Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – του κρατήματος με το πεντάλ. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – της Απασιονάτα του Beethoven. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 8 – στη δημοφιλή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

---

¹⁴⁷ Έρικ Τζ. Χόμπσμπομ 1959, , *Η Σκηνή της Τζαζ*

Σημαίνον 9 – τη μουσική αίσθηση. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – ένας καθαρός μουσικός αυτοματισμός. Επίθετο αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – η αρχή του ρεφρέν είναι αντικαταστάσιμη με τις αρχές αναρίθμητων άλλων ρεφρέν. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 12 – στον Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 13 – στη δημοφιλή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 170

Σημαίνον 1 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – με το χορό. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – από το χορό στη σοβαρή μουσική. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – το μινουέτο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – της σοβαρής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – στους χορευτικούς τύπους της σοβαρής μουσικής. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – στη σύγχρονη δημοφιλή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – η σοβαρή μουσική χρησιμοποιεί χορευτικούς τύπους. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – Της Πέμπτης Συμφωνίας του Beethoven. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – ως ένα ψηλά στιλιζαρισμένο μινουέτο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – ο Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 12 – του μινουέτου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 13 – σ' ένα ελάσσον μινουέτο. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 14 – του ελάσσονος μινουέτου. Επίθετο ουδέτερο σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 15 – ο εμφατικός ρυθμός των τριών τετάρτων. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 16 – τονισμένος στο πρώτο τέταρτο. Επίθετο αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 17 – η χορευτική συμμετρία στην ακολουθία των μέτρων. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 18 – το σχήμα του μινουέτου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σελ. 171

Σημαίνον 1 – στο φινάλε. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – ο συνθέτης. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – του μινουέτου. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – σε περισσότερο διάφωνες τονικές περιοχές. Δυο επίθετα θηλυκά σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – Beethoven. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 7 – στο συμβατικό μενουέτο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – των βαθιών εγγόρδων σε ντο ματζόρε. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – την έναρξη του τριό. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – στα έγχορδα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 11 – των πνευστών. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 12 – των εγγόρδων. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 13 – η απάντηση των πνευστών. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 14 – του δεύτερου θέματος των πνευστών. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σελ. 172

Σημαίνον 1 – την πρώτη μουσική φράση. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – μετά το τρίο. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – που ακούγεται. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 4 – η ίδια η μουσική μορφή. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – στον Beethoven και στην καλή σοβαρή μουσική. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – η κακή σοβαρή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – η δημοφιλής μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – στη δημοφιλή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – στη διάρκεια του κομματιού. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – μια μουσική λεπτομέρεια. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 173

Σημαίνον 1 – η διαφορά μεταξύ δημοφιλούς και σοβαρής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – σε μουσικά επίπεδα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – ρυθμικά απλούστερα από τις κοινότοπες τζαζ διασκευές. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση και με ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – μελωδικά. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – deep purple ή το sunrise serenade. Δυο ονόματα έργων.

Σημαίνον 6 – να τραγουδηθούν. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό.

Σημαίνον 7 – οι περισσότερες μελωδίες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – Haydn. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 9 – από σύνολα τονικών τριάδων και βηματισμών δευτέρας. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 10 – αρμονικά, οι διαθέσιμες συγχορδίες της αποκαλούμενης κλασικής μουσικής. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση και με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – σημερινών συνθετών. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 12 – από τον Debussy, από τον Ravel. Δυο ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 13 – η ακρόαση της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 14 – της ίδιας της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 15 – στη σοβαρή μουσική κάθε μουσικό στοιχείο. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 16 – στην εμπορική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 17 – η υποκειμενική δομή του κομματιού. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 18 – την ιδιαίτερη φορά της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 174

Σημαίνον 1 – ορισμένες περίπλοκες αρμονίες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – στη δημοφιλή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – οι ίδιες αρμονίες στη σοβαρή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – στη δημοφιλή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – στην τζαζ ο ερασιτέχνης ακροατής. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – περίπλοκες ρυθμικές ή αρμόνικες φόρμουλες. Δυο επίθετα θηλυκά σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – το **αυτί** καταπιάνεται με τις δυσκολίες της εμπορικής **μουσικής**. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – ο **ακροατής**. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – **ακούει**. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 10 – στη **σοβαρή μουσική**. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 11 – η **μουσική** δεν κατανοείται. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 12 – η δημοφιλής **μουσική**. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 13 – της ίδιας της **σύνθεσης**. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 14 – η **σύνθεση** παίζεται για τον **ακροατή**. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 15 – η δημοφιλής **μουσική** αποστερεί τον **ακροατή**. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 175

Σημαίνον 1 – **αυτός** να **ακροάται**. Ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 2 – στη διάρκεια της **ακρόασης**. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – η δημοφιλής **μουσική**. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – της σύγχρονης δημοφιλούς **μουσικής**. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – στους τρόπους **ακρόασης**. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – η τυποποίηση της δημοφιλούς **μουσικής**. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – **ενός «γιτ»**. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – της δημοφιλούς **μουσικής**. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – **ανάμεσα στον **συνθέτη** τον **ενορχηστρωτή** και τον **διασκευαστή****. Τρία ουσιαστικά αρσενικά σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – **οι διάφοροι **συνθέτες** επιτυχιών**. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 176

Σημαίνον 1 – τα μουσικά στερεότυπα της δημοφιλούς μουσικής. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – μόλις ένα ορισμένο τραγούδι. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – τα πιο επιτυχημένα «χιτ». Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – στη δημοφιλή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 177

Σημαίνον 1 – η δημοφιλής μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – την προσοχή του ακροατή. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – το μουσικό υλικό. Επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – ο μουσικά ανεκπαιδευτος ακροατής. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – θ' αποκαλούσε φυσική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – φόρμουλες στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – της ίδιας της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – για τον αμερικανό ακροατή. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – από τις πρώιμες μουσικές εμπειρίες του. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – τους παιδικούς ρυθμούς, τους ύμνους που τραγουδούσε στο Κατηχητικό, τους σκοπούς που σιγασφύριζε γυρίζοντας από το σχολείο. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση, με ρήμα σε τρίτο ενικό, με ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση και με ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 11 – της Τρίτης Συμφωνίας του Brahms. Όνομα έργου που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίον 12 – η επίσημη μουσική κουλτούρα. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίον 13 – της υποκείμενης μουσικής γλώσσας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίον 14 – των ανιουσών και κατιουσών τονικοτήτων. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίον 15 – όλων των τονικών σχέσεων. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίον 16 – οι τονικές σχέσεις της πρωτόγονης μουσικής γλώσσας. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 178

Σημαίον 1 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίον 2 – των ακροατηρίων. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίον 3 – η δημοφιλής μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίον 4 – της μουσικής μαζικής παράγωγης. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 179

Σημαίον 1 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίον 2 – της μουσικής τυποποίησης. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίον 3 – την ακρόαση. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίον 4 – αυτό που ακούνε είναι ήδη ακροασμένο. Ρήμα σε τρίτο πληθυντικό που συνδέεται με επίθετο ουδέτερο σε ονομαστική πτώση.

Σημαίον 5 – οι μουσικοί της τζαζ. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίον 6 – τα διαφημιστικά πρακτορεία της τζαζ. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίον 7 – τον μύθο της δεξιοτεχνίας. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 180

Σημαίον 1 – swing it boys. Αγγλικός όρος.

Σημαίνον 2 – στα τείχη του αρμονικού και μετρικού σχήματος. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – η μουσική λειτουργία. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – για αποκλειστικά μελωδική περιγραφή. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – αρμόνικων λειτουργιών. Επίθετο θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – ο ακροατής. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – ως μουσικά γεγονότα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – στις τολμηρές τζαζ διασκευές. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – οι ανήσυχες νότες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 11 – οι βρώμικες νότες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 12 – με άλλα λόγια οι φάλτσες νότες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 13 – το αυτί τις διορθώνει στη σωστή νότα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 181

Σημαίνον 1 – στη δημοφιλή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – οποιαδήποτε αρμονική τολμηρότητα. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – οποιαδήποτε συγχορδία. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – στο απλούστατο αρμονικό σχήμα. Επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – να εκληφθεί ως φάλτσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – τη δημοφιλή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – σε τέτοιες επιταγές ακρόασης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

- Σημαίνον 8 – η δημοφιλής μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 9 – τους ίδιους τους τρόπους ακρόασης της. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 10 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 11 – στις διάσημες ορχήστρες. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 12 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 13 – ο ακροατής. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 14 – swing. Αγγλικός όρος.
- Σημαίνον 15 – μεταξύ διάσημων ορχηστρών. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 16 – Benny Goodman και του Gay Lombardo. Δυο ονόματα καλλιτεχνών.
- Σημαίνον 17 – ο ακροατής. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 18 – τους τύπους της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.
- Σημαίνον 19 – της μουσικής και την ορχήστρα. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.
- Σημαίνον 20 – της αυστηρής μουσικής τεχνολογίας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Το *swing* έχει άμεση σχέση με τη τζαζ. Αποτελεί ένα σημαντικό παρακλάδι της. Έγινε ιδιαίτερα δημοφιλές τη δεκαετία του τριάντα στην Αμερική. Θεωρείται ο συνδυαστικός κρίκος που ενώνει την παραδοσιακή και τη σύγχρονη τζαζ. Swing θα πει κουνιέμαι. Αυτό το είδος μουσικής ονομάστηκε έτσι εξαιτίας του εύθυμου και ρυθμικού του χαρακτήρα.¹⁴⁸

Σελ. 182

- Σημαίνον 1 – ο ακροατής. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.
- Σημαίνον 2 – swing. Αγγλικός όρος.
- Σημαίνον 3 – ν' ακούει τη δημοφιλή μουσική. Ρήμα σε τρίτο ενικό που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

---

¹⁴⁸ Spring, Howard. "Swing and the Lindy Hop: Dance, Venue, Media, and Tradition ". *American Music*, Vol. 15, No. 2 (Summer, 1997), pp. 183–207.

Σημαίνουν 4 – η θεωρία του ακροατή. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 5 – λαϊκή μουσική και ελεύθερος χρόνος. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 6 – ο γενικός τύπος μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 7 – η δημοφιλής μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 8 – οι ακροατές. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 183

Σημαίνουν 1 – στο επίπεδο της ακρόασης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 184

Σημαίνουν 1 – η πελατεία της μουσικής διασκέδασης. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 2 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 3 – η δημοφιλής μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνουν 4 – για προεγκαθιδρυμένη μελωδία. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 5 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 6 – η δημοφιλής μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 185

Σημαίνουν 1 – απέναντι στη δημοφιλή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 2 – τον ακροατή. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 3 – στο τραγούδι. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνουν 4 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνουν 5 – τον ακροατή. Ουσιαστικό αρσενικό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 186

Σημαίνουν 1 – μια μουσική που ακούγεται. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ρήμα σε τρίτο ενικό.

Σημαίνον 2 – οι περισσότεροι ακροατές της δημοφιλούς μουσικής δεν καταλαβαίνουν τη μουσική ως γλώσσα. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση και με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – τι σημαίνει για αυτούς η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – η γλώσσα που συνιστά η μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – η μουσική είναι μια γλώσσα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – η αυτονομία της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – η μουσική σήμερα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 8 – οι ακροατές. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 9 – απέναντι στη μουσική γενικά και στη δημοφιλή μουσική. Δυο ουσιαστικά θηλυκά σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 187

Σημαίνον 1 – με τη δημοφιλή μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – χρησιμοποιεί συνηθισμένη τζαζ ως μουσικό της μέσο. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με επίθετο ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – υιοθέτησε τη μελωδία. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – για ένα τραγούδι. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – της δημοφιλούς μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – οποιαδήποτε μουσική εμπειρία. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – αυτής της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – στο χαρακτηριστικό της «μπιτ». Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – το να παίζεις ρυθμικά. Ρήμα σε γενική πτώση που συνδέεται με επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 188

Σημαίνον 1 – να έχεις μουσική αίσθηση. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – γ' ακολουθείς δεδομένα ρυθμικά πρότυπα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – στη μουσική εκφράζει. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – το τυποποιημένο μέτρο της χορευτικής μουσικής. Ουσιαστικό ουδέτερο σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση και με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – της μαζικής ακρόασης. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – οι συνθέτες. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 7 – ο Στραβίνσκι και ο Hindemith. Δυο ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 8 – σε μια μουσική προσαρμογή. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – τους συνθέτες. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – οι ακροατές. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 189

Σημαίνον 1 – από το ασταμάτητο «μπιτ» της τζαζ. Ουσιαστικό ουδέτερο σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – στη μηχανική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 3 – από τη συναισθηματική ερωτική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 190

Σημαίνον 1 – της αισθηματικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – ο συναισθηματικός ακροατής. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 3 – των μουσικών εμπορευμάτων. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – της αισθηματικής ακρόασης. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – καταναλώνουν μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – από τη μουσική έκφραση. Επίθετο θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – από τον Tchaikovsky και τον Dvorak. Δυο ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 8 – του Mozart ή του νεαρού Beethoven. Δυο ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 9 – στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο φιλόσοφος αναφέρεται στο ρεύμα του ρομαντισμού που χαρακτηριστικό του γνώρισμα είναι η ανάδειξη του αισθηματικού κόσμου του υποκειμένου.

Ο Πιότρ Ιλίτς Τσαϊκόφσκι (1840-1893) ήταν ρώσος συνθέτης της ρομαντικής εποχής. Υπήρξε παραγωγικότατος. Έγραψε συμφωνίες, όπερες, μπαλέτα, οργανική μουσική, μουσική δωματίου και πολλά τραγούδια. Ορισμένα θεωρούνται ήδη από τα πιο δημοφιλή έργα στο σύγχρονο κλασικό ρεπερτόριο, όπως: *Η λίμνη των κύκνων*, *Η Ωραία Κοιμωμένη* και *Ο Καρνοθραύστης* κτλ. ¹⁴⁹

Ο Antonín Leopold Dvořák, (1841-1904) ήταν Τσέχος συνθέτης της ρομαντικής περιόδου. Υιοθέτησε στο έργο του μουσικά ιδιώματα και μελωδίες της Μοραβίας και της Βοημίας. Υπήρξε παραγωγικός. Έγραψε όπερες, συμφωνική και χορωδιακή μουσική και μουσική δωματίου. Τα γνωστότερα έργα του είναι: *η Συμφωνία του Νέου Κόσμου*, *οι Σλαβονικοί Χοροί*, *το Αμερικάνικο Κουαρτέτο Εγχόρδων* και *το Κονσέρτο για τσέλο σε Σι ελάσσονα*. ¹⁵⁰

Σελ. 191

Σημαίνον 1 – η αισθηματική μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – η μουσική που επιτρέπει στους ακροατές της. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σελ. 193

Σημαίνον 1 – τίτλος κεφαλαίου: είναι η τζαζ μαζική κουλτούρα: Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 2 – Τέοντορ Β. Αντόρνο. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – με τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 4 – γιος γερμανίδας τραγουδίστριας της όπερας. Δυο ουσιαστικά θηλυκά σε γενική πτώση.

---

¹⁴⁹ David Brown, 2007, *Tchaikovsky: The Man and His Music* (New York: Pegasus Books,).

¹⁵⁰ Michael B. Beckerman, 1993, *Dvořák and His World*. Princeton: Princeton University Press.

Σημαίνον 5 – μιας ταλαντούχου πιανίστριας κοντσέρτων. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – άρχισε μαθήματα πιάνου και σύνθεσης. Ουσιαστικό ουδέτερο σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – του Σαίνμπεργκ και της νέας μουσικής. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – σπούδασε αρμονία και αντίστιξη. Δυο ουσιαστικά θηλυκά σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 - Άλφμαν Μπεργκ. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – της νέας μουσικής πρωτοπορίας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο φιλόσοφος θέτει ένα ερώτημα. Προβληματίζεται σχετικά με το αν η τζαζ συνδέεται με τη μαζική κουλτούρα ή αποτελεί μια μουσική υψηλού επίπεδου με ισχυρή ιδεολογία.

Σελ. 194

Σημαίνον 1 – με τα αμερικανικά μουσικά πράγματα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 2 – την κοινωνιολογία της μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – των μουσικολογικών γραπτών. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 4 – η επαφή του Αντόρνο με την τζαζ. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – σχετικά με την τζαζ. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 6 – πάνω στην τζαζ. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – σε όλα τα μουσικά του έργα. Επίθετο ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – του Αντόρνο σχετικά με την τζαζ. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – του Αντόρνο απέναντι στην τζαζ. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 10 – το φαινόμενο της τζαζ. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 195

Σημαίνον 1 – μιας μουσικολογικής ανάλυσης. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – η τζαζ για τον Αντόρνο. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – είναι μια εξαιρετικά απλή και απλοϊκή μουσική μορφή. Επίθετο θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – η μελωδική, αρμονική και μετρική δομή της. Τρία επίθετα θηλυκά σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 5 – της μουσικής βιομηχανίας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – οι συγκοπές του ρυθμού. Ουσιαστικό θηλυκό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 7 – την αυταρχική μονολιθικότητα του ρυθμού. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 8 – από στρατιωτικά εμβλήματα. Ουσιαστικό ουδέτερο σε πληθυντικό αριθμό και σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 9 – ο συσχεπόμενος ρυθμός της τζαζ. Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Η άποψη του Αντόρνο για την τζαζ θα λέγαμε πως μάλλον παίρνει αρνητική διάσταση. Διότι: **Θεωρεί** ότι τόσο η μελωδική όσο και η ρυθμική της αγωγή μοιάζει περισσότερο με ανυπότακτη κίνηση εφήμερης ηδονής. **Θεωρεί** πως η τζαζ προέρχεται από τα νέγρικα μπλουζ που ήταν τραγούδια δούλων. Συνεπώς συνδυάζει κατά μια έννοια τον θρήνο της ανελευθερίας με την καταπιεσμένη επιβεβαίωσή της. **Θεωρεί** πως η τζαζ συμμαχεί με την πλούσια οργανική δεξιοτεχνία των μουσικών της, την οποία ο φιλόσοφος εκλαμβάνει ως ένα πέπλο που υποκρύπτει το κενό περιεχόμενο της και την έλλειψη υψηλής ιδεολογικής προέλευσης. **Θεωρεί** πως τα ατομικά χαρακτηριστικά ορισμένων ανθρώπων (μειονότητα) που δεν συμφωνούν με τον κύριο κανόνα (π.χ. νέγροι ή αφροαμερικάνοι ή καταπιεσμένοι) στην πραγματικότητα πλάθονται από αυτόν και γίνονται σαν σημάδια ακρωτηριασμού. Αυτοί οι περιθωριοποιημένοι οπαδοί της τζαζ ταυτίζονται με την κοινωνία την οποία όμως ταυτόχρονα φοβούνται γιατί τους έκανε αυτό που είναι. Η τζαζ διαμορφώνει μια συνείδηση ίσων ανθρώπων μα ταυτόχρονα και ανελεύθερων. **Θεωρεί** πως η οργάνωση της κουλτούρας σε «επίπεδα», όπως είναι το πρώτο, το δεύτερο και το τρίτο στάδιο (που αντιστοιχούν στους «κατώτερους», στους «μέσους»

και στους «διανοούμενους» ακροατές ή θεατές) είναι σαφέστατα ένα αρνητικό γεγονός. Ωστόσο, δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να καταργηθεί από τους ακαλλιέργητους ανθρώπους που δηλώνουν πως είναι διανοούμενοι, όπως μια μερίδα οπαδών της τζαζ. **Θεωρεί** πως η παρακμή δεν είναι το πρώτο στάδιο. Το πρώτο στάδιο είναι η ιδεολογία της παρακμής. Όποιος μπερδεύει μια τρίφωνη συγχορδία διακοσμημένη με «βρώμικες νότες» με την ατονικότητα του Σένμπεργκ, είναι σαν να έχει ήδη παραδοθεί στη βαρβαρότητα. **Θεωρεί** ότι η τζαζ μοιάζει με τα τυποποιημένα σχήματα ενός αστυνομικού μυθιστορήματος που διαστρεβλώνουν τον κόσμο κάνοντας καθημερινό κανόνα το έγκλημα και που ταυτόχρονα εκθειάζουν τον γοητευτικό θρίαμβο της τάξης και της αστυνομικής παρέμβασης. **Θεωρεί** πως η τέχνη μπορεί να επιβιώσει μόνο αν αρνηθεί το δικαίωμα να είναι διαφορετική από την κοινή αλήθεια του κόσμου. Τίποτα δεν μπορεί να υπάρξει αν δεν ταυτίζεται με κάποιο τρόπο με τον κόσμο όπως είναι αυτός. Η τζαζ είναι ψεύτικη και δεν αποτελεί την ουτοπία που γίνεται πραγματικότητα ή που προσπαθεί να γίνει.¹⁵¹ Ο Αντόρνο αναφέρεται για ακόμα μια φορά στη μουσική βιομηχανία. Συμπεραίνεται και πάλι η πρόθεση του φιλοσόφου να διαχωρίσει την υψηλή τέχνη από τη δημοφιλή. Εμβατήριο είναι το τραγούδι που λένε οι στρατιώτες καθώς βαδίζουν συντεταγμένοι για μάχη. Πρόκειται επίσης και για μια μουσική που ρυθμίζει τον βηματισμό των στρατιωτών.¹⁵²

Σελ. 196

Σημαίνον 1 – ο **Αντόρνο**. Όνομα φιλοσόφου.

Σημαίνον 2 – η ανάλυση του Αντόρνο για το φαινόμενο της τζαζ. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – το κείμενο του **Αντόρνο**. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 4 – της αφροαμερικανικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 5 – οι μουσικοί πειραματισμοί. Επίθετο αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε ονομαστική πτώση.

---

¹⁵¹ Επιλεγμένα αποσπάσματα από το άρθρο «TZAZ, η αιώνια μόδα 1953» του T. ADORNO. Δημοσιευμένο στο 'Τέχνη και μαζική κουλτούρα', εκδόσεις ύψιλον.

¹⁵² Τεγόπουλος – Φυτράκης, *μείζον ελληνικό λεξικό*.

Σημαίνον 6 – free μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 197

Σημαίνον 1 – ως μουσικής γλώσσας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – του Αντόρνο. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – ο όρος «τζαζ». Ουσιαστικό αρσενικό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – τη μουσική που παίζουν «τζαζ». Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 5 – των παλιών μουσικών της τζαζ. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 6 – που αντιλαμβάνονται τη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 7 – ο John Coltrane, ο Cecil Taylor ή ο Sam Rivers. Τρία ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 8 – το έργο μουσικών. Ουσιαστικό αρσενικό σε πληθυντικό αριθμό και σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – σαν τον Louis Armstrong ή τον Jimmy Lunceford. Δυο ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 10 – σαν τον Benny Goodman ή τον Glen Miller. Δυο ονόματα καλλιτεχνών.

Σημαίνον 11 – ο Αντόρνο για ότι αποκαλείται τζαζ. Όνομα καλλιτέχνη που συνδέεται με ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 12 – της κριτικής του Αντόρνο. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 13 – τον όρο «τζαζ». Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 14 – της αφροαμερικανικής μουσικής. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 15 – του μουσικού αυτοσχεδιασμού. Επίθετο αρσενικό σε γενική πτώση.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο John Coltrane (1926-1967) ήταν διάσημος αμερικανός σαξοφωνίστας και συνθέτης της τζαζ που σημάδεψε ανεξίτηλα την αφροαμερικανική μουσική παράδοση. Το πέρασμά του από τα μουσικά δρώμενα ήταν σύντομο μιας και διήρκησε μόλις επτά χρόνια. Άφησε όμως πίσω του πλουσιότατη δισκογραφία. Το παίξιμό του αρχικά χαρακτηρίστηκε νεοτερικό, και σταδιακά ξέφυγε από τα όρια του

συμβατικού αυτοσχεδιασμού, διχάζοντας το κοινό και τους κριτικούς.¹⁵³
Ο Cecil Percival Taylor (1929-) είναι αμερικανός πιανίστας και ποιητής. Ασχολήθηκε με τη free jazz. Η μουσική του διακατέχεται από ενέργεια, φυσικότητα και πολυρρυθμία. Υπήρξε εξαιρετικός βιρτουόζος με μοναδική τεχνική.¹⁵⁴
Ο Samuel Carthorne Rivers (1923-2011) ήταν αμερικανός τζαζ μουσικός και συνθέτης. Έπαιζε σοπράνο και τενόρο σαξόφωνο, μπάσο κλαρινέτο, φλάουτο, φουσαρμόνικα και πιάνο. Γεννήθηκε στην Οκλαχόμα. Απέκτησε διασημότητα στα μέσα της δεκαετίας του εξήντα ασχολούμενος με τη free jazz.¹⁵⁵
Ο Louis Armstrong (1901-1971) ήταν αμερικανός μουσικός της τζαζ. Υπήρξε μία χαρισματική προσωπικότητα και καινοτόμος ερμηνευτής, με πλούσια μουσικά προσόντα και σημαντική συνεισφορά στο είδος. Αποτελεί σήμερα έναν από τους δημοφιλέστερους τζαζ μουσικούς του 20ού αιώνα. Διακρίθηκε αρχικά ως τρομπετίστας και αργότερα ως ένας σπουδαίος και χαρισματικός τραγουδιστής.¹⁵⁶
Ο James Melvin "Jimmie" Lunceford (1902-1947) ήταν αμερικανός σαξοφωνίστας της jazz και αρχηγός μιας μπάντας με το όνομα *swing era*.¹⁵⁷
Ο Benjamin David "Benny" Goodman (1909-1986) ήταν αμερικανός μουσικός της jazz. Υπήρξε εξάισιος δεξιοτέχνης του κλαρινέτου και ιδρυτής μιας πτυχωμένης μπάντας. Έγινε γνωστός με το ψευδώνυμο «*the King of Swing*».¹⁵⁸
Ο Alton Glenn Miller (1904-1944) ήταν αμερικανός μουσικός της jazz. Συνθέτης και ιδρυτής δικής του μπάντας. Κατά την περίοδο του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου υπήρξε αρκετά δημοφιλής και σημείωνε τις υψηλότερες πωλώσεις δίσκων.¹⁵⁹

Σελ. 198

Σημαίνον 1 – της μουσικής παράδοσης. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – της τζαζ. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 3 – η τζαζ. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 4 – οι συμπλοκές του ρυθμού. Ουσιαστικό αρσενικό σε γενική πτώση.

---

¹⁵³ Lewis Porter, 1998, *John Coltrane: his life and music*. Ann Arbor: University of Michigan Press

¹⁵⁴ Scott Yanow, 2008, "*Cecil Taylor biography*", *All Music*.

¹⁵⁵ *The Jazz Theory Book*, Mark Levine, Sher Music

¹⁵⁶ Louis Armstrong, 1988, *Γεννήθηκα στη Νέα Ορλεάνη-Αυτοβιογραφία*, μετάφραση: Μαρία Καραγιαννοπούλου, Αθήνα, εκδόσεις: Index.

¹⁵⁷ Scott Yanow, "*Jimmie Lunceford - Music Biography, Credits and Discography*"

¹⁵⁸ *Benny Goodman – The Official Website of the King of Swing*. Estate of Benny Goodman. Retrieved November 5, 2010.

¹⁵⁹ George Thomas Simon, 1980, *Glenn Miller and His Orchestra*

Σημαίνον 5 – η «μπλου» τονικότητα. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σημαίνον 6 – ο Αντόρνο. Όνομα φιλοσόφου.

Σημαίνον 7 – στη μουσική. Ουσιαστικό θηλυκό σε αιτιατική πτώση.

Σημαίνον 8 – της μουσικής ιστορίας. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 9 – ο Αντόρνο. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 10 – της λεγόμενης τζαζ μουσικής. Δυο ουσιαστικά θηλυκά σε γενική πτώση.

Σημαίνον 11 – της μουσικής παραγωγής. Επίθετο θηλυκό σε γενική πτώση.

Σελ. 199

Σημαίνον 1 – της τζαζ. Ουσιαστικό θηλυκό σε γενική πτώση.

Σημαίνον 2 – ο Αντόρνο. Όνομα καλλιτέχνη.

Σημαίνον 3 – η τζαζ. Ουσιαστικό θηλυκό σε ονομαστική πτώση.

Σελ. 200

Σημαίνον 1 – του Αντόρνο. Όνομα φιλοσόφου.

Σημαίνον 2 – ο Χέρμπερτ Μαρκούζε. Όνομα φιλοσόφου.

ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ: Ο Χέρμπερτ Μαρκούζε (1898-1979) ήταν γερμανός, εβραϊκής καταγωγής, φιλόσοφος και κοινωνιολόγος, και μέλος της Σχολής της Φρανκφούρτης. Κύρια έργα του είναι: *Ο Μονοδιάστατος Άνθρωπος (1964)*, *Το τέλος της ουτοπίας (1967)*, *Ψυχανάλυση και Πολιτική (1968)*.¹⁶⁰

---

¹⁶⁰ Γιώργος Ζερβίδης, 1986, *Η απόπειρα του Μαρκούζε να αναθεωρηθεί η θεωρία του Μαρξ*, Ατραπός

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Από την αποδελτίωση και παραδειγματική ταξινόμηση προκύπτουν οι θεματικές που απασχολούν τον φιλόσοφο Αντόρνο. Καταγράφηκαν οι καλλιτέχνες και οι φιλόσοφοι που αναφέρθηκαν, τα μουσικά είδη (genre) και οι μουσικοί όροι. Συμπεραίνεται πως ο συγγραφέας χρησιμοποιεί με άνεση τη μουσική ορολογία και πως χειρίζεται επιδέξια τα φιλοσοφικά ζητήματα που απασχολούν την τέχνη. Οι περισσότεροι συνθέτες που εντοπίστηκαν ανήκουν στη ρομαντική και τη σύγχρονη εποχή. Γεγονός που πιθανότατα δηλώνει τη σύγκριση του παλιού γνήσιου ιστορικού ρεύματος της ελευθερίας των συναισθημάτων με το νέο ρεύμα της «νοησιαρχίας» που εναντιώνεται στον επίπλαστο εξωραϊσμό της πολιτισμικής βιομηχανίας.

Παρατηρήθηκε η θέληση του συγγραφέα να παρομοιάσει τη μουσική με τη γλώσσα. Κατέληξε στο συμπέρασμα πως η μουσική διαθέτει σημειωτικό σύστημα που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως γλώσσα αλλά στην ουσία δεν είναι διότι δεν έχει σαφείς προθέσεις. Επίσης ο συγγραφέας ανέφερε πολλές φορές ονόματα μεγάλων λογοτεχνών αν και το βιβλίο του έχει άμεση σχέση με τη μουσική. Γεγονός που επιβεβαιώνει ακόμη περισσότερο τον προβληματισμό του σχετικά με το αν η μουσική είναι τελικά μια «αποφαντική (=κατηγορηματική, ρητή)» γλώσσα. Γενικά πιστεύει πως ένα μουσικό έργο τέχνης έχει δική του δομή, φόρμα και σημειογραφία όπως η γλώσσα. Δίνει όμως προτεραιότητα στην προφορική μουσική έκφραση και όχι στην προσπάθεια για καταγραφή της.

Παρατηρήθηκε επίσης η αναφορά του Αντόρνο σε κυρίαρχα καλλιτεχνικά ιστορικά ρεύματα όπως εκείνο του κλασικισμού, του ρομαντισμού, του ιμπρεσιονισμού, του νεοκλασικισμού και του μοντερνισμού, καθώς και η λατινική του ευρυμάθεια μιας και χρησιμοποιεί με άνεση λατινικούς όρους.

Κάνει λόγο για το περιεχόμενο της μουσικής εκφράζοντας με αυτόν τον τρόπο την αγωνία του περί ουσίας και αναζήτησης νοήματος. Είναι φανερό πως τον απασχολεί το μέλλον της τέχνης και το αν αυτή θα μπορέσει να βρει τρόπο να αντισταθεί στη μαζική κουλτούρα της εποχής. Συνεπώς εκθειάζει τη νέα μουσική την οποία αντιλαμβάνεται ως φυσική εξέλιξη του μουσικού ιστορικού υλικού (τη διαχωρίζει από την παραδοσιακή μουσική που σέβεται μα πιστεύει πως οφείλει να της παραδώσει τη σκυτάλη) και τη βλέπει σαν ένα επαναστατικό είδος τέχνης που αντιστέκεται στην εμπορευματοποίηση, σαν μια μουσική που έρχεται από το μυαλό

και όχι από την καρδιά για να κριτικάρει την εποχή της. Έτσι δεν διστάζει να εναντιωθεί στη μάζα και στην άκαμπτη κοινή γνώμη που χρησιμοποιεί τη μουσική μόνο για κατανάλωση και διασκέδαση. Με τον όρο «δημοφιλής μουσική» εννοεί την ευτελή τέχνη της διασκέδασης.

Επίσης ο φιλόσοφος έχει την τάση να συσχετίζει την τέχνη με το ταλέντο, την κλίση, την έμφυτη ικανότητα και το χάρισμα. Πράγμα που σημαίνει πως αποδέχεται κατά μια έννοια τη θεική της προέλευση. Πιστεύει πως σε κάθε μεγάλο καλλιτέχνη έχει προσφερθεί ένα θείο δώρο.

Ο φιλόσοφος αρνείται την κυρίαρχη ιδεολογία της εποχής του και την κριτικάρει. Δεν στρέφεται όμως μονάχα ενάντια στη πολιτισμική βιομηχανία της κατανάλωσης μα και στο πλήθος, το οποίο ονομάζει «άμουσο και απαίδευτο». Κάνει λόγο για «δημόσια μουσική». Πρόκειται για ποιοτικό σημαινόμενο που καθιστά σαφή την πρόθεση του συγγραφέα να διαχωρίσει τη μεγάλη τέχνη από εκείνη που απευθύνεται στο ευρύ κοινό. Η μάζα, αναφέρει, αισθάνεται τη νέα μουσική σαν μια «ακουστική ακρότητα» και όχι σαν κάτι που επαναστατεί απέναντι στον πνευματικό κομπορμισμό της εποχής.

Υιοθετεί εκφράσεις τύπου: «η κοινωνική ανεπάρκεια της μουσικοκριτικής». Γεγονός που δηλώνει το πόσο απαίδευτη θεωρεί την κοινή γνώμη που δεν μπορεί να επεξεργαστεί την τυποποιημένη μουσική που της παρέχεται. Απεναντίας αποδέχεται πως υπάρχει «μεγάλη μουσική». Πρόκειται συνεπώς για ένα ακόμα ποιοτικό σημαινόμενο που επιτρέπει να συμπεραθεί πως ο φιλόσοφος διαχωρίζει τα είδη της μουσικής ανάλογα με το περιεχόμενο τους σε μεγάλα και ευτελή. Με την έκφραση: «οι δυνατότητες ενός έργου» επιβεβαιώνεται η θεώρηση ότι όλοι οι τρόποι σύνθεσης και όλες οι συλλήψεις δεν είναι επίπεδες και όμοιες. Η τέχνη έχει διαβαθμίσεις.

Ο Αντόρνο κάνει λόγο για μουσικά ιδεώδη και εκφράζει την αγωνία του για το αν θα προσδοθεί στη μουσική μια ανώτερη έννοια. Η εξύψωση και πνευματικοποίηση της τέχνης είναι απαραίτητη για τον φιλόσοφο.

Προς το τέλος του βιβλίου θέτεται ένα σημαντικό ερώτημα σχετικά με το αν η τζαζ είναι ή όχι μαζική κουλτούρα. Αν αποτελεί μια μουσική υψηλού επιπέδου με ισχυρή ιδεολογία ή όχι. Η άποψη του Αντόρνο για την τζαζ θα λέγαμε πως μάλλον παίρνει αρνητική διάσταση για τους λόγους που ήδη αναφέρθηκαν.

(...ακολουθεί πίνακας που περιέχει τους καλλιτέχνες-φιλοσόφους που εντοπίστηκαν σε χρονολογική σειρά, τα μουσικά είδη (genre) και τους μουσικούς όρους...)

ΣΥΝΘΕΤΕΣ: Τζιοβάννι Πιερλουίτζι ντα Παλεστρίνα (1525-1594), Κλαούντιο Μοντεβέρντι (1567-1643), Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν (1770-1887), Έκτωρ Μπερλιόζ (1803-1869), Φραντς Λιστ (1811-1886), Ρίτσαρντ Βάγκνερ (1813-1883), Γιόχαν Μπραμς (1833-1897), Πιότρ Ιλίτς Τσαϊκόφσκι (1840-1893), Ρίχαρντ Στράους (1864-1949), Αρνολντ Σένμπεργκ (1874-1951), Μπέλα Μπάρτοκ (1881-1945), Γυκορ Στραβίνσκι (1882-1971)

Josquin des Prez Jodocus (1450-1521), Henry Purcell (1659-1695), Friedrich Handel (1685-1789), Johan Sebastian Bach (1685-1750), Christoph Willibald Gluck (1714-1787), Niccolo Piccinni (1728-1800), Joseph Haydn (1732-1809), Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791), Luigi Cherubini (1760-1842), Gaspere Luigi Pacifico Spontini (1774-1851), Felix Mendelsohn (1809-1847), Frederic Chopin (1810-1849), Robert Schumann (1810-1856), Jacques Offenbach (1819-1880), Anton Bruckner (1824-1896), Felix August Bernhard Draeseke (1835-1913), Antonín Leopold Dvořák (1841-1904), Gustav Mahler (1860-1911), Claude Debussy (1862-1918), Jean Sibelius (1865-1957), Heinrich Schenker (1868-1935), Hans Erich Pfitzner (1869-1949), Johann Baptist Joseph Maximilian Reger (1873-1916), Maurice Ravel (1875-1937), Anton Webern (1883-1945), Alban Berg (1885-1935), Ernest Krenek (1900-1991), John Cage (1912-1992), Pierre Boulez (1925-), Dietrich von Bauszern (1928-1980), Karlheinz Stockhausen (1928-2007)

ΜΟΥΣΙΚΟΙ: Πάουλ Χίντεμτ (1895-1963)

Dieterich Buxtehude (1637-1707), Louis Armstrong (1901-1971), Alton Glenn Miller (1904-1944), Benjamin David "Benny" Goodman (1909-1986), Samuel Carthorne Rivers (1923-2011), John Coltrane (1926-1967), Cecil Percival Taylor (1929-)

ΜΑΕΣΤΡΟΙ: Arturo Toscanini (1867-1957)

ΜΟΥΣΙΚΟΚΡΙΤΙΚΟΙ: Eduard Hanslick (1825-1904), Julius Korngold (1860-1945), Paul Bekker (1882-1937)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ: Βιττόριο Αλφιέρι (1749-1803), Γιόχαν Βόλφγκανγκ Γκαίτε (1749-1832), Φρήντριχ Σίλερ (1759-1805), Φιόντορ Μιχάηλοβιτς Ντοστογιέφσκι (1821-1881), Πωλ Βερλαίν (1844-1896), Ράινερ Μαρία Ρίλκε (1875-1926), Τόμας Μαν

(1875-1955), Φραντς Κάφκα (1883-1924), Ζαν Κοκτώ (1889-1963), Μπέρτολτ Μπρεχτ (1898-1956)

Johann Ludwig Tieck (1773-1853), Joseph Freiherr von Eichendorff (1788-1857)

ΖΩΓΡΑΦΟΙ: Ευγένιος Ντελακρουά (1798-1863), Βασίλι Καντίνσκυ (1866-1944), Πιερ Μοντριάν (1872-1944), Πάουλ Κλέε (1879-1940), Πάμπλο Πικάσο (1881-1973)

ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ: Πλάτωνας (427-347 π.Χ.), Τζων Λοκ (1632-1704), Ζαν Ζακ Ρουσσώ (1712-1778), Γκέοργκ Βίλχελμ Φρήντριχ Χέγκελ ή Έγκελος (1770-1831), Φρίντριχ Βίλχελμ Γιόζεφ Σέλιγκ (1775-1854), Φρειδερίκος Βίλχελμ Νίτσε (1844-1900), Ερνστ Μπλοχ (1885-1977), Βάλτερ Μπένγιαμιν (1892-1940), Χέρμπερτ Μαρκούζε (1898-1979), Γιούργκεν Χάμπερμας (1929-)

Enrich Unger (1887-1950), Gotthold Ephraim Lessing (1729-1781), Immanuel Kant (1724-1804)

ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ: Alexis de Tocqueville (1805-1859), Alois Riegl (1858-1905), Gustav Friedrich Hartlaub (1884-1963)

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΙ: Maximilian Weber (1864-1920)

ΜΟΥΣΙΚΑ ΕΙΔΗ (genre): Αντίστιξη, Αρμονία, Βουκόλος, Δημοφιλής μουσική, Ιμπρεσιονισμός, Καντάτα, Κλασική εποχή, Κονσέρτο, Κύμβαλο, Μετρονόμος, Μουσική δωματίου, Μπαρόκ, Νεοκλασικισμός, Όμποε, Όπερα, Ορχήστρα, Παραδοσιακή μουσική, Ποτ πουρί, Ρομαντισμός, Ροντό, Σερενάτα, Σολίστ, Σονάτα, Σουίτα, Σύγχρονη μουσική, Φεστιβάλ, Χορωδία

Coloratura, Concerto grosso, Jazz, Ostinati, Quartetto, Swing

ΜΟΥΣΙΚΟΙ ΟΡΟΙ: Βρώμικη νότα, Δωδεκατονική σειρά, Καντέντσα, Μίμηση, Μοτίβο, Μπλου συγχορδία, Ρυθμική αγωγή, Σειραική ή δωδεξαφθογγική τεχνική, Συγκοπή, Συγχορδία, Τονικότητα, Τόνος, Χαμηλή φωνή, Χρωματική κλίμακα, Adagio, Allegro, Coda, Crescendo, Fortissimo, Pianissimo, Staccato

---